

Študijný program: Učiteľstvo rusínskeho jazyka a literatúry v kombinácii

INFORMAČNÉ LISTY PREDMETOV:

Povinné predmety:

Úvod do štúdia jazyka
Úvod do štúdia literatúry
Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku I.
Základy slavistiky a staroslovienčiny
Dejiny karpatských Rusínov
Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku II.
Fonetika a fonológia rusínskeho jazyka
Jazykovo-kultúrne reálie Rusínov po roku 1989
Lexikológia rusínskeho jazyka
Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku III.
Staršia rusínska literatúra
Morfológia rusínskeho jazyka
Rusínska národnobuditeľská literatúra (1848 - 1918)
Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku IV.
Syntax rusínskeho jazyka
Vývin rusínskeho jazyka a dialektológia
Rusínska literatúra medzivojnového obdobia (1918 - 1939)
Seminár k bakalárskej práci 1
Štylistika a kultúra reči
Seminár k bakalárskej práci 2
Obhajoba bakalárskej práce
Záverečná štátna skúška: Rusínsky jazyk a literatúra

Povinne voliteľné predmety:

Kapitoly z teórie literatúry
Dejiny karpatských Rusínov I.
Duchovná kultúra Rusínov
Materiálna kultúra Rusínov
Špecifiká vyučovania rusínskeho jazyka v materskej škole
Dejiny karpatských Rusínov II.
Špecifiká vyučovania rusínskeho jazyka na 1. stupni ZŠ
Vybrané kapitoly z dejín rusínskeho jazyka
Dejiny karpatských Rusínov III.
Špecifiká vyučovania rusínskeho jazyka na 2. stupni ZŠ a v podmienkach stredoškolského vzdelávania
Teória a prax prekladu
Prekladateľský seminár
Slovanská dialektológia

Výberové predmety:

Základy rusínskeho spisovného jazyka I.
Základy herectva a práce s rusínskym dramatickým textom I.
Vybrané kapitoly z dejín rusínskej literatúry a kultúry
Cirkevnoslovanský jazyk

Vybrané kapitoly z múzeoedukológie
Kapitoly z rusínskeho spisovného jazyka
Poľský jazyk pre slavistov I.
Letná škola rusínskeho jazyka a kultúry I.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/UVSRJ	Názov predmetu: Úvod do štúdia jazyka
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: Povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 1.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený skúškou. V priebehu semestra študent sa aktívne zúčastňuje prednášok a seminárov, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, ktoré budú nahradené dodatočnou prácou. V priebehu semestra študent spracuje, prezentuje na seminári a odovzdá seminárnu prácu. V priebehu skúškového obdobia realizuje ústnu skúšku alebo test. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce a jej PP-prezentácie (30%), aktivity na seminároch (20%) a záverečný test alebo skúška (50%).	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu získa a rozšíri svoje vedomosti z oblasti jazykovedy. Obohatí svoj terminologický aparát z disciplíny, zapamätá si potrebné fakty a definície. Pozná členenie jazykovedy a príbuzných vied. Osvojí si klasifikáciu jazykov. Pozná jednotlivé jazykové roviny. Osvojí si rusínsku terminológiu k predmetu v konfrontačnom pohľade so slovenským jazykom.</i> Zručnosti <i>Dokáže opísať základné lingvistické pojmy a termíny zo všeobecnej jazykovedy na úrovni úvodnej jazykovednej disciplíny. Dokáže interpretovať a analyzovať jazykový text z hľadiska všeobecnolingvistického, slovnodruhového, slovensko-rusínskeho konfrontačného, synchronického i diachronického. Vie aplikovať získané teoretické poznatky na analýzu rusínskeho textu. Dokáže zreprodukovať získané vedomosti o klasifikácii jazykov. Vie charakterizovať jazykový systém a jeho podsystemy na základných jazykových rovinách (zvukovej, morfolologickej, syntaktickej a lexikálno-sémantickej).</i> Kompetencie <i>Dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať odborné informácie z rôznych zdrojov aj v cudzom jazyku a vymieňať si informácie. Dokáže verejne prezentovať získané vedomosti a zručnosti z disciplíny s uplatnením vhodnej terminológie. Dokáže sa orientovať v základnej teoretickej a časopiseckej literatúry v oblasti lingvistiky a karpatorusistiky.</i>	

Stručná osnova predmetu:

Jazykoveda a jej predmet. Metódy jazykovedy. Hraničné lingvistické disciplíny. Jazyk ako základný komunikačný prostriedok. Jazyk ako systém. Jazyk a spoločnosť. Štruktúra jazyka a jazykový znak. Názory na vznik jazyka. Jazyk a myslenie. Jazykovedné koncepcie a smery. Klasifikácia jazykov (genealogická, typologická, areálová). Jazykové roviny. Synchronia a diachronia ako metóda výskumu. Členenie slovanských jazykov. Miesto rusínskeho jazyka v typológii jazykov. Rusínsky spisovný jazyk na Slovensku. Národný jazyk - spisovný jazyk – nárečia. Transkripcia a transliterácia.

Odporúčaná literatúra:

HORECKÝ, J., 1975. *Úvod do jazykovedy*. Bratislava: SPN.
 ONDRUŠ, Š. – SABOL, J., 1987. *Úvod do štúdia jazykov*. Bratislava: SPN.
 ČERNÝ, J., 1998. *Úvod do studia jazyka*. Olomouc: Rubico,
 DOLNÍK, J., 1999. *Základy lingvistiky*. Bratislava: Stimul.
 MISTRÍK, J. a kol., 1993. *Encyklopédia jazykovedy*. Bratislava: Obzor.
 MAGOCSI, R. P., ed.: *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Rasyński jazyk*. Opole: Uniwersytet Opolski, 2004.
 JABUR, V. – PLÍŠKOVÁ, A., 2009. *Súčasný rusyňský spisovný jazyk*. Priešiv: Priešivska univerzita v Priešovi.
 DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ, J., 2013. Fonologický systém spisovnej rusínčiny z typologického hľadiska v širšom slovanskom kontexte. In: *Studium Carpato-Ruthenorum* 2013. *Štúdi z karpatorusynistiky* 5. Priešiv: Prešov: PU-ÚRJK, s. 96 – 118.
 ZASKOKA, S. A., 2009. *Vvedenje v jazykoznanije*. Moskva.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 31

A	B	C	D	E	FX
58%	13%	3%	3%	0%	23%

Vyučujúci: Mgr. Zdenka Citriaková, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28. februára 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plíšková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: Prešovská univerzita v Prešove	
Fakulta/pracovisko: Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín	
Kód predmetu: 9URSK/UVTEL	Názov predmetu: Úvod do štúdia literatúry
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 1.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Skúška Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený skúškou. V priebehu semestra študent spracuje, prezentuje na seminári a odovzdá jednu seminárnu prácu (25%) a absolvuje ústnu skúšku (50%). Oceňuje sa tiež účasť a pravidelná aktivita na seminároch – interpretácia, analýza čítaných textov (25%). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, bodov, na získanie hodnotenia B 80%, bodov, na hodnotenie C najmenej 70%, bodov, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce, jej PP-prezentácie a ústnej odpovede.	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu bude mať po absolvovaní predmetu nasledujúce: Vedomosti - osvojí si pojmový aparát poetiky, opisnú poetiku, všeobecnú, historickú a normatívnu, - orientuje sa v základných problémoch literárnej kritiky - vie definovať prozodický systém - získava prehľad v oblasti genológie, - rozumie dialógu medzi autormi a publikom, - zvláda základnú problematiku teórie literatúry a metodológie literárneho diela, literárny vývoj a jeho periodizáciu, - zvládnuť klasifikáciu umeleckej literatúry v jej historickom priereze, Zručnosti: - je schopný kultúrne čítať ako prejav aktívneho vzťahu k literatúre, - na základe jazykových kompetencií dokáže ocharakterizovať umelecký štýl diela, autora, - na základe nadobudnutých vedomostí vie používať osvojený pojmový aparát pri analyzovaní literárnych diel Kompetencie: - dokáže analyzovať lyrické, epické aj dramatické umelecké diela, - dokáže samostatne hodnotiť umelecké kvality a aplikovať literárnoteoretické vedomosti,	

Stručná osnova predmetu:

1. Literárna veda a jej disciplíny. Predmet teórie literatúry. 2. Prehľad hlavných literárnovedných orientácií. Periodizácia svetovej a rusínskej literatúry. 3. Literárna komunikácia. Autor, text, čitateľ. Literárna metakomunikácia. 4. Jednotky tematickej výstavby literárneho diela. 5. Kompozícia literárneho diela. 6. Rozprávanie a rozprávač. Literárna postava a jej typy. 8. Básnická obraznosť. Štylistické trópy a figúry. 9. Chronotop – čas a priestor v literárnom texte. 10. Verš a veršové systémy. Rým. 10. Lyrické, epické, dramatické žánre.

Odporúčaná literatúra:

ANDRIČÍK, M.: *Kapitoly z teórie literatúry*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta 2015.

ANTOŇÁK, A.: *Vstup do teorii literatury. Vysokoškolskij učebnyk*. Prjašiv 2015.

BEZPEČNYJ, I.: *Teorija literatury*. Kyjiv: Smoloskyp 2009.

BILOUS, P. V.: *Vstup do literaturoznavstva*. Kyjiv: Akademija 2011.

CULLER, J.: *Krátký úvod do literární teorie*, Brno: Host 2002.

HRABÁK, J.: *Úvod do studia literatury*. Praha: SPN, 1977.

SEDLÁK, F.: *Úvod do literatúry*. Prešov: PF UPJŠ, 1995.

VLAŠÍN, Š.: *Slovník literární teorie*. Praha: SPN, 1977.

MAGOCSI, P.R.: *A new Slavic Language Is Born. The Rusyn Literary Language of Slovakia*. New York, 1996.

PETRŮ, E.: *Úvod do studia literární vědy*. Olomouc: Rubico 2000.

WELLE, R.-WAREN, A.: *Teorie literatury*. Olomouc: Votobia 1996.

ZIMA, P.: *Literární estetika*. Olomouc: Votobia 1998.

ŽILKA, T.: *Poetický slovník*. Bratislava: Tatran 1984.

ŠTRAUS, F.: *Príručný slovník literárnovedných termínov*. Bratislava 2005.

ĎURIŠIN, D.: *Teória medziliterárneho procesu*. Bratislava 1985.

INGARDEN, R.: *Umělecké dílo literární*. Praha 1989.

ANTOŇÁK, A.: *Sociokultúrna interpretácia umeleckého textu*. Prešov 1998.

RAKÚS, S.: *Poetika prozaického textu*. Bratislava 1995.

HARPÁŇ, M.: *Teória literatúry*. Bratislava 1994.

MOCNÁ D., PETERKA J. a kol.: *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha – Litomyšl: Paseka 2004.

MÜLLER R., ŠIDÁK P.: *Slovník novější literární teorie*, Praha: Academia 2012.

NÜNING, A., ed.: *Lexikon teorie literatury a kultury*, Brno: Host 2006.

PAĎÁK, V., 2015. *Istorija karpatorusyňskoj literatury i kultury*. – Prešov, 2015. - 186 s.

PAĎÁK, V., 2016. *Narys istoriji karpatorusyňskoj literatury*. - Toronto, 2016. - 242 s.

PAĎÁK, V.: *Istorjia karpatorusyn's'koho nacionalnoho teatra i dramaturgiji*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity 2018.

PETERKA, J.: *Teorie literatury pro učitele*. Jiloviště: Mercury music Entertainment s.r.o. 2007.

ŽILKA, T. – OBERT, V. – IVANOVÁ, M.: *Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy*. 2.. vyd. Bratislava: OG – Vydavateľstvo Poľana 2002.

ŽILKA, T.: *Vademecum poetiky*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre 2011.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky a slovenský, sčasti ukrajinský					
Poznámky:					
Hodnotenie predmetov Celkový počet hodnotených študentov: 30					
A	B	C	D	E	FX
7%	23%	40%	7%	7%	7%
Vyučujúci: Mgr. Michal Pavlič, PhD.					
Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022					
Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.					

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/KOZR1	Názov predmetu: Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku I.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 2 semináre týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 1.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie V priebehu semestra študent pracuje na seminároch formou praktických cvičení na osvojenie si zručnosti praktickej komunikácie v rusínskom normatívnom jazyku. Formou diktátov a autodiktátov si osvojuje ortografickú normu, čítaním ukážok rusínskej beletrie a publicistiky sa oboznamuje s praktickou ortografiou. Zároveň na každý seminár si pripravuje krátku slohovú prácu (v rozsahu 1,5 – 2 strán) na vopred stanovené témy, ktoré dostane na začiatku semestra. Na základe gramatických chýb v prácach študentov lektor vysvetľuje postupne jednotlivé ortografické pravidlá. Podmienkou pre udelenie kreditov je aktívna účasť na seminároch, odovzdanie všetkých vypracovaných tém (spolu 6 tém), absolvovanie všetkých pracovných listov (resp. diktátov a pracovných úloh). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení pracovných listov a hodnotení vypracovaných tém, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu dokáže prezentovať: vedomosti: - orientovať sa v rusínskom grafickom systéme, rozoznať všetky grafémy, všetky fonémy a ich správnu výslovnosť, - rozlišovať grafický systém rusínskeho normatívneho jazyka a grafické systémy susedných slovanských jazykov (predovšetkým ukrajinského a slovenského), ukázať na základe porovnania a tiež kontrastu na rozdiely v grafickom systéme (vokalickom aj konsonantickom) v týchto jazykoch; zručnosti: - plynule a s porozumením čítať texty v rusínskom normatívnom jazyku, - správne a logicky naformulovať odpovede na položené otázky, pričom dokáže kombinovať, používať a rozvíjať nové riešenia, - písať v azbuke krátke slohové útvary; kompetencie: - plánovať vlastné vzdelávanie v oblasti profesionálneho rozvoja.	

Stručná osnova predmetu: 1.Rusínska azbuka v porovnaní so slovenskou abecedou. 2. Praktická ortografia na základe ukážok rusínskej beletrie a publicistiky. 3.Grafický systém rusínskeho jazyka. 4. Vzťah zvukovej a písanej podoby spisovnej rusínčiny.

Odporúčaná literatúra:

JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2015. *Gramatika rusyňského jazyka*.

Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. *Pravyla rusyňského pravopysu z ortografičným i gramatičným slovnykom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. *Rusyňský jazyk. Kompleksný opys jazykovej systémy v kontexti kodifikaciji*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. 2005. *Rusyňský jazyk v zerkal'i nových pravyl pro osnovný i sereďni školy z navčanom rusyňského jazyka*. Prešov: Rusín a Ľudové noviny.

LATTA, V. 1991. *Atlas ukrajins'kych hovoriv schidnoji Slovaččyny*. Prešov: SPN OUL.

VAŇKO, J. 2000. *The Language of Slovakia's Rusyn*. New York: New York: Columbia University Press.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 30

A	B	C	D	E	FX
30%	23%	27%	0%	3%	17%

Vyučujúci: PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/ZASLA	Názov predmetu: Základy slavistiky a staroslovienčiny
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 1.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie • Účasť na seminároch je povinná. • Študenti písomne vypracujú seminárnu prácu na zadanú tému. • Seminárnu prácu študenti odovzdajú vyučujúcemu v tlačenej podobe v stanovený termín. • Dva týždne pred ukončením semestra študenti absolvujú písomný test. • (1) za aktívnu prácu na seminároch: 40 bodov (40 %) , (2) za seminárna prácu: 30 bodov (30 %) a (3) za písomný test: 30 bodov (30 %). • Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90 %, na získanie hodnotenia B 80 %, na hodnotenie C najmenej 70 %, na hodnotenie D najmenej 60 %, na hodnotenie E najmenej 50 %. Študent, ktorý získa menej ako 50 % , bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia aktívnej účasti na seminároch, seminárnej práce a písomného testu.	
Výsledky vzdelávania: Po absolvovaní predmetu študent bude spôsobilý získať: Zručnosti: • Čítať a prepisovať staroslovienske texty v cyrilike. • Prekladať staroslovienske texty pomocou slovníka do slovenčiny, resp. rusínčiny. • Charakterizovať staroslovienčinu ako prvý spisovný jazyk Slovanov v širšom slovanskom kontexte. Vedomosti: • Vymedziť základné jazykové znaky staroslovienčiny. • Vysvetliť a definovať vzťah medzi základnými pojmami v paleoslavistike: praslovančina – staroslovienčina – cirkevná slovančina a jej redakcie. • Preukázať schopnosti interpretovať starosloviensky text s vymedzením jej základných gramatických znakov. • Zvládne základy morfológického systému staroslovienčiny. Kompetencie:	

• Získať dobrú orientáciu v prehľade staroslovienskych pamiatok a v základnej učebnicovej literatúre o staroslovienčine. • Charakterizovať zástoj a význam pôsobenia slovanských vierozvestcov sv. Cyrila a sv. Metoda pre kultúrny rozvoj Slovanov. • Na základe osvojených poznatkov vedieť pracovať so staroslovienskymi a cirkevnoslovanskými textami, s odbornou literatúrou v informačných knižných databázach. • Ovládať základné lingvistické termíny z paleoslavistickej literatúry a správne ich využívať pri opise a charakteristike spisovnej rusínčiny a slovenčiny												
Stručná osnova predmetu: Význam štúdia staroslovienského jazyka. Pramene štúdia. Tabuľka cyrilského písma. Čítanie staroslovienského textu. Zásady výslovnosti staroslovienskych hlások. Preklad. Miesto staroslovienčiny medzi slovanskými jazykmi. Slovanská grafika: Cyrilika a hlaholika. Súčasný stav v slovanských jazykoch. Textologický rozbor normalizovaného a nenormalizovaného staroslovienského textu. Pamiatky staroslovienského jazyka. Delenie a prehľad. Dejiny štúdia staroslovienského jazyka. Deklinačný systém staroslovienčiny, tvorenie základných slovesných tvarov. Staroslovienčina. Jej pôvod, najstaršie vývinové etapy a lokálne diferenciácie.												
Odporúčaná literatúra: Ondruš, Š.: <i>Úvod do slavistiky</i>. Bratislava, 1956. Petr, J.: <i>Základy slavistiky</i>. Praha: SPN, 1984. Petr, J. – Řeháček, L.: <i>Slovanská jazykověda</i>. Praha: SPN, 1975. Horálek, K.: <i>Úvod do studia slovanských jazyků</i>. Praha: SPN, 1962. Kurz, J.: <i>Učebnice jazyka staroslověnského</i>. Praha: SPN, 1969. Večerka, R.: <i>Staroslověnština</i>. Praha: SPN, 1984. Kurz, J. – Řeháček, L. – Večerka, R.: <i>Čítanka staroslověnských textů se slovníkem</i>. Praha: SPN, 1967, 1970, 1978. Večerka, R.: <i>Základy slovanské filologie a staroslověňštiny</i>. Praha: SPN, 1968. Štec, M.: <i>Staroslovienčina a cirkevná slovančina</i>. Prešov, 1997. Stanislav, J.: <i>Starosloviensky jazyk</i>. Bratislava: SPN, 1979. Dudášová-Kriššáková, J.: <i>Vývin rusínskeho jazyka a dialektológia</i>. Vysokoškolská učebnica. Prešov: PU v Prešove, ÚRJK, 2015.												
Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský, ukrajinský												
Poznámky:												
Hodnotenie predmetov Celkový počet hodnotených študentov: 34 <table><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td><td>E</td><td>FX</td></tr><tr><td>50 %</td><td>21 %</td><td>3 %</td><td>6 %</td><td>6 %</td><td>15 %</td></tr></table>	A	B	C	D	E	FX	50 %	21 %	3 %	6 %	6 %	15 %
A	B	C	D	E	FX							
50 %	21 %	3 %	6 %	6 %	15 %							
Vyučujúci: Prof. PhDr. Júlia Dudášová, DrSc.												
Dátum poslednej zmeny: 28. február 2022												

Schválil: Doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/DEKR	Názov predmetu: Dejiny karpatských Rusínov
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 1.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie Hodnotenie zahŕňa: aktívnu účasť na prednáškach (20%) s toleranciou troch ospravedlnených absencií, a absolvovanie vedomostného testu (70%). Pri väčšej neúčasti sa predpokladá splnenie náhradnej úlohy. Na získanie záverečného hodnotenia A (výborne) študent musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie je priemerom hodnotenia aktívnej účasti na prednáškach a hodnotenia vedomostného testu.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu získa prehľad o rozsahu i početnosti rusínskeho obyvateľstva v karpatskom priestore, v enklávach a diaspórach. Osvojí si základné informácie o rusínskej historiografii. Nadobudne vedomosti o Hornom Potisí v období praveku, ranného stredoveku až do roku 1526.</i> Zručnosti <i>Absolvent sa orientuje v historiografii Rusínov. Má prehľad o základoch koncepcie hlavných skupín historikov. Pozná vývoj osídlenia horného Potisia v prehistórii a na začiatku historického obdobia. Vie ho začleniť do uhorského štátu a definovať vývoj v 11. a začiatkom 16. storočia.</i> Kompetencie <i>Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike. Dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať informácie z rôznych informačných zdrojov a tieto získané poznatky interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej terminológie.</i>	
Stručná osnova predmetu: 1. Úvod do štúdia dejín karpatských Rusínov. 2. Rusínska historiografia. 3. Horné Potisie v období praveku a raného stredoveku. 4. Horné Potisie v Uhorsku do roku 1526.	
Odporúčaná literatúra: VOLOŠČUK, Myroslav. „Rus’“ v Uhorskomu korolivstvi (XI – druhá polovina XIV st.): <i>suspiľno-polityčna rol', majnovi stosunky, mihraciji</i> , Vidp. red. L. V. Vojtovyč. Ivano-	

Frankivs'k: Lileja-NV, 2014.

HALAGA, Ondrej R. *Slovanské osídlenie Potisia a východoslovenskí gréckokatolíci*. Košice : Východoslovenský kultúrny spolok svojina, 1947.

HRANČAK, Ivan Mychajlovyč et alii. *Narysy istoriji Zakarpatt'a : Tom I (z najdavnišych časiv do 1918 roku)*. Užhorod: Hosprozrachunkovyj redakcijno-vydavnyčyj viddil Zakarpats'koho oblasnoho upravlinňa po presi, 1993.

Encyklopedija istoriji ta kul'tury karpats'kych rusyniv, Ukladači: Pavlo Robert MAGOČIJ ta Ivan POP; zah. red. Pavla Roberta Magočija; per. z anhl. Nadiji Kuško; red. ukr vyd. Valerij Paďak; Vyp. red. Larysa Ilčenko. Užhorod: Vydavnytvo V. Paďaka, 2010.

KRÁL, Jiří. *Osídlení Karpatské Rusi. Historický přehled*. Praha : Geografický ústav Karlovy university, 1923.

KOŇEČNI, Stanislav. *Kapitoly z istoriji Rusyniv na Sloveňsku v konteksti rozvoja karpats'kych Rusyniv od najstaršych časiv*. Prjašiv: Rusyn i Narodny novynky, 2009.

KONEČNÝ, Stanislav. *Náčrt dejín karpatských rusínov*. Vysokoškolská učebnica. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove; Ústav rusínskeho jazyka a kultúry, 2015.

KÓNYA, Peter. *Stručné dejiny Podkarpatskej Rusi I. : od praveku do roku 1918*. Prešov : Metodické centrum, 1996.

KOTYHOROSKO, Vjačeslav. *Verchne Potyssja v davnyynu 1 000 000 rokiv tomu – X storiččja n.e*. Užhorod: Vseukrajins'ke deržavne vydavnytvo „Karpaty“, 2008.

MAGOCSI, Paul Robert. *Rusíni na Slovensku : Historický prehľad*. Prešov : Rusinska obroda, 1994.

MAGOCSI, Paul Robert. *Carpathian Rus'. A Historical Atlas*. Distributed by the University of Toronto Press for the Chair of Ukrainian Studies University of Toronto, 2017.

MAGOCSI, Paul Robert. *Chrbtom k horám. Dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov*. Prešov : UNIVERSUM, 2016.

MYCJUK, Oleksander. *Narysy z socijaľno-hospodars'koji istoriji 6. uhors'koji nyini Pidkarpats'koji Rusy. – T. I.: do druhoji čerty XVI v. z 13 maľunkamy*. Užhorod : Drukarnia „Novina“, 1936.

PAP, Stepan. *Istorija Zakarpatt'a. U tr'och tomax*. Tom I. Ivano-Frankivs'k: „Nova zorja“, 2001.

PERFECKIJ, Eugen. *Sociálně-hospodářské poměry Podkarpatské Rusi ve století XIII.–XV*. Bratislava, 1924.

POP, Dymytrij Ivanovyč. *Istorija Podkarpats'koji Rusy*. Užhorod, 2005.

POP, Ivan. *Encyklopedija Podkarpatskoj Rusy*. Užhorod : Izdatel'stvo V. Paďaka, 2001.

POP, Ivan. *Dějiny Podkarpatské Rusi v datech*. Praha : Nakladatelství Libri, 2005.

POP, Ivan. *Mala istorija Rusynuv*. Užhorod : Karpats'ka Veža, 2012.

POP, Ivan. *Podkarpatská Rus*. Praha : Nakladatelství Libri, 2005.

FENYČ, Vladymyr. *Hruševskij i Mukačevskij monastyrskye centry relyhyoznoj žyzny rusynov i valachov severnoj časty Venherskoho korolevstva v peryod do načala Reformacyy*. Užhorod: Izdatel'stvo Valerija Paďaka, 2018.

UDVARI, Ištvan. *Rusyny v Venherskom Korolevstve*. In: *Tryvalist' rehional'nych kul'tur. Rusyny i ukrajinci na jichnij Karpats'kij batkivščyni ta za kordonom*, Uporjadn. Pavlo Robert Magočij. Ňu-Jork : Kolumbijs'kyj universytet, 1993.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:
rusínsky a slovenský, sčasti maďarský, český, ruský a ukrajinský jazyk

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 35

A	B	C	D	E	FX
14%	17%	14%	9%	29%	17%

Vyučujúci: Doc. Volodymyr Fenych, CSc.**Dátum poslednej zmeny:** 28.02.2022**Schválil:** doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/KOZR2	Názov predmetu: Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku II.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 seminár/1 cvičenie týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: <i>9URSK/KOZR1 Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku I.</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie Študent pokračuje v práci na seminároch formou praktických cvičení na osvojenie si zručností praktickej komunikácie v rusínskom normatívnom jazyku. Nadalej si osvojuje ortografickú normu písaním diktátov a autodiktátov, zameraných na konkrétne gramatické pravidlá, ktoré lektor objasní pred písaním diktátu. Slohová práca (v rozsahu 1,5 – 2 strán) na vopred stanovenú tému má byť už prezentovaná pred kolegami v programe powerpoint s voľným komentovaním, pričom si študenti všímajú normatívnu výslovnosť a komentujú ju, resp. pod vedením lektora diskutujú o porušovaní normatívnej výslovnosti. Na základe gramatických chýb v prácach študentov lektor vysvetľuje postupne jednotlivé ortografické pravidlá. Podmienkou pre udelenie kreditov je aktívna účasť na seminároch, odovzdanie všetkých vypracovaných tém (spolu 6 tém), absolvovanie všetkých pracovných listov (resp. diktátov a pracovných úloh). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení pracovných listov a hodnotení vypracovaných tém, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu dokáže prezentovať: vedomosti: • orientovať sa v rusínskom grafickom systéme, rozoznať všetky grafémy, všetky fonémy a ich správnu výslovnosť, • pri čítaní textov rozpoznať fonému od jej varianty, • definovať fonému a jej variantu v kontexte praktickej ortografie a ortoepie; zručnosti: • plynule a s porozumením čítať texty v rusínskom normatívnom jazyku, • písať v azbuke a zároveň voľne rozprávať o téme, ktorú spracoval. kompetencie: • plánovať vlastné vzdelávanie v oblasti profesionálneho rozvoja.	

Stručná osnova predmetu:

1. Praktická ortografia a ortoepia. 2. Grafický systém rusínskeho jazyka, vzťah zvukovej a písanej podoby spisovnej rusínčiny. 3. Rozlišovanie a správna výslovnosť vokálov i, y, ŷ v rusínskom jazyku. 4. Lexikálna zásoba rusínskeho jazyka, práca s textami rusínskej beletrie.

Odporúčaná literatúra:

JABUR, V. – PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2015. *Gramatika rusyňského jazyka*.

Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. *Pravyla rusyňského pravopysu z ortografičným i gramatičným slovnykom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. *Rusyňskýj jazyk. Kompleksnýj opys jazykovej systemy v konteksti kodifikaciji*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. 2005. *Rusyňskýj jazyk v zerkali nových pravyl pro osnovný i sereďni školy z navčaňom rusyňského jazyka*. Prešov: Rusín a Ľudové noviny.

LATTA, V. 1991. *Atlas ukrajins'kych hovoriv schidnoji Slovaččyny*. Prešov: SPN OUL.

VANKO, J. 2000. *The Language of Slovakia's Rusyn*. New York: New York: Columbia University Press.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 28

A	B	C	D	E	FX
29%	36%	18%	0%	7%	11%

Vyučujúci: PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plíšková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/FFRJA	Názov predmetu: Fonetika a fonológia rusínskeho jazyka
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 2.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/UVSRJ Úvod do štúdia jazyka, 9URSK/ZASLA Základy slavistiky a staroslovienciny	
Podmienky na absolvovanie predmetu: skúška V priebehu semestra si študent na seminároch formou praktických cvičení osvojuje základné pojmy z danej disciplíny, píše dva priebežné testy, na ktorých preukazuje porozumenie problematiky. Podmienkou pre absolvovanie záverečného testu je aktívna účasť na prednáškach a seminároch a úspešné absolvovanie dvoch priebežných testov (minimálne na hodnotenie D). Na získanie záverečného hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení priebežných testov, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu dokáže prezentovať: Vedomosti: - charakterizovať fonologickú rovinu rusínskeho normatívneho jazyka (vokály, konsonanty), - definovať základné fonologické pojmy: asimilácia, neutralizácia, alternácia, akcent, - rozlíšiť a porovnať fonémy a grafémy v rusínskom normatívnom jazyku, - porovnať fonologickú rovinu rusínskeho normatívneho jazyka s fonologickými rovinami susedných jazykov (slovenského a ukrajinského), - definovať dominantný pravopisný princíp rusínskeho normatívneho jazyka a prezentovať pritom kritické myslenie; Zručnosti: - správne a logicky naformulovať odpovede na položené otázky, pričom dokáže kombinovať, používať a rozvíjať nové riešenia, - orientovať sa v doplnujúcich pravopisných princípoch a ukázať ich na príkladoch; Kompetencie: - plánovať vlastné vzdelávanie v oblasti profesionálneho rozvoja.	

Stručná osnova predmetu: 1. Fonetika ako lingvistická disciplína. Predmet fonetiky. 2. Fonológia ako lingvistická disciplína. Fonéma a varianta fonémy. 3. Pravopisné princípy rusínskeho normatívneho jazyka. 4. Inventár vokálov v rusínskom jazyku. Charakteristika vokálov. 5. Základné triedenie vokálov v rusínskom normatívnom jazyku. 6. Systém konsonantov. Korelačné vzťahy. 7. Asimilácia. 8. Neutralizácia. Neutralizácia zubných konsonantov pred prednopolodnebnými. Neutralizácia vokálov. 9. Alternácia. 10. Akcent v rusínskom jazyku.

Odporúčaná literatúra:

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. a kol. (2021). *Pravyla rusyňskej výslovnosti z ortoepičným slovnykom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2015. *Gramatika rusyňského jazyka*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

KOPOROVÁ, K. 2007. *Ortoepická charakteristika rusínskeho jazyka na styku východoslovanských a západoslovanských lingvokultúrnych kontaktov*. Dizertačná práca. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.

KOPOROVÁ, K. 2015. *Fonetika, fonologija i akcentologija rusyňského jazyka*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. *Pravyla rusyňského pravopysu z ortografičným i gramatičným slovnykom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. *Rusyňský jazyk. Kompleksný opis jazykovej sústavy v kontexte kodifikácie*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. 2005. *Rusyňský jazyk v zrkalí nových pravyl pro osnovný i sereďni školy z navčaňom rusyňského jazyka*. Prešov: Rusín a ľudové noviny.

LATTA, V. 1991. *Atlas ukrajinských hovoriv schidnoji Slovaččyny*. Prešov: SPN OUL.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

rusínsky, slovenský, ruský, ukrajinský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 27

A	B	C	D	E	FX
33%	26%	22%	4%	4%	11%

Vyučujúci: PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/JAKUR	Názov predmetu: Jazykovo-kultúrne reálie Rusínov po roku 1989
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: Povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 2.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: <i>Predmet je ukončený skúškou. V priebehu semestra študent sa aktívne zúčastňuje prednášok a seminárov, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, ktoré budú nahradené dodatočnou prácou. V priebehu semestra študent spracuje, prezentuje na seminári a odovzdá seminárnu prácu. V priebehu skúškového obdobia realizuje ústnu skúšku alebo test. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce a jej PP-prezentácie (40%), aktivity na seminároch (10%) a záverečný test (50%).</i>	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu získa a rozšíri svoje vedomosti z oblasti reálií a špecifických podmienok kultúrno-spoločenského vývoja Rusínov po roku 1989. Zapamätá si špecifické tendencie riešenia jazykovej otázky Rusínov v jednotlivých štátoch karpatského areálu. Osvojí si základné informácie o najvýznamnejších rusínskych národnostných organizáciách, inštitúciách, známych osobnostiach. Získa prehľad vydávaných rusínskych periodík a ich obsahového zamerania.</i> Zručnosti <i>Dokáže charakterizovať úlohy prvých rusínskych národnostných organizácií a ich koncepcií v procese riešenia základných problémov národno-identifikačného procesu karpatských Rusínov po roku 1989. Vie sa orientovať v aktuálnych otázkach rozvoja jazyka a kultúry Rusínov v jednotlivých štátoch, kde Rusíni žijú. Dokáže pomenovať priority Rusínov vo sfére rozvoja jazyka, kultúry a národnostného života po roku 1989. Dokáže definovať dosiahnuté výsledky v oblasti rozvoja jazyka, kultúry a národnej identity Rusínov po roku 1989.</i> Kompetencie <i>Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike. Dokáže vyhľadávať, spracovávať a analyzovať informácie z rôznych informačných zdrojov a tieto získané poznatky interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej terminológie.</i>	
Stručná osnova predmetu: <i>Základné informácie – Karpatská Rus a karpatskí Rusíni. Rusíni na Slovensku. Rusíni</i>	

v Poľsku. Rusíni v Českej republike. Rusíni v Srbsku. Rusíni v Chorvátsku. Rusíni v Maďarsku. Rusíni na Ukrajine. Rusíni v Rumunsku. Rusíni v Amerike. Spolková a vydavateľská činnosť Rusínov na Slovensku. Rozvoj a súčasný stav rusínskeho jazyka (1992 – 2020).

Odporúčaná literatúra:

MAGOCSI, P. R., 1996. *A New Slavic Language Is Born. The Rusyn Literary Language of Slovakia*. New York: Columbia University Press.

MAGOCSI, P. R. - POP, I., 2002, 2005. *Encyclopedia of Rusyn History and Culture*. Toronto-Buffalo-London : University Toronto Press.

MAGOCSI, P. R., ed., 2004. *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Русинський язык*. Opole : Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej.

MAGOCSI, P. R., 2007. *Národ znikadiaľ: ilustrovaná história karpatských Rusínov*. Prešov: Rusín a ľudové noviny.

PLIŠKOVÁ, A., 2009. *Language and National Identity: Rusyns South of Carpathians*. New York: Columbia University Press.

PLIŠKOVÁ, A., ed., 2008. *Rusínska kultúra a školstvo po roku 1989*. Prešov: PU-ÚRJK.

PLIŠKOVÁ, A., 2008. *Rusynský jazyk na Slovensku*. Prešov: Svetový kongres Rusínov.

PLIŠKOVÁ, A., ed., 2008. *Rusynský jazyk medzi dvoma kongresami*. Prešov: Svetový kongres Rusínov – ÚRJK PU.

PLIŠKOVÁ, A., 2007. *Rusínsky jazyk na Slovensku : náčrt vývoja a súčasné problémy*. Prešov: MPC.

VAŇKO, J., 2000. *The Language of Slovakia's Rusyns*. New York: New York: Columbia University Press.

KOKAISL, P. a kol., 2020. *Po stopách Rusína v Európe: Ukrajina, Slovensko, Srbsko, Poľsko a Maďarsko*. Praha: Nostalgie.

Encyklopedija ta kul'tura karpats'kych rusyniv. Ukladači P. R. Magočij, I. Pop. Užhorod: Vydavnyctvo V. Padjaka, 2010.

Rusynský literaturný jazyk na Slovensku: 20 rokov kodifikácií. Zborník referatív z IV. Medzinárodného kongresu rusynského jazyka. Prjašiv, 23.-25.09.2015. Ed. K. Koporova. Prjašiv: PU – IRJAK, 2015.

Rusínska periodická tlač v jednotlivých štátoch.

Internetové stránky a médiá jednotlivých rusínskych národnostných organizácií vo svete.

Zborníky: Koporová, K. (ed.): *Studium Carpato-Ruthenorum*. Prešov: PU-ÚRJK, 2009 - 2021

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský,

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 32

A	B	C	D	E	FX
16%	28%	25%	6%	0%	25%

Vyučujúci: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.
Mgr. Zdenka Citriaková, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28. februára 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/LERJA	Názov predmetu: Lexikológia rusínskeho jazyka
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 3.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/UVSRJ <i>Úvod do štúdia jazyka</i> , 9URSK/ZASLA <i>Základy slavistiky a staroslovienčiny</i> , 9URSK/FFRJA <i>Fonetika a fonológia rusínskeho jazyka</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: skúška V priebehu semestra študent pracuje na seminároch formou praktických cvičení na osvojenie si základných pojmov z disciplíny lexikológia. Pracuje so slovníkmi a študuje lexiku rusínskeho normatívneho jazyka. Podmienkou na absolvovanie záverečného testu je aktívna účasť na prednáškach a seminároch a absolvovanie dvoch priebežných testov (minimálne na hodnotenie D). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení dvoch priebežných trestov, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti: • <i>Absolvent predmetu získa vedomosti z oblasti rusínskej lexikológie.</i> • <i>Naučí sa rozlišovať lexikálne jednotky a vzťahy medzi nimi, definovať homonymiu, synonymiu a antonymiu v rusínskom jazyku</i> • <i>Získa prehľad o jednotlivých typoch slovníkov a osvojí si prácu s nimi.</i> • <i>Osvojí si terminológiu z uvedenej disciplíny.</i> Zručnosti: • <i>Absolvent predmetu dokáže špecifikovať na základe lexiky identitu jednotlivých slovanských jazykov.</i> • <i>Vie rozlíšiť na základe historických javov v lexike rozdielnosti vo východnej a západnej jazykovej skupine.</i> • <i>Dokáže pomenovať aktuálne problémy v lexike rusínskeho normatívneho jazyka.</i> • <i>Je schopný reagovať na otázky, položené kolegami a lektorom, odpovede vedieť správne logicky a gramaticky naformulovať, pričom dokáže kombinovať, používať a rozvíjať nové riešenia.</i>	

Kompetencie:

- Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike.
- Dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať informácie z rôznych informačných zdrojov a tieto získané poznatky interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej terminológie.
- Dokáže plánovať vlastné vzdelávanie v oblasti profesionálneho rozvoja.
- Vie využívať informácie pri formulovaní záverov.

Stručná osnova predmetu:

1. Lexikálna rovina a jej vzťah k iným jazykovým rovinám. 2. Slovo – základná jazyková jednotka. 3. Slovo a pomenovanie. 4. Nominatívna funkcia slova. 5. Delenie slovnej zásoby z pohľadu pôvodu. 6. Delenie slovnej zásoby z pohľadu použitia. 7. Frazeológia. 8. Lexikografia.

Odporúčaná literatúra:

PLIŠKOVA, A. 2015. *Leksikologija i slovotvorina rusyňskoho jazyka*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove.
 JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2015. *Gramatika rusyňskoho jazyka*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
 PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. *Pravyla rusyňskoho pravopysu z ortografičným i gramatičným slovnykom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
 PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. *Rusyňský jazyk. Kompleksný opis jazykovej sústavy v kontexte kodifikácie*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
 KOPEČNÝ, F. 1981. *Základní všeslovanská slovní zásoba*. Praha: Academia.
 LATTA, V. 1991. *Atlas ukrajinských hovoriv východnej Slovaččiny*. Prešov: SPN OUL.
 ONDRUS, P. – HORECKÝ, J. – FURDÍK, J. (1980). *Súčasný slovenský spisovný jazyk. Lexikológia*. Bratislava: SPN.
 MELNYČUK, A. S. (1986). *Istoričeskaja typologija slavjanskych jazykov. Leksika i frazeologija*. Kijev: Naukova dumka.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

rusínsky, slovenský, ruský, ukrajinský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 18

A	B	C	D	E	FX
56%	22%	6%	6%	6%	6%

Vyučujúci: PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/KOZR3	Názov predmetu: Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku III.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 seminár/1 cvičenie týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 3.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/KOZR1 <i>Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku I.</i> , 9URSK/KOZR2 <i>Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku II.</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie V priebehu semestra študent naďalej pracuje na seminároch formou praktických cvičení na osvojení si zručnosti praktickej komunikácie v rusínskom normatívnom jazyku. Na každom seminári si jeden študent pripraví prezentáciu na vopred vybratú tému. Spracuje ju formou seminárnej práce (v rozsahu 2,5 – 3 normostrany) a tiež v power-point prezentácii s voľným komentovaním. Témy sú študentom predložené na začiatku semestra (študent spracuje spolu 4 témy). Na základe gramatických chýb v prácach študentov lektor vysvetľuje postupne jednotlivé ortografické pravidlá s prihliadnutím na fakt, že študenti už majú absolvovanú disciplínu fonetika a fonológia rusínskeho jazyka a vedia samy okomentovať niektoré fonologické javy, objavujúce sa v ortografii v porovnaní s ortoepiou. Na základe zvládnutej ortografie študenti dokážu rozlíšiť nárečové texty a texty v rusínskom normatívnom jazyku. Podmienkou pre udelenie kreditov je aktívna účasť na seminároch, odovzdanie seminárnych prác a ich prezentovanie pred kolegami, absolvovanie všetkých pracovných listov (resp. diktátov a pracovných úloh). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení pracovných listov a hodnotení vypracovaných tém, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu dokáže prezentovať: vedomosti: - na základe ukážok umeleckých textov rozlíšiť texty písané v rusínskom normatívnom jazyku a nárečových textoch. - definovať jednotlivé fonologické javy v súvislosti s praktickou ortografiou a ortoepiou zručnosti: - prezentovať vlastné, vopred pripravené texty v rusínskom normatívnom jazyku formou voľnej komunikácie, - reagovať na otázky, položené kolegami a lektorom, odpovede vedieť správne logicky	

<i>a gramaticky naformulovať,</i> - <i>písať v azbuke seminárne práce kratšieho rozsahu na odbornú tému týkajúcu sa predmetu štúdia.</i> - <i>správne a logicky naformulovať odpovede na položené otázky, pričom dokáže kombinovať, používať a rozvíjať nové riešenia;</i> kompetencie: - <i>plánovať vlastné vzdelávanie v oblasti profesionálneho života.</i>												
Stručná osnova predmetu: 1. V ortoepickom prejave aplikovať princípy rusínskej akcentológie. 2. Rešpektovať ortoepickú normu v realizácii foném a variant foném. 3. Aplikácia jednotlivých ortografických pravidiel vo vlastných seminárnych prácach.												
Odporúčaná literatúra: JABUR, V. – PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2015. <i>Gramatika rusyňského jazyka</i>. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity. PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. <i>Pravyla rusyňského pravopysu z ortografičným i gramatičným slovnykom</i>. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity. PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. <i>Rusyňský jazyk. Kompleksný opys jazykovej systémy v kontexti kodifikaciji</i>. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity. JABUR, V. 2005. <i>Rusyňský jazyk v zerkal'i nových pravyl pro osnovný i sereďni školy z navčaňom . rusyňského jazyka</i>. Prešov: Rusín a Ľudové noviny. LATTA, V. 1991. <i>Atlas ukrajinsk'ych hovoriv schidnoji Slovaččyny</i>. Prešov: SPN OUL. VAŇKO, J. 2000. <i>The Language of Slovakia's Rusyn</i>. New York: New York: Columbia University Press.												
Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský												
Poznámky:												
Hodnotenie predmetov Celkový počet hodnotených študentov: 19 <table><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td><td>E</td><td>FX</td></tr><tr><td>32%</td><td>47%</td><td>16%</td><td>0%</td><td>0%</td><td>5%</td></tr></table>	A	B	C	D	E	FX	32%	47%	16%	0%	0%	5%
A	B	C	D	E	FX							
32%	47%	16%	0%	0%	5%							
Vyučujúci: PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.												
Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022												
Schválil: doc. PhDr. Anna Plíšková, PhD.												

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/SRULI	Názov predmetu: Staršia rusínska literatúra
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 3.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/UVTEL <i>Úvod do štúdia literatúry</i> , 9URSK/KATEL <i>Kapitoly z teórie literatúry</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Skúška Predmet je ukončený ústnou skúškou. Počas semestra sa študent aktívne zúčastňuje na prednáškach a seminároch, vypracuje seminárnu prácu na vybranú tému a odprezentuje ju (PP-prezentácia) na hodine. V priebehu skúškového obdobia študent preukáže svoje vedomosti počas ústnej skúšky. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce (25%), jej PP-prezentácie (25%) a ústnej odpovede (50%). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti: • <i>Pozná texty umeleckých diel, vie určiť ich žánry, pomenovať typické žánrové zvláštnosti.</i> • <i>Pozná autorov diel, ich životný a tvorivý príbeh, vplyv epochy na ich tvorbu, formovanie svetonázorových postojov, intelektuálnych a estetických prejavov.</i> • <i>Dokáže určiť čas vzniku umeleckého diela, jeho miesto v systéme periodizácie staršej rusínskej literatúry.</i> • <i>Pochopí vplyv analyzovaného diela na formovanie literárneho procesu v úzkom a širšom kontexte, vplyv tvorby daného spisovateľa na celý literárny proces a na súčasníkov, ale aj na budúce generácie.</i> Zručnosti: • <i>Je schopný prerozprávať v umeleckých dielach neskoršieho obdobia sujet diela, charakterizovať zvláštnosti v umeleckom diele neskoršieho obdobia, zvláštnosti kompozície analyzovaného diela a konfliktu.</i> • <i>Vie definovať v umeleckých dielach ranného obdobia (14. – 17. st.) staršej rusínskej literatúry zvláštnosti cirkevno-slovanských a národných vzorov písomností.</i> Kompetencie: • <i>Dokáže plynule a hodnoverne vyjadrovať svoje myšlienky o predmete, argumentovať vývody citátmi z textov, odkazmi na iné vedecké práce historikov literatúry a pod.</i> • <i>Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike.</i> • <i>Získané poznatky dokáže interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej</i>	

Stručná osnova predmetu:

Periodizácia staršej karpatorusínskej literatúry.

Cirkevno-slovanské obdobie. Úloha misie sv. Cyrila a Metoda.

Užhorodský pivustav; Kráľovské evanjelium, Mukačevský psaltýr.

Obdobie reformácie a demokratizácia karpatorusínskej písomnej tradície.

Učiteľni evanjelia. Ňagovská postyla.

Literárne preklady z obdobia Reformácie: «Alexandina»; «Fiziológ», «Rytier a smrť» a iné.

Tvorba literatúry na podloží ľudovej besedy (16-17 st.). Analýza diel «Dunaju, Dunaju, čemu smuten tečeš?», «Pisň o obrazi Klokočevskom», «Pisň o Budyňi» i dr.

Epocha osvietenstva a boj dvoch smerov v karpatsko-rusínskej literatúre.

Svetská ľudová poézia 18. stor. «Scholastická poézia».

Vasil' Dovhovič a jeho poéma «Poemata Basilii Dohovits».

Odporúčaná literatúra:

MYKYTAS' V., 1968. Davňa literatura Zakarpatt'a: Narysy literatury Zakarpatt'a doby feodalizmu, Lviv, 256 s.

MYŠANYČ O., 1964. Literatura Zakarpatt'a XVII – XVIII stoliť: Istoryko-literaturnyj narys, Kyjiv, 118 s.

FRANKO I., 1984. Narys istoriji ukrainsko-ruskoj literatury do 1890 r. – Zibraňa tvoriv: V 50 tt: T. 41.- Kyjiv, s. 194-470.

LITERATURA, RANNI RUKOPYSY. In: Encyklopedia istoriji ta kul'tury karpatskich rusyniv / zahaľna redakcija P. R. Magoči.- Užhorod, 2010.- s. 426-430.

PAĐAK V., 2016. Narys istoriji karpatorusynskoj literatury. - Toronto, 2016. - 242 s.

PAĐAK V., 2018. Istoriya karpatorusinskoho nacionalnoho teatra i dramaturgiji.- Prešov, 2018. - 342 s.

Texty:

DULIČENKO A., 2008. Pismennost i literaturnyje jazyki Karpatskoj Rusi (XV–XX vv.). - Užhorod, 908 s.

POETY ZAKARPATŤA: Antolohija zakarpatoukrainskoj poeziji (XVI st. – 1945 r.) / Uporiadn.: V. Mykytas', O. Rudlovčak.– Bratislava–Priašiv, 1965, 664 s.

RUDLOVČAK O., 1990. Chrestomatija zakarpatskoj ukrainskoj literatury XIX stoliť'a: Č. 1. Rektorát Univerzity P.J.Šafárika v Košiciach], 256 s.

SABOV E., 2009: Christomatija cerkovno-slavanskich i ugro-russkich literaturnych pamiatnikov, Ungvar, 1893, 238 s. [faksimile: 2009].

VYBOR IZ STAROHO RUS'KOHO PYSMENSTVA PODRARPAŤA. Sostavyly: N. Lelekač i M.Gryha.- Ungvar, 1943, 137 s.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský, ruský, ukrajinský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 17

A	B	C	D	E	FX
29%	18%	12%	29%	0%	12%

Vyučujúci: doc. Mgr. Valerii Padiak, CSc.
Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022
Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/MORUJ	Názov predmetu: Morfológia rusínskeho jazyka
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 4.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: skúška V priebehu semestra študent pracuje na seminároch formou praktických cvičení na osvojenie si základných pojmov z disciplíny morfológia. Podmienkou na absolvovanie záverečného testu je aktívna účasť na prednáškach a seminároch a absolvovanie dvoch priebežných testov (minimálne na hodnotenie D). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení dvoch priebežných testov, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu dokáže prezentovať	
Vedomosti: • <i>definovať pojmy gramatika, morféma, varianta morfémy,</i> • <i>charakterizovať vzťah morfolologickej roviny k iným jazykovým rovinám,</i> • <i>rozlišovať jednotlivé morfémy a vzťahy medzi nimi,</i> • <i>definovať ohybné a neohybné slovné druhy v rusínskom jazyku,</i> • <i>špecifikovať na základe gramatických tvarov jednotlivých ohybných slovných druhov identitu východoslovanských jazykov a vyšpecifikovať medzi nimi rusínsky jazyk</i> • <i>rozlíšiť na základe historických javov v morfológii rozdielnosti vo východnej a západnej jazykovej skupine;</i>	
Zručnosti: • <i>reagovať na otázky, položené kolegami a lektorom, odpovede vedieť správne logicky a gramaticky naformulovať, pričom dokáže kombinovať, používať a rozvíjať nové riešenia,</i> • <i>pomenovať aktuálne problémy v morfológii rusínskeho normatívneho jazyka;</i>	
Kompetencie: • <i>dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať informácie z rôznych informačných zdrojov a tieto získané poznatky interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej terminológie.</i> • <i>dokáže plánovať vlastné vzdelávanie v oblasti profesionálneho rozvoja.</i> • <i>vie využívať informácie pri formulovaní záverov.</i>	

Stručná osnova predmetu: 1. Morfologická rovina a jej vzťah k iným jazykovým rovinám. 2. Morféma – predmet bádania morfológie. Delenie morfém. 3. Koreňová morféma a varianty koreňovej morfémy. 4. Ohybné slovné druhy. 5. Neohybné slovné druhy. 6. Predikatívne konštrukcie. 7. Modálne slová.

Odporúčaná literatúra:

JABUR, V. – PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2015. Gramatika rusyňského jazyka. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. – KOPOROVÁ, K. – PLÍŠKOVÁ, A. 2016. Morfologija i slovotvorina rusyňského jazyka. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove.

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. Pravyla rusyňského pravopysu z ortografičným i gramatičným slovnykom. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. Rusyňský jazyk. Kompleksný opis jazykovej sústavy v kontexte kodifikácie. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. – HOLUBKOVÁ, M. 2018. Výražná voprosnoj modalnosti v rusyňskom jazyku. In: 20 rokov vysokoškolskej rusynistiky na Slovensku: Zborník referatov z medzinarodnej vedeckej konferencie. Príšaňská univerzita, 17. – 19. 10. 2018. Ed. K. Koporová. Prešov: Prešovská univerzita – Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín – Ústav rusínskeho jazyka a kultúry.

KOPOROVÁ, K. 2011. K daktorým formam vžyvaňa časoslov v rusyňskom jazyku In: Literaturná tvorba M. Maľcovskej v kontexte súčasnej rusyňskej literatúry : zborník referatov z Medzinarodného literaturného seminára k nedožitému 60-tému narodeninám avtorke, 2. decembra 2011. - Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Ústav rusínskeho jazyka a kultúry, s. 81-89.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:
rusínsky, slovenský, ruský, ukrajinský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 16

A	B	C	D	E	FX
19%	50%	13%	6%	0%	13%

Vyučujúci:

PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.

Mgr. Michala Holubková

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plíšková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/RUNBL	Názov predmetu: Rusínska národnobuditeľská literatúra (1848 - 1918)
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 4.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/UVTEL <i>Úvod do štúdia literatúry</i> , 9URSK/KATEL <i>Kapitoly z teórie literatúry</i> , 9URSK/SRULI <i>Staršia rusínska literatúra</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: skúška Počas semestra sa študent aktívne zúčastňuje na prednáškach a seminároch, vypracuje seminárnu prácu na vybranú tému a odprezentuje ju (PP-prezentácia) na hodine. V priebehu skúškového obdobia študent preukáže svoje vedomosti počas ústnej skúšky. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce (25%), jej PP-prezentácie (25%) a ústnej odpovede (50%). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti: • <i>Pozná texty diel, vie určiť žáner, vymenovať jeho najtypickejšie črty.</i> • <i>Získa informácie o autoroch diel, pozná ich životnú a tvorivú cestu, vplyve epochy, v ktorej tvoril, na formovanie jeho svetonázoru, hodnôt intelektuálnych a estetických vkusov.</i> Zručnosti: • <i>Je schopný pri analýze sujetu diela popísať protagonistov a ostatné postavy v diele, vyčleniť sujetové línie, poukázať na ich vzájomnú prepojenosť, určiť konflikt, kompozičné postupy autora.</i> • <i>Dokáže určiť čas vzniku diela, jeho úlohu a miesto v tvorbe spisovateľa, ako aj vplyv na rozvoj literárneho procesu.</i> Kompetencie: • <i>Vie súvisle a presvedčivo preukázať svoje vedomosti o predmete, argumentovať závery, s využitím citátov z textu, odbornej historickej literatúry.</i> • <i>Je schopný určiť umelecko-estetickú hodnotu diela a jeho determináciu svetonázorom.</i> • <i>Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike.</i> • <i>Získané poznatky dokáže interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej terminológie.</i>	

Stručná osnova predmetu:

Idey Francúzskej revolúcie roku 1848 a prvá národná renesancia karpatských Rusínov.
Literárna spoločnosť prešovská a literárny život na Podkarpatskej Rusi. Umelecká tvorba N. Nod'a.

A. Duchnovič ako básnik a národný buditeľ.

Poézia A. Pavloviča a J. Stavrovského-Popradova. Próza A. Kralického. Lemkovská literatúra. Analýza povesti V. Chyľaka Šibeničný vrch, A. Toronského Gancja. Novelistika Amvrosija a Petra Poľanských. Vznik národnej drámy A. Duchnoviča. Dramatická tvorba I. Daniloviča-Korytnského. Satira v tvorbe I. Silvaja. Dramatická tvorba E. Fencyka.

Odporúčaná literatúra:

BABOTA, L. 1994. Zakarpatskougajinska proza druhoji polovyny XIX stolit'a. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1994, 256 s.

DUĆ-FAJFER H., 2001. Literatura Łemkowska w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku / Polska akademii umiejętności; Prace Komisji wschodnioeuropejskiej, Tom VII, Kraków, 418 s.

NEDZEĽSKIJ E., 1932. Očerky karpatorusskoj literatury.- Užhorod, 289 s.

PAĎAK V., 2015. Istorija karpatorusyňskoj literatury i kultury. – Prešov, 2015. - 186 s.

PAĎAK V., 2016. Narys istoriji karpatorusyňskoj literatury. - Toronto, 2016. - 242 s.

PAĎAK V., 2018. Istorija karpatorusinskoho nacionalnoho teatra i dramaturgiji.- Prešov, 2018. - 342 s.

Texty:

DULIČENKO A., 2008. Pismennost' i literaturnyje jazyki Karpatskoj Rusi (XV–XX vv.). - Užhorod, 908 s.

POETY ZAKARPAT'JA: Antologija zakarpatoukrainskoj poeziji (XVI st. – 1945 r.) / Uporiadn.: V. Mykytas', O. Rudlovčak.– Bratislava–Priašiv, 1965, 664 s.

RUDLOVČAK O., 1990. Chrestomatija zakarpatskoj ukrainskoj literatury XIX stoli'a: Č. 1. Rektorát Univerzity P.J.Šafárika v Košiciach], 256 s.

RUDLOVČAK O., 1990. Chrestomatija zakarpatskoj ukrainskoj literatury XIX stoli'a: Č. 1. Rektorát Univerzity P.J.Šafárika v Košiciach], 256 s.

RUDLOVČAK O., BAČA J. 1964. Chrestomatija znovoji akarpatskoj ukrainskoj literatury (druha polovyna XIX storiča).- Bratislava, 282 s.

SABOV E., 2009: Christomatija cerkovno-slavanskich i ugro-russkich literaturnych pamiatnikov, Ungvar, 1893, 238 s. [faksimile: 2009].

KRALICKIJ A. Kňaz Laborec. Vybrani tvory / Zostav. V. Pad'ak, M. Pavlič.- Prešov, 2020.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 19

A	B	C	D	E	FX
26%	11%	16%	0%	16%	32%

Vyučujúci: doc. Mgr. Valerii Padiak, CSc.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/KOZR4	Názov predmetu: Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku IV.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 seminár/1 cvičenie týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 4.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/KOZR1 Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku I., 9URSK/KOZR2 Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku II., 9URSK/KOZR3 Komunikatívne zručnosti v rusínskom jazyku III.	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie V priebehu semestra študent naďalej pracuje na seminároch formou praktických cvičení na osvojení si zručnosti praktickej komunikácie v rusínskom normatívnom jazyku. Na každom seminári si jeden študent pripraví prezentáciu na vopred vybranú tému. Spracuje ju formou seminárnej práce (v rozsahu 2,5 – 3 normostrany) a tiež v power-point prezentácii. Témy sú študentom predložené na začiatku semestra. Na základe gramatických chýb v prácach študentov lektor vysvetľuje postupne jednotlivé ortografické pravidlá. Z ohľadom na fakt, že študenti majú v tomto semestri ďalšiu lingvistickú disciplínu - morfológiu sa sústreďuje na porušovanie pravidiel študentmi v tejto jazykovej rovine. Podmienkou pre udelenie kreditov je aktívna účasť na seminároch, odovzdanie seminárnej práce a jej prezentovanie pred kolegami, absolvovanie všetkých pracovných listov (resp. diktátov a pracovných úloh). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení pracovných listov a hodnotení vypracovaných tém, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu dokáže:	
Vedomosti - prezentovať vlastné, vopred pripravené texty v rusínskom normatívnom jazyku formou voľnej komunikácie a prezentovať pritom kritické myslenie,	
Zručnosti - reagovať na otázky, položené kolegami a lektorom, odpovede vedieť správne logicky a gramaticky naformulovať, pričom dokáže kombinovať, používať a rozvíjať nové riešenia,	
Kompetencie - písať v azbuke seminárne práce kratšieho rozsahu na odbornú tému týkajúcu sa predmetu štúdia. - vystupovať pred kolegami uvoľnene, vedieť odôvodňovať, správne argumentovať a obhajovať výsledky svojej prezentácie. - plánovať vlastné vzdelávanie a vlastné riadenie v oblasti profesionálneho rozvoja	

Stručná osnova predmetu: 1. V ortoepickom prejave aplikovať princípy rusínskej akcentológie a vedieť ich vysvetliť. 2. Rešpektovať ortoepickú normu v realizácii foném a variant foném a vedieť ju vysvetliť. 3. Osvojenie si jednotlivých ortografických pravidiel s akcentáciou na morfológiu (ohybné a neohybné slovné druhy). 4. Aplikácia jednotlivých ortografických pravidiel vo vlastných seminárnych prácach.

Odporúčaná literatúra:

JABUR, V. – PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2015. *Gramatika rusyňského jazyka*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. *Pravyla rusyňského pravopysu z ortografičným i gramatičným slovnykom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. *Rusyňskýj jazyk. Kompleksnýj opys jazykovej systemy v konteksti kodifikaciji*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. 2005. *Rusyňskýj jazyk v zerkali nových pravyl pro osnovný i seredni školy z navčanom rusyňského jazyka*. Prešov: Rusín a Ľudové noviny.

LATTA, V. 1991. *Atlas ukrajinských hovoriv schidnoji Slovaččyny*. Prešov: SPN OUL.

VAŇKO, J. 2000. *The Language of Slovakia's Rusyn*. New York: New York: Columbia University Press.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 20

A	B	C	D	E	FX
50%	10%	20%	0%	10%	10%

Vyučujúci: PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/SYRJA	Názov predmetu: Syntax rusínskeho jazyka
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: <i>9URSK/UVSRJ Úvod do štúdia rusínskeho jazyka, 9URSK/FFRJA Fonetika a fonológia rusínskeho jazyka, 9URSK/LERJA Lexikológia rusínskeho jazyka, 9URSK/MORUJ Morfológia rusínskeho jazyka</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: skúška Podmienkou absolvovania skúšky je úspešné zvládnutie dvoch písomných previerok po 20 bodov počas semestra, z ktorých musí študent získať najmenej po 12 bodov z každej, aktívna účasť na prednáškach a seminároch s toleranciou troch ospravedlnených absencií, ktoré budú nahradené konzultáciami a náhradnou prácou. Výsledná známka je priemerom hodnotenia za aktivitu na seminároch (20 %), výsledkov testov 20 bodov + 20 bodov (40 %) a ústnej odpovede (40 %). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90 %, na získanie hodnotenia B 80 %, na hodnotenie C najmenej 70 %, na hodnotenie D 60 %, na hodnotenie E najmenej 50 %. Študent, ktorý získa menej ako 50 %, bude hodnotený stupňom FX.	
Výsledky vzdelávania: Po absolvovaní predmetu študent získa: Zručnosti: - ovláda členenie súvislého textu na jednoduché vety a súvetia, - vie rozlišovať jednoduché vety dvojčlenné a jednočlenné, - vie určovať jednotlivé typy parataktických a hypotaktických súvetí, Vedomosti: - vie rozlišovať syntagmy, ich typy a formálne prostriedky spájania slov do syntagiem, - ovláda fungovanie systému vetných členov, spôsoby vyjadrovania vetotvorných vetných členov (predikatívneho jadra) a spôsoby vyjadrovania vedľajších vetných členov, Kompetencie: - má prehľad o najtypickejších vlastnostiach syntaktickej a sémantickej štruktúry vety, - má základné informácie o štruktúrálnej a sémantickej syntaxi.	
Stručná osnova predmetu: 1. Jazykové roviny a ich základné jednotky. 2. Skladba ako náuka o syntaktickej rovine a jej delenie.	

3. Syntagmatika ako náuka o spájání slov vo vete. Čo je syntagma.
4. Delenie skladov. Gramatické prostriedky (spájanie slov).
5. Vetné členy – základné a rozvíjacie a ich ďalšie delenie.
6. Veta, delenie viet: a) podľa zloženia, b) podľa obsahu, c) podľa členitosti
7. Súvetie. Prirad'ovacie (H + H) a podrad'ovacie (H + V) a ich vnútorné členenie.
8. Postup pri rozoberaní vety na jednotlivé vetné členy.
9. Ako sa pýtame na jednotlivé vetné členy? (Kto? Čo robí? Aký? Kedy? kde? Ako? Akú? Čo píše?)
10. Vo vetách určiť vetné členy, slovné druhy a znázorniť vety graficky.

Odporúčaná literatúra:

ЯБУР, В. – ПЛІШКОВА, А.: *Сучасний русинський списовний язык. (Высокошкольські учебні тексти)*. Пряшів: Пряшівська універзіта в Пряшові - Інститут русинського языка і культури. 2009.

VAŇKO, J.: *The Language of Slovakia's Rusyns*. New York: Columbia University Press, 2000.

ORAVEC, J. - BAJZÍKOVÁ, E.: *Súčasný slovenský spisovný jazyk. Syntax*. Bratislava: SPN, 1986.

STANISLAV, J.: *Dejiny slovenského jazyka, 4, Syntax*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1973.

PAŇKO, J.: *Osnovy syntaksia*. In: *Pravyla rusyňskoho pravopysu*. Prjašiv: Rusyňska obroda, 1994.

FONTAŇSKI, H. – CHOMJAK, M.: *Gramatyka języka lemковского*. Katowice, 2000.

KERČA, I. i kol.: *Materyns'kyj jazyk*. Mukačovo, 1999.

HARAJDA, I.: *Hramatyka rus'koho jazyka*. Ungvar, 1941.

MAGOCSI, P. R., ed.: *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Русинський язык*. Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej, 2004.

JABUR, V.: *Русинський язык (выбраны канімолы)/ Rusínsky jazyk (vybrané kapitoly)*. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum, 2004.

JABUR, V. – PLÍŠKOVÁ, A.: *Rusyňskyj jazyk v zerkali novych pravyl pro osnovny i seredni školy z navčañom rusyňskoho jazyka*. Prešov: Rusyn i Narodny novynky, 2005.

ЯБУР, В. – ПЛІШКОВА, А.: *Русинський язык про 1. – 4. класы середніх школ*. Prešov: Rusín a Ľudové noviny, 2007.

JABUR, V.: *Morfologija i syntaksis rusyňskoho jazyka. Vysokoškolskyj učebnyk*. Prešov: PU v Prešove, ÚRJK, 2015.

Jabur, V., Plíšková, A., Koporová, K.: *Gramatika rusyňskoho jazyka*, Prešov: Vydavateľstvo PU, 2015.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

rusínsky, slovenský (čiastočne ukrajinský, ruský, český)

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 14

A	B	C	D	E	FX
43%	29%	0%	7%	21%	0%

Vyučujúci: Prof. PhDr. Júlia Dudášová, DrSc.

Mgr. Michala Holubková

Dátum poslednej zmeny: 28. február 2022
Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/VYRUJA	Názov predmetu: Vývin rusínskeho jazyka a dialektológia
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: <i>9URSK/ZASLA Základy slavistiky a staroslovienčiny</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie • Študenti písomne vypracujú seminárnu prácu na zadanú prácu. • Seminárnu prácu odovzdajú vyučujúcemu v tlačenej podobe v stanovený termín pred ukončením semestra. • Dva týždne pred ukončením semestra študenti absolvujú písomný test. • Percentuálne zastúpenie jednotlivých úloh na celkovom hodnotení študentov: (1) aktívna účasť na prednáškach: 40 %, (2) seminárna práca: 30 %, (3) písomný test: 30 %. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90 %, na získanie hodnotenia B 80 %, na hodnotenie C najmenej 70 %, na hodnotenie D najmenej 60 %, na hodnotenie E najmenej 50 %. Študent, ktorý získa menej ako 50 %, bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia aktívnej účasti na seminároch, odovzdania seminárnej práce a záverečného písomného testu.	
Výsledky vzdelávania: Po absolvovaní predmetu študent bude spôsobilý nadobudnúť: Zručnosti: • Vysvetliť podstatu základných zmien v 10.-11. stor. (so zameraním na slovenčinu, rusínčinu a ukrajinčinu): (1) zánik a vokalizácia jerov, (2) denazalizácia a (3) kontrakcia. • Určiť základné znaky nárečového základu spisovnej rusínčiny: východiskom kodifikácie sa stali dialekty z východného regiónu rusínskeho makroareálu • Charakterizovať podobnosti a odlišnosti spisovnej rusínčiny a spisovnej slovenčiny, spisovnej rusínčiny a spisovnej ukrajinčiny a spisovnej rusínčiny a spisovnej poľštiny. Vedomosti: • Začleniť rusínsky jazyk do rodiny slovanských jazykov a vymedziť jeho miesto v skupine tzv. slovanských spisovných mikrojazykov. • Charakterizovať karpatskú rusínčinu a jej základné varianty: (1) na východnom Slovensku, (2) v juhovýchodnom Poľsku (tzv. lemkovčina), (3) na Zakarpatskej	

Ukrajine, (4) v Maďarsku (rusínčina je tu v štádiu revitalizácie) a (5) vo Vojvodine v Srbsku (vojvodinská rusínčina so západoslovanským jazykovým základom).

- *Vymedziť periodizáciu dejín rusínskeho jazyka počínajúc rozpadom praslovanskej jednoty v 10. stor. a končiac 2. polovicou 18. stor., keď vznikajú prvé pokusy o kodifikáciu spisovných slovanských jazykov (so zameraním na východnú skupinu).*

Kompetencie:

- *Na základe osvojených poznatkov vedieť pracovať s rusínskym textom z predpisovného obdobia, s odbornou literatúrou v informačných knižničných databázach.*
- *Zvládnuť základy interpretácie rusínskeho textu zo synchronného a diachrónneho hľadiska.*

Stručná osnova predmetu:

1. Miesto rusínskeho jazyka v rodine slovanských jazykov. Členenie slovanských jazykov. Osídlenie severovýchodného Slovenska v období valašskej kolonizácie v 14. – 17. stor.
2. Základné hláskoslovné zmeny v 10. stor. (Zánik a vokalizácia jerov, denazalizácia, kontrakcia) a ich pomerné chronológie.
3. Periodizácia dejín rusínskeho jazyka.
4. Zánik a vokalizácia jerov v slovenčine, ukrajinčine a rusínčine. Štruktúrne (vnútorné) príčiny nerovnakých striedníc za jery. Zmeny vo fonologickom systéme po zániku jerov.
5. Denazalizácia (zánik nosoviek) v slovenčine, ukrajinčine a rusínčine. Pomerné chronológie kontrakcie a denazalizácie.
6. Vývin prozodických vlastností v slovenčine, ukrajinčine a rusínčine.
7. Metatéza likvid a jej výsledky v troch základných skupinách slovanských jazykov.
8. Prehľad základných diferenčných znakov jazykov západoslovanskej, východoslovanskej a južnoslovanskej skupiny.
9. Charakteristika spisovnej rusínčiny z genetického a typologického hľadiska.
10. Podobnosti a odlišnosti spisovnej rusínčiny vo vzťahu k spisovnej slovenčine, ukrajinčine a poľštine.

Odporúčaná literatúra:

Latta, V.: *Atlas ukrajinských hovoriv Schidnoji Slovaččyny. Vydaňňa perše. Naukove i kartohrafične doopracuvaňňa ta uporiadkuvañňa Z. Hanudel' – I. Ripka – M. Sopoliga.* Bratislava: Slovacke pedahohične vydavnyctvo – Viddil ukrajinskoji literatiury v Priaševi, 1991. 552 s.

Latta, V.: O klassifikacii ukrajinskich govorov. In: *Naukovi zapysky.* 8.-9. Kul'turnyj sojuz ukrajinskych trud'aščych u ČSSR. Hol. Red. M. Novak. Prjašiv, 1979-1981, s. 119-130.

Koporová, K. et al: *Studium Carpato-Ruthenorum 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. Študiji z karpatorusynistiky.* Priašiv: Priašivska univerzita v Priašovi. Inštitut rusyňskoho jazyka i kuturý 2009. 2010. 2011. 2012. 2013.

Jabur, V. – Plišková, Anna: *Sučasnýj rusyňskýj spysovnýj jazyk.* Priašiv: Priašivska univerzita v Priašovi. Inštitut rusyňskoho jazyka i kuturý, 2009. 212 s.

VAŇKO, J.: *Jazyk slovenských Rusínov.* East European Monographs. New York: Columbia University Press, 2000.

Jabur, V. – Plišková, A.: Priašivska Rus. In: *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Rusyňskýj jazyk.* Red. naukowy P. R. Magocsi. Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej, 2004, s. 147-209.

Dudášová-Kriššáková, J.: *Kapitoly zo slavistiky.* Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. Monografia 27. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2001.

Dudášová-Kriššáková, J.: *Kapitoly zo slavistiky. II.* Acta Philosophicae Universitatis Prešovensis. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove Filozofická fakulta, 2008.

Latta, V.: Odraženije vostočnoslovianskich refleksov nekotorych fonetičeskich grupp v ukrajinskich govorach Vostočnoj Slovakii. In: *Sbronik FF UK Philologica*, XIII, 1961.

Krajčovič, R.: *Textová príručka k dejinám slovenského jazyka.* Bratislava: SPN, 1979, s. 125 – 181.

Krajčovič, R.: *Náčrt dejín slovenského jazyka.* Bratislava: SPN, 1971.

Krajčovič, R.: *Vývin slovenského jazyka a dialektológia.* Bratislava: SPN, 1988.

Dudášová-Kriššáková, J.: *Vývin rusínskeho jazyka a dialektológia.* Vysokoškolská učebnica. Prešov: PU v Prešove, ÚRJK, 2015.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský, ukrajinský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 17

A	B	C	D	E	FX
65%	12%	6%	6%	0%	12%

Vyučujúci: Prof. PhDr. Júlia Dudášová, DrSc.

Dátum poslednej zmeny: 28. február 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/RULMO	Názov predmetu: Rusínska literatúra medzivojnového obdobia (1918 – 1945)
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/UVTEL <i>Úvod do štúdia literatúry</i> , 9URSK/KATEL <i>Kapitoly z teórie literatúry</i> , 9URSK/SRULI <i>Staršia rusínska literatúra</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený ústnou skúškou. Počas semestra sa študent aktívne zúčastňuje na prednáškach a seminároch, vypracuje seminárnu prácu na vybranú tému a odprezentuje ju (PP-prezentácia) na hodine. V priebehu skúškového obdobia študent preukáže svoje vedomosti počas ústnej skúšky. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce (25%), jej PP-prezentácie (25%) a ústnej odpovede (50%). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti: • <i>Pozná texty diel, vie určiť žáner diela, pomenovať jeho charakteristické žánrové osobitosti.</i> • <i>Dokáže sa orientovať v literárnom procese daného obdobia; svoje poznatky dokáže prejsť a podložiť historickým komentárom.</i> Zručnosti: • <i>Je schopný prezentovať informácie o autorovi diela, o jeho živote a tvorivej dielni, o vplyve doby, v ktorej autor žil a tvoril, charakterizovať autorove svetonázorové orientácie, intelektuálne a estetické smerovania</i> • <i>Vie charakterizovať postavy diela, vyčleniť sužety a poukázať na ich vzájomné prepletenie, určiť konflikty, ako aj kompozičné prvky diela a určiť ich podiel na celkovej umelecko-estetickej hodnote diela</i> Kompetencie: • <i>Dokáže súvislo a presvedčivo formulovať svoje myšlienky o predmete, argumentovať svoje názory s podporou odkazov na iných autorov a vedecké práce</i> • <i>Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike.</i> • <i>Získané poznatky dokáže interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej terminológie</i>	

Stručná osnova predmetu:

Druhá národná renesancia karpatských Rusínov a literatúra medzivojnového obdobia. Karpatorusínska literatúra: rusínofilstvo, rusofilstvo a ukrajínofilstvo.

Poézia:

Rusínske obdobie v tvorbe Vasil'a Grendža-Donského.

A. Karabeleš. Vplyv ruských imigrantských kultúr na rozvoj karpatorusínskej poézie.

Rusínski poeti vo Vojvodíne a v USA.

Próza:

Podkarpatorusínska novela v medzivojnovom období.

Veľké epické formy (povešť a román): *Julina* A. Markuša, *Jura Čornyj* J. Staninca.

Rusínska próza v USA. Emil Kubek.

Dramatická tvorba:

Vznik amatérskeho divadla.

Tvorba A. Bródyho: komédia *Špekulanty*.

Profesionálne Zemské Podkarpatskoruské národné divadlo. Tvorba V. Hrabara – M. Lugoša: dráma *Ovčar*.

Podkarpatská Spoločnosť vied a rozvoja karpatoruskej literatúry počas druhej svetovej literatúry.

Odporúčaná literatúra:

NEDZEL'SKIJ E., 1932. Očer karpatorusskoj literatury.- Užhorod, 289 s.

PAĐAK V., 2015. Istorija karpatorusynskoj literatury i kultury. – Prešov, 2015. - 186 s.

PAĐAK V., 2016. Narys istoriji karpatorusynskoj literatury. - Toronto, 2016. - 242 s.

PAĐAK V., 2018. Istorija karpatorusinskoho nacionalnoho teatra i dramaturgiji.- Prešov, 2018. - 342 s.

ŠELEPEC J. Rusinsko-ukrajinské ochotnícke divadlo na Slovensku (1919 – 1949). – Prešov, 2012, 96 s.

Texty:

DULIČENKO A., 2008. Pismennost' i literaturnyje jazyki Karpatskoj Rusi (XV–XX vv.). - Užhorod, 908 s.

NA VERCHOVYNI: zbirnyk tvoriv pysmennykiv dorad'anskoho Zakarpatt'a / Uporiadnyk: O. Myšanyč, Užhorod, 1984, 528 s.

POETY ZAKARPAT'JA: Antolohija zakarpatoukrainskoj poeziji (XVI st. – 1945 r.) / Uporiadn.: V. Mykytas', O. Rudlovčak.– Bratislava–Priašiv, 1965, 664 s.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 16

A	B	C	D	E	FX
31%	0%	19%	19%	31%	0%

Vyučujúci: doc. Mgr. Valerii Padiak, CSc.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: Prešovská univerzita v Prešove	
Fakulta/pracovisko: Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín	
Kód predmetu: 9URSK/SEMBP1	Názov predmetu: Seminár k bakalárskej práci 1
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Absolvovanie Podmienky na absolvovanie predmetu: absolvoval • účasť na seminároch je povinná. • študenti písomne vypracujú seminárnu prácu na zadanú tému: a) seminárnu prácu odovzdajú študenti vyučujúcemu v tlačenej podobe v stanovený termín. b) ak študent neodovzdá prácu ani do 7 dní od stanoveného termínu, nebudú mu udelené kredity. c) rozsah práce stanoví vyučujúci, práca bude zodpovedať formátu opísanom v <i>Smernici PU o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní</i> , tzn. A4, riadkovanie 1,5, písmo Times New Roman, veľkosť 12. d) v práci je potrebné dodržiavať techniku a etiku citovania. Pri citovaní používať harvardský systém – Meno a dátum. • Seminárna práca musí mať nasledovnú štruktúru: 1. prednú časť: a) obal (názov práce, meno a priezvisko autora, rok) b) titulný list (názov práce, meno a priezvisko školiteľa záverečnej práce, predmet, meno a priezvisko študenta, študijný odbor, rok) c) obsah (obsahuje názvy hlavných častí a podčastí práce s číslami strán, ako aj zoznam príloh a údaje o ich umiestnení) d) zoznam ilustrácií a zoznam tabuliek (ak sú v práci tabuľky a obrázky, uvádza sa úplný zoznam ich názvov) e) zoznam skratiek a symbolov (ak sa v práci nachádzajú značky, symboly, skrátené názvy, ktoré nie sú bežné a pre čitateľa hneď zrozumiteľné, musia byť vysvetlené v tejto časti) 2. Jadro práce (hlavný text): a) Úvod (Vzťahuje sa na spracovanú tému konkrétne a uvádza čitateľa do problematiky. Obsahuje jasné informácie o probléme alebo projekte, o dôvodoch, pre ktoré sa nimi autor zaoberá.)	

b) Jadro (Hlavná časť textu sa člení na kapitoly, podkapitoly, odstavce, atď. Každá hlavná časť začína na novej strane. Dôležitá je logická nadväznosť kapitol.)

c) Záver (Vecné závery, vlastný prínos alebo pohľad sumarizuje autor v závere práce. Závery uvádzajú stručnú charakteristiku práce s hodnotením výsledkov a odhadom významu pre teóriu a prax. Závery musia nadväzovať na výklad, úvahy, opisy a argumenty v jadre práce.)

d) Zoznam bibliografických odkazov (abecedne zoradený podľa mien, podľa normy STN 690: 2012)

- v práci sú hodnotené:
 - analyticko-syntetické myšlienkové pochody študenta,
 - vyjadrenie vlastného názoru podporeného teoretickými a vlastnými vedomosťami,
 - stanovenie problémov a cieľov práce, spôsob spracovania,
 - štruktúra práce – logická nadväznosť a vyváženosť jednotlivých častí,
 - práca s literatúrou a informačnými zdrojmi (výber spôsob ich využitia)
 - dodržiavania základných noriem pre formálnu úpravu práce, dodržiavanie citačných noriem
 - estetická, jazyková a formálna stránka práce

Percentuálne zastúpenie jednotlivých úloh na celkovom hodnotení študenta.

Práca na seminároch 30%

Seminárna práca 70%

Študent musí každú úlohu splniť minimálne na 50%.

Výsledky vzdelávania:

Študent po absolvovaní predmetu bude mať nasledujúce:

Vedomosti:

- vie uviesť a vysvetliť všeobecné požiadavky na tvorbu záverečnej práce, popísať a charakterizovať obsahovú štruktúru záverečnej práce a jej jednotlivých častí (Úvod, hlavná textová časť, prílohy).
- vie vysvetliť pojmy jav, fakt, uviesť a popísať typy skúmania pedagogických javov, bližšie charakterizovať základné metódy zhromažďovania údajov v ZP a spôsoby ich spracovania.
- vie vysvetliť pojem potenciálny, aktuálny text, vymenovať základné požiadavky na autora odborného textu, charakterizovať a popísať model, vlastnosti odborného textu a jeho a formálnu výstavbu.
- vie definovať pojem abstrakt, vymenovať a rozlíšiť jednotlivé typy abstraktov, popísať štruktúru abstraktu, charakterizovať znaky kvalitného abstraktu, uviesť najčastejšie chyby pri tvorbe abstraktov, rozoznať abstrakt od anotácie, výťahu, súhrnu, prehľadu.
- vie vysvetliť pojmy citát, citovanie, citácia, parafráza, kompilát, plagiat, rozoznať citát od parafrázy, ilustrovať jednotlivé techniky citovania a odkazovania (harvardský systém – meno a dátum, poznámky pod čiarou) na príkladoch.

Zručnosti:

- dokáže na základe osvojených poznatkov vytvoriť text s logickým a presným formulovaním myšlienok, vytvoriť kvalitný abstrakt, napísať úvod, záver k článku, k ZP rešpektujúc stanovené požiadavky.
- správne používať jednotlivé spôsoby citovania a odkazovania, záznamu bibliografických odkazov.
- pracovať s odbornou literatúrou (s primárnymi a sekundárnymi zdrojmi., vyhľadávať informácie v informačných knižných databázach).

- v teoretickej a praktickej rovine vytvoriť (napláňovať, spracovať) seminárnu prácu so všetkými potrebnými náležitosťami

Kompetencie:

- študent si uvedomí potrebu a dôležitosť dodržiavania „akademického bontónu“ (t.j. slušnosti, zdvorilosti, taktnosti) pre jeho študentský ako aj budúci učiteľský život.
- vie sa správať v súlade s pravidlami spoločenského správania, dodržiavať etiku citovania.
- dokáže vyjadriť svoje presvedčenie a názory priamo a úprimne, no zároveň dokáže uznávať, že aj druhá strana má právo na vlastný názor.
- dokáže niesť dôsledky, prijať zodpovednosť za svoje konanie.

Stručná osnova predmetu:

Stručná osnova predmetu:

- Všeobecné požiadavky na tvorbu záverečnej práce. Zadanie, štruktúra a časový harmonogram záverečnej práce. Práca s literatúrou.
- Teoretické východiská a základné pojmy. Typy skúmania pedagogických javov. Základné metódy zhromažďovania údajov v ZP. Metódy kvantitatívneho a kvalitatívneho spracovania výsledkov ZP.
- Hlavné zásady a výstavba textu. Štruktúra ZP.
- Formálna stránka a úprava záverečnej práce.
- Abstrakt – typy a rozsah abstraktov, praktické rady pri ich tvorbe.
- Citovanie a zoznam bibliografických odkazov v ZP. Základné pojmy – Citát, parafráza, kompilát, plagiat. Hlavné zásady a spôsoby odkazovania a citovania. Schémy bibliografických odkazov.
- Hodnotenie a obhajoba záverečnej práce.
- Základy akademickej etiky a etikety.
- Základy práce s programom MS Word, formátovanie textu, využívanie pokročilých funkcií (sledovanie revízií, vytváranie automatického obsahu atď.).

Odporúčaná literatúra:

DARÁK, M. a N. KRAJČOVÁ. 1995. *Empirický výskum v pedagogike*. Prešov: ManaCon, ISBN 80-85668-22-X.

JUNGER, J. 2000. *Diplomová práca*. Interný metodický materiál FHPV PU. Prešov: FHPV

MEŠKO, D., D. KATUŠČÁK a J. FINDRA a kol. 2005. *Akademická príručka*. Martin: Osveta, ISBN 80-8063-200-6.

ŠIMONEK, J. a kol. 1985. *Diplomový seminár*. Bratislava: UK

Smernica o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní [online]. Prešov: PU. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.pulib.sk/web/data/pulib/subory/stranka/ezp-smernica2019.pdf>

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

rusínsky a slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov:

A	B	C	D	E	FX

Vyučujúci: Mgr. Michal Pavlič, PhD.**Dátum poslednej zmeny:** 28.02.2022**Schválil:** doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/STYKR	Názov predmetu: Štylistika a kultúra reči
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: Povinný predmet, 1 hodina prednáška/1 hodina seminár, kombinovaná metóda	
Počet kreditov: 3	
Odporúčaný semester štúdia: 6.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/UVSRJ <i>Úvod do štúdia jazyka</i> , 9URSK/LERJA <i>Lexikológia rusínskeho jazyka</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený skúškou. V priebehu semestra si študent na seminároch formou praktických cvičení osvojuje základné pojmy z danej disciplíny, píše jeden vedomostný test, na ktorom preukazuje porozumenie problematiky. Podmienkou pre udelenie kreditov je aktívna účasť na prednáškach a seminároch (20%) s toleranciou 3 ospravedlnených neúčastí, ktoré sú nahradené konzultáciami a náhradnou prácou, absolvovanie vedomostného testu (30%) a ústna skúška (50%). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia aktivity na seminároch, hodnotenia priebežného testu, hodnotenia vypracovaných tém a hodnotenia ústnej odpovede.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu získa a rozšíri svoje vedomosti z oblasti štylistiky. Obohatí svoj terminologický aparát z disciplíny, zapamätá si potrebné fakty a definície. Osvojí si rusínsku terminológiu k predmetu v konfrontačnom pohľade so slovenským jazykom.</i> Zručnosti <i>Dokáže opísať základné štylistické pojmy. Dokáže interpretovať štylisticky diferencované texty v jednotlivých komunikačných sférach. Vie aplikovať princípy a zásady efektívnej komunikácie na percepciu a tvorbu textu. Dokáže určiť a definovať štylistické chyby v texte z pohľadu lexikálnej spätelnosti, výrazovosti a úplnosti textu. Vie prakticky používať synonymá v texte s cieľom konkretizácie. Dokáže prakticky využívať osvojené techniky slohových postupov a slohových žánrov v rusínskom jazykovom priestore.</i> Kompetencie <i>Dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať odborné informácie z rôznych zdrojov aj v cudzom jazyku a vymieňať si informácie. Dokáže verejne prezentovať získané vedomosti a zručnosti z disciplíny s uplatnením vhodnej terminológie. Dokáže definovať dosiahnuté výsledky a špecifikovať priority v aplikácii funkčných jazykových štýlov v rusínskom národnostnom kontexte.</i>	

Stručná osnova predmetu:

Štylistika. Základné informácie. Dejiny štylistiky a súčasnosť. Slohové postupy a slohové žánre. Informácia a komunikácia. Hovorový štýl. Umelecký štýl. Administratívny štýl. Publicistický štýl. Vedecký štýl. Esejistický štýl. Informačný, opisný, rozprávací a výkladový slohový postup.

Odporúčaná literatúra:

MISTRÍK, J., 1997. Štylistika. Bratislava: SPN

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. a kol., 2021. *Pravyla rusyňskej výslovnosti z ortoepičným slovníkom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K., 2015. *Gramatika rusyňského jazyka*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol., 2019. *Pravyla rusyňského pravopysu z ortografickým i gramatickým slovníkom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V., 2019. *Rusyňský jazyk. Kompleksný opis jazykovej sústavy v kontexte kodifikácie*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V., 2005. *Rusyňský jazyk v zrkadle nových pravýl pro osnovný i sereďni školý z navčanom rusyňského jazyka*. Prešov: Rusín a Ľudové noviny.

JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A., 2007. *Rusyňský jazyk pro 1-4 klasý sereďnich škol*. Prešov: Rusín a Ľudové noviny.

PLIŠKOVÁ, A. – JABUR, V., 2009. *Sučasný rusyňský spisovný jazyk*. Prešov : ÚRJK PU, 212 s. ISBN 978-80-555-0046-1

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K., 2010. *Rusyňský jazyk pro začatočnykiv*. Prešov : SARO, 196 s. ISBN 978-80-89441-17-4

JABUR, V.- PLIŠKOVÁ, A.- KOPOROVÁ, K., 2007. *Rusyňská leksika na osnovi zmin u pravylach rusyňského jazyka*. Prešov : Rusyn a Narodny novyny, 348 s. ISBN 80-88769-69-9

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – EDDY, E., 2009. *Rusyňský jazyk u konverzaciji pro II. stupiň osnovných škol i sereďni školý*. Prešov : Rusín i Ľudové noviny. 188 s. ISBN 978-80-88769-93-4

PAŇKO, J. a kol., 1994. *Orfografičnyj slovník rusyňského jazyka Narodny novyny. Kultúrno-spoločenský mesačník Rusínov na Slovensku*. Prešov: Rusyn a Ľudové noviny.

Rusín. Kultúrno-kresťanský časopis. Prešov: Rusyn a Ľudové noviny.

Vydania beletrie v rusínskom normatívnom jazyku.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 16

A	B	C	D	E	FX
25%	19%	19%	13%	13%	13%

Vyučujúci: Mgr. Zdenka Citriaková, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28. februára 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: Prešovská univerzita v Prešove	
Fakulta/pracovisko: Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín	
Kód predmetu: 9URSK/SEMBP2	Názov predmetu: Seminár k bakalárskej práci 2
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinný predmet, 1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 6.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/SEMBP1 <i>Seminár k bakalárskej práci 1</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Absolvovanie Podmienky na absolvovanie predmetu: • účasť na seminároch je povinná, • povinné priebežné konzultácie medzi autorom BP a školiteľom (najmenej 5 konzultácií, ostatné v prípade potreby), • pred samotnou realizáciou konzultácií je povinnosťou študenta odovzdať školiteľovi v tlačenej podobe alebo prostredníctvom emailu projekt práce. V projekte práce študent predostrie problematiku, teoretické východiská, ciele, spôsob spracovania výsledkov v BP, • ak študent nebude priebežne konzultovať postup, výsledky svojej práce so školiteľom, nebudú mu udelené kredity, • v závere výučbovej časti semestra (podľa harmonogramu akademického roka) študent odovzdá školiteľovi predbežnú pracovnú verziu bakalárskej práce, ktorá bude obsahovať všetky náležitosti bakalárskej práce po obsahovej aj formálnej stránke; na návrh školiteľa vyučujúci predmetu udelí študentovi kredity • v závere výučbovej časti semestra študent predstaví svoju záverečnú prácu formou PPT-prezentácie	
Výsledky vzdelávania: Študent po absolvovaní predmetu bude mať nasledujúce: Vedomosti • vie uviesť a vysvetliť všeobecné požiadavky na tvorbu záverečnej práce, popísať a charakterizovať obsahovú štruktúru záverečnej práce a jej jednotlivých častí (Úvod, hlavná textová časť, prílohy). • vie vysvetliť pojmy jav, fakt, uviesť a popísať typy skúmania pedagogických javov, bližšie charakterizovať základné metódy zhromažďovania údajov v ZP a spôsoby ich spracovania. • vie vysvetliť pojem potenciálny, aktuálny text, vymenovať základné požiadavky na autora odborného textu, charakterizovať a popísať model, vlastnosti odborného textu a jeho a formálnu výstavbu.	

- vie definovať pojem abstrakt, vymenovať a rozlíšiť jednotlivé typy abstraktov, popísať štruktúru abstraktu, charakterizovať znaky kvalitného abstraktu, uviesť najčastejšie chyby pri tvorbe abstraktov, rozoznať abstrakt od anotácie, výťahu, súhrnu, prehľadu.
- vie vysvetliť pojmy citát, citovanie, citácia, parafráza, kompilát, plagiát, rozoznať citát od parafrázy, ilustrovať jednotlivé techniky citovania a odkazovania (harvardský systém – meno a dátum, poznámky pod čiarou) na príkladoch.

Zručnosti

- na základe osvojených poznatkov vytvoriť text s logickým a presným formulovaním myšlienok, vytvoriť kvalitný abstrakt, napísať úvod, záver k článku k ZP rešpektujúc stanovené požiadavky.
- správne používať jednotlivé spôsoby citovania a odkazovania, záznamu bibliografických odkazov.
- pracovať s odbornou literatúrou (s primárnymi a sekundárnymi zdrojmi, vyhľadávať informácie v informačných knižných databázach).
- v teoretickej a praktickej rovine vytvoriť (naplávať, spracovať) záverečnú prácu so všetkými potrebnými náležitosťami.
- pripraviť prezentáciu na obhajobu záverečnej práce v súlade so stanovenými požiadavkami.

Kompetencie

- študent si uvedomí potrebu a dôležitosť dodržiavania „akademického bontónu“ (t.j. slušnosti, zdvorilosti, taktnosti) pre jeho študentský ako aj budúci učiteľský život.
- dodržiava etiku citovania.
- vyjadrí svoje presvedčenie a názory priamo a úprimne, no zároveň dokáže uznávať, že aj druhá strana má právo na vlastný názor.
- nesie dôsledky, prijať zodpovednosť za svoje konanie.

Stručná osnova predmetu:

- Rozbor všeobecných požiadaviek na tvorbu záverečnej práce. Analýza štruktúry a obsahu záverečnej práce, analýza použitej literatúry.
- Rozbor skúmaných pedagogických javov v BP, použitých metód zhromažďovania údajov v ZP, analýza použitých metód kvantitatívneho a kvalitatívneho spracovania výsledkov ZP.
- Príprava študenta na obhajobu bakalárskej práce.
- Precvičovanie a upevňovanie práce s formálnou úpravou textu, práca s programom MS Word, základy aj pokročilé funkcie

Odporúčaná literatúra:

DARÁK, M. a N. KRAJČOVÁ. 1995. *Empirický výskum v pedagogike*. Prešov: ManaCon, ISBN 80-85668-22-X.

JUNGER, J. 2000. *Diplomová práca. Interný metodický materiál FHPV PU*. Prešov: FHPV

MEŠKO, D., D. KATUŠČÁK a J. FINDRA, a kol. 2005. *Akademická príručka*. Martin: Osveta, ISBN 80-8063-200-6.

ŠIMONEK, J. a kol. 1985. *Diplomový seminár*. Bratislava: UK

Smernica o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní [online]. Prešov: PU. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.pulib.sk/web/data/pulib/subory/stranka/ezp-smernica2019.pdf>

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

rusínsky a slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov:

A	B	C	D	E	FX

Vyučujúci: Mgr. Michal Pavlič, PhD.**Dátum poslednej zmeny:** 28.02.2022**Schválil:** doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/OBBAP	Názov predmetu: Obhajoba bakalárskej práce
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: Forma výučby: <i>konzultácie</i> Typ predmetu: <i>povinný</i> Odporúčaný rozsah výučby: <i>rozsah a frekvenciu konzultácií určí vedúci bakalárskej práce, minimálne však 3 konzultácie za semester</i> Metóda štúdia: <i>kombinovaná</i> Forma štúdia: <i>denná</i>	
Počet kreditov: 10	
Odporúčaný semester štúdia: 6.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: <i>9URSK/SEBP1 Seminár k bakalárskej práci 1, 9URSK/SEBP2 Seminár k bakalárskej práci 2; absolvovanie všetkých povinných predmetov študijného programu, absolvovanie povinne voliteľných predmetov študijného programu a výberových predmetov v predpísanej skladbe v rozsahu minimálne 170 kreditov.</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Pri vypracovaní bakalárskej práce sa študent riadi pokynmi svojho školiteľa a Smernicou o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní, vydanou Prešovskou univerzitou v Prešove. Rozsah práce môže určiť školiace pracovisko, pričom odporúčaný rozsah je bez príloh (od úvodu po záver vrátane) 30 až 40 normostrán (54 000 – 72 000 znakov). Štruktúru práce a formálnu úpravu práce určuje po dohode so školiteľom Smernica o náležitostiach záverečných prác. Konečný variant bakalárskej práce zviazaný v pevnej väzbe odovzdá študent na katedre, ktorá vypísala tému práce. Termín odovzdania bakalárskych prác je stanovený v harmonograme príslušného akademického roka. Bakalárska práca sa odovzdáva v dvoch vytlačených exemplároch, jej elektronickú verziu, ktorá musí byť identická s tlačенou verziou vloží študent do systému evidencie záverečných prác vo formáte PDF, a to najneskôr do siedmich dní od odovzdania tlačenej verzie. V centrálnom registri záverečných prác sa posudzuje originalita práce. O výsledku kontroly originality sa vyhotovuje protokol o originalite záverečnej práce. Kontrola originality je nevyhnutnou podmienkou obhajoby. Na základe výsledku prekrývania práce s inými prácami školiteľ rozhodne, či práca môže byť predmetom obhajoby. Súčasťou odovzdania práce je uzatvorenie licenčnej zmluvy o použití digitálnej rozmnoženiny práce medzi autorom a Slovenskou republikou v zastúpení univerzity. Po vložení práce do EZP PU predloží autor bezodkladne školiacemu pracovisku ním podpísaný návrh licenčnej zmluvy, ktorý do 30 dní od zaslania práce do CRZP musí byť podpísaný povereným zástupcom univerzity (vedúcim zamestnancom školiaceho pracoviska). Bakalársku prácu posudzuje školiteľ práce a oponent, ktorí vypracujú posudky podľa stanovených kritérií. Komisia pre štátne záverečné skúšky na verejnom zasadnutí zhodnotí priebeh obhajoby a rozhodne o klasifikácii. Pri klasifikácii komplexne posudzuje kvalitu práce a jej obhajobu,	

s prihliadnutím na posudky a priebeh obhajoby a hodnotí jednou spoločnou známku. Výsledné hodnotenie môže byť rovnaké ako v posudkoch, ale môže byť aj lepšie, resp. horšie, v závislosti od priebehu obhajoby. Rozhodnutie o výsledku obhajoby vyhlási predseda komisie verejne spolu s výsledkom príslušnej štátnej záverečnej skúšky.

Výsledky vzdelávania:

Absolvovaním obhajoby záverečnej práce študent:

Nadobudne:

- orientáciu z poznatkov z riešenej problematiky bakalárskej práce

Je schopný:

- porozumieť základným kontextom riešeného problému, formulovať predbežné závery overovania výskumného problému, resp. odporúčania pre prax

Využíva:

- relevantné odborné zdroje a identifikuje významné myšlienky v kontexte riešenej problematiky
- teoretické poznatky z riešenej problematiky v praktických diagnostických a didaktických aplikáciách
- základné pedagogické, psychologické a sociálne súvislosti pri vysvetľovaní riešeného problému
- princípy bibliografických a citačných noriem

Dokáže:

- analyzovať riešenú tému v logickej štruktúre BP
- koncipovať a overovať didaktické postupy a edukačné programy pre riešenie problematiky BP, tieto overovať a skúsenosti interpretovať
- logicky a kriticky narábať s teoretickým zázemím riešenej problematiky, v kontextovom poznaní a využiť ich v odbornej komunikácii pri argumentácii a obhajobe vlastného pohľadu na riešenú problematiku

Vytvorí:

- konzistentný odborný text teoreticko-didaktického charakteru, ktorý obsahuje tvorivé spracovanie relevantných odborných zdrojov, originálne vlastné myšlienky a návrh riešenia spracovávanej problematiky

Stručná osnova predmetu:

Odborné poznanie riešenej problematiky v bakalárskej práci, jej sociálneho a pedagogicko-psychologického kontextu. Didaktická transformácia vybraného teoretického poznania relevantnej témy aprobačného predmetu. Integrácia poznania jednotlivých disciplín absolvovaných v bakalárskom štúdiu, podľa téz k štátnej skúške. Odborná komunikácia a argumentácia. Práca s literatúrou, bibliografické a citačné normy.

Obhajoba bakalárskej práce má ustálený priebeh:

1. Úvodné slovo diplomanta, prezentácia výsledkov záverečnej práce.
2. Prednesenie hlavných bodov z písomných posudkov školiteľa a oponenta.
3. Zodpovedanie študenta na otázky školiteľa a oponenta.
4. Odborná rozprava o bakalárskej práci s otázkami na študenta.

Bakalársku prácu má komisia počas obhajoby k dispozícii. Úvodné slovo by malo obsahovať predovšetkým tieto body:

1. Stručné zdôvodnenie výberu témy, jej aktuálnosti, praktického prínosu.
2. Objasnenie cieľov a metód použitých pri spracúvaní práce.
3. Hlavné obsahové problémy práce.
4. Závery a praktické odporúčania, ku ktorým autor práce dospel.

Pri prezentácii má študent k dispozícii vlastný exemplár bakalárskej práce, prípadne písomne pripravené úvodné vystúpenie. Prejav prednesie samostatne. Môže využiť počítačovú techniku. Úvodné vystúpenie má byť krátke, nemalo by presiahnuť desať minút.

Odporúčaná literatúra:

Literatúra k problematike bakalárskej práce podľa odporúčania vedúceho bakalárskej práce.

GAVORA, P.: Úvod do pedagogického výskumu. Bratislava: Univerzita Komenského, 1999. ISBN 80-223-1342-4.

GONDA, V.: Ako napísať a úspešne obhájiť diplomovú prácu. Bratislava: Iura Edition, spol. s r.o. ISBN 978-80-8078-472-0.

KATUŠČÁK, D.: Ako písať vysokoškolské a kvalifikačné práce. Ako písať seminárne práce, ročníkové práce, práce ŠVOČ, diplomové práce, záverečné a atestačné práce a dizertácie. Bratislava: Stimul, 1998. ISBN 80-85697-57-2.

ŠVEC, Š. a kol.: Metodológia vied o výchove. Bratislava: IRIS, 1998. ISBN 80-88778-73-5.

KIMLIČKA, Š.: Ako citovať a vytvárať zoznamy bibliografických odkazov podľa noriem ISO 690 pre „klasické“ a elektronické zdroje. Bratislava: STIMUL, 2002.

MEŠKO, D. – KATUŠČÁK, D.: Akademičká príručka. 2. dopl. Vydanie. Martin: Osveta, 2005.

Smernica o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní.[online]. Prešov: PU. [cit.26.3.2014]. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/data/pulib/subory/stranka/ezp-smernica-2013.pdf>

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:

- povinná jednotka,

študent si predmet vyberá len raz

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 14

A	B	C	D	E	FX
43%	14%	14%	0%	7%	21%

Vyučujúci: vedenie a oponovanie bakalárskej práce – všetci vyučujúci v danom študijnom programe minimálne s titulom Mgr. – konzultácie
obhajoba bakalárskej práce – štátna skúška – všetci vyučujúci s titulom profesor alebo docent
a ďalší odborníci schválení vedeckou radou PU a menovaní rektorom PU do komisie pre ŠS.

Dátum poslednej zmeny: 28. 02. 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/ZSRJL	Názov predmetu: Záverečná štátna skúška
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: <i>kolokviálna skúška</i> Typ predmetu: <i>povinný</i> Metóda štúdia: <i>kombinovaná</i> Forma štúdia: <i>denná</i>	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 6.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/FFRJA <i>Fonetika a fonológia rusínskeho jazyka</i> , 9URSK/LERJA <i>Lexikológia rusínskeho jazyka</i> , 9URSK/VYRUJA <i>Vývin rusínskeho jazyka a dialektológia</i> , 9URSK/SYRJA <i>Syntax rusínskeho jazyka</i> , 9URSK/STYKR <i>Štylistika a kultúra reči</i> , 9URSK/SRULI <i>Staršia rusínska literatúra</i> , 9URSK/RUNBL <i>Rusínska národnobuditeľská literatúra (1848-1918)</i> , 9URSK/RULMO <i>Rusínska literatúra medzivojnového obdobia (1918-1939)</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Získanie dostatočného počtu kreditov v bakalárskom stupni štúdia. Odovzdaná bakalárska práca. Zodpovedanie štátnicových otázok z rusínskeho jazyka a literatúry.	
Výsledky vzdelávania: I. Rusínsky jazyk: Vedomosti Absolvent: - zvládol teóriu o komplexnej klasifikácii slovných druhov, morfológických kategóriách, gramatických tvaroch, morfédoch; - nadobudol vedomosti o členení lexikálnej zásoby RJ, o lexikálnych jednotkách, vzťahoch medzi nimi, o základných typoch ich motivácie, o druhoch slovníkov; - vie definovať fonetické a fonologické zákonitosti RJ v komparácii s inými slovanskými jazykmi; Zručnosti Absolvent: - dokáže aplikovať poznatky zo všeobecnej fonetiky a fonológie na zákonitosti rusínskeho jazyka; - dokáže určiť špecifiká rusínskej nominálnej, numerálnej, pronomínálnej morfológie; - dokáže rozlišovať syntagmy a ich typy, syntaktické a nesyntaktické spojenia, rozdelenie viet, vetné členy, polopredikatívne konštrukcie,	

Kompetencie

Absolvent:

- *je schopný urobiť fonetický, morfológický, lexikálny a syntaktický rozbor slov a viet a štylistický rozbor textu,*
- *vie charakterizovať slohové postupy a štýly súčasného rusínskeho jazyka.*

II. Rusínska literatúra:

Vedomosti

Absolvent:

- *má prehľad o začiatkoch slovanského písomníctva vrátane rusínskeho,*
- *má prehľad o národnobuditeľskej tvorbe najvýznamnejších predstaviteľov rusínskej literatúry národného obrozenia o rusínskych literárnych spolkoch v 19. st., časopisoch obdobia národného obrozenia Rusínov a rusínskej historiografii prelomu 19. a 20. st.,*

Zručnosti

Absolvent:

- *vie charakterizovať jednotlivé obdobia rozvoja staršej rusínskej literatúry a kultúry,*
- *orientuje sa v literárnohistorickom a spoločenskom kontexte rusínskej literatúry a kultúry, podmienkach rozvoja, zvláštnostiach, determinantoch, osobnostiach,*

Kompetencie

Absolvent:

- *vie určiť špecifiká rusínskej literatúry medzivojnového obdobia,*
- *dokáže zaradiť spisovateľov rusínskej literatúry k jednotlivým obdobiam jej vývinu,*
- *dokáže charakterizovať hlavné literárne diela rusínskej literatúry po obsahovej, žánrovej aj typologickej stránke*

Stručná osnova predmetu:

Obhajoba bakalárskej práce má ustálený priebeh:

1. Úvodné slovo diplomanta, prezentácia výsledkov záverečnej práce.
2. Prednesenie hlavných bodov z písomných posudkov školiteľa a oponenta.
3. Zodpovedanie študenta na otázky školiteľa a oponenta.
4. Odborná rozprava o bakalárskej práci s otázkami na študenta.

Bakalársku prácu má komisia počas obhajoby k dispozícii. Úvodné slovo by malo obsahovať predovšetkým tieto body:

1. Stručné zdôvodnenie výberu témy, jej aktuálnosti, praktického prínosu.
2. Objasnenie cieľov a metód použitých pri spracúvaní práce.
3. Hlavné obsahové problémy práce.
4. Závery a praktické odporúčania, ku ktorým autor práce dospel.

Pri prezentácii má študent k dispozícii vlastný exemplár bakalárskej práce, prípadne písomne pripravené úvodné vystúpenie. Prejav prednesie samostatne. Môže využiť počítačovú techniku. Úvodné vystúpenie má byť krátke, nemalo by presiahnuť desať minút.

Odporúčaná literatúra:

- PLIŠKOVÁ, A. – JABUR, V. 2009. *Sučasnýj rusyňskýj spysovnýj jazýk*. Prešov: ÚRJ K PU.
- PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2010. *Rusyňskýj jazýk pro začatočnykiv*. Prešov: SARO.
- JABUR, V. - PLIŠKOVÁ, A. 2007. *Rusyňskýj jazýk pro 1. – 4. klasý sereďnich škol iz navčalnym rusyňskym jazýkom i z navčaňom rusyňskoho jazýka*. Prešov: Rusyn i Narodný novynký.
- JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A. 2005. *Rusyňskýj jazýk v zerkal'i nových pravyl pro osnovný i sereďni školý z navčaňom rusyňskoho jazýka*. Prešov: Rusyn i Narodný novynký.
- PLIŠKOVÁ, A. 2007. *Rusínsky jazyk na Slovensku – náčrt vývoja a súčasné problémy*. Prešov: MPC.
- PLIŠKOVÁ, A. 2008. *Rusyňskýj jazýk na Sloveňsku*. Prešov: Svetový kongres Rusínov,
- MAGOCSE, P. R., ed. 2004, 2007. *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Rusyňskýj jazýk*. Opole : Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej.
- VAŇKO, J. 2000. *The Language of Slovakia's Rusyn*. New York: Columbia University Press.
- MYKYTAS', V. 1968. *Davňa literatura Zakarpatt'a*. Lviv: Vydavnytvo Lvivskoho universytetu.
- ARISTOV, F. F. 1928-1995. *Literaturnoje razvitije Podkarpatskoj (Uhorskoj) Rusi*. Moskva.
- PLIŠKOVA, A. 1996. *Muza spid Karpat (Zbornyk poeziji Rusyniv na Sloveňsku)*. Prjašiv: Rusyňska obroda.
- DUDAŠ, N., ed. 1997. *Rusynski/ruski pisni*. Novi Sad: Ruske slovo.
- PAĐAK, V. 2012. *Narys istoriji karpatorusyňskoj literatury*. Prešov: Spolok rusínskych spisovateľov.
- PAŇKO, J. a kol: *Rusyňsko-rus'ko-ukrajiňsko-sloveňsko-pol'skyj slovnyk lingvističnych*
- JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K.: *Gramatika rusyňskoho jazýka*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2015. - 327 s. - ISBN 978-80-555-1448-2
- PLIŠKOVÁ, A.: *Leksikologija i slovotvoriňa rusyňskoho jazýka : vysokoškolskyj učebnyk*. - 1. vyd. - Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Ústav rusínskeho jazýka a kultúry, 2015. 193 s. - ISBN 978-80-555-1299-0
- PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V.: *Rusyňskyy jazyk: kompleksnyj opys jazykovej systemy v konteksti kodifikaciji*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2019. - 475 s. - ISBN 978-80-555-2243-2.
- PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. – CITRIAKOVÁ, Z. – HOLUBKOVÁ, M.: *Pravyla rusiňskoho pravopysu z ortografičnym i gramatičnym slovnykom*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2019. - 564 s. - ISBN 978-80-555-2323-1.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky: *povinná jednotka*

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 15

A	B	C	D	E	FX
40%	13%	20%	7%	0%	20%

Vyučujúci: všetci vyučujúci s titulom profesor alebo docent a ďalší odborníci schválení vedeckou radou PU a menovaní rektorom PU do komisie pre ŠS

Dátum poslednej zmeny: 28. 02. 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: Prešovská univerzita v Prešove	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/KATEL	Názov predmetu: Kapitoly z teórie literatúry
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný predmet, 1 prednáška/1 seminár, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Priebežné hodnotenie V priebehu semestra študent sa aktívne zúčastňuje na prednáškach a seminároch (20%), pričom sa tolerujú 3 ospravedlnené absencie, ktoré budú nahradené konzultáciami a náhradnou prácou, spracuje a odovzdá jednu seminárnu prácu a odprezentuje ju na seminári vo forme PPT-prezentácie (40%), v poslednom týždni výučby absolvuje písomný test (40%). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, bodov, na získanie hodnotenia B najmenej 80%, bodov, na hodnotenie C najmenej 70%, bodov, na hodnotenie D najmenej 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce, jej PPT-prezentácie a aktivity na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: <i>Absolvent predmetu bude mať po absolvovaní predmetu nasledujúce:</i>	
Vedomosti – <i>pozná a zvláda terminologický základ poetiky, ktorý je potrebný pre systematické oboznamovanie sa s literárnou slovesnosťou – prózou, poéziou, drámou a folklórnou slovesnosťou rusínskej komunity</i> – <i>získať faktografický prehľad o umeleckej tvorivosti najvýznamnejších rusínskych spisovateľov,</i> – <i>vie preukázať dostatočné vedomosti z oblasti periodizácie dejín rusínskej literatúry a kultúry,</i> – <i>získať hlbšie poznatky o poetike umeleckých diel,</i> – <i>osvojiť si historické podmienky vzniku rusínskej kultúry a literatúry na Slovensku a v karpatskom regióne,</i> – <i>zvládnuť periodizáciu rusínskej literatúry, genézu problematiky literárnych druhov a žánrov a ich spoločensko-kultúrnu podmienenosť,</i>	
Zručnosti - <i>dokáže analyzovať konkrétne literárne umelecké texty so zameraním na porozumenie</i>	

všetkých ich významových rovín

- na základe nadobudnutých vedomostí vie používať osvojený pojmový aparát pri analyzovaní literárnych diel

Kompetencie

– vnímať rusínsku literatúru v kontexte slovenskej, maďarskej, ruskej, poľskej a ukrajinskej literatúry,

– dokáže analyzovať lyrické, epické aj dramatické umelecké diela

- vie súvislo a presvedčivo formulovať myšlienky vedúce k hodnoteniu literárnych diel

Stručná osnova predmetu:

Prehľad dejín Rusínov a ich umeleckej literatúry. Definície a súčasti literárnej vedy, predmet štúdia literárnej vedy, funkcie, úloha estetickej hodnoty, základné disciplíny literárnej vedy, postavenie poetiky, pojem štruktúra a literatúra, celok a časť, úroveň, text, paratext a intertextualita, tematická výstavba umeleckého textu, motív, téma, téma postavy a prostredia, základné typy kompozície, sujet a fabula, rozvíjanie sujetu, konflikt a jeho miesto v naratívnom texte, autor v texte, typy autorských postojov, tragično, komično, groteskno, absurdno, umenie a pravda, čas a priestor v texte, definícia štýlu a štylistická analýza, výrazové prostriedky, figúry, trópy, literárne dejiny, periodizácia dejín, literárny prúd, smer, skupina, škola a pod. Prehľad hlavných literárnovedných orientácií vrátane súčasných interdisciplinárnych prístupov v skúmaní literatúry.

Odporúčaná literatúra:

ANDRIČÍK, M.: *Kapitoly z teórie literatúry*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta 2015.

ANTOŇÁK, A.: *Sociokultúrna interpretácia umeleckého textu*. Prešov 1998.

ANTOŇÁK, A.: *Vstup do teorii literatury. Vysokoškolskij učebnyk*. Prjašiv 2015.

BEZPEČNYJ, I.: *Teorija literatury*. Kyjiv: Smoloskyp 2009.

BILOUS, P. V.: *Vstup do literaturoznavstva*. Kyjiv: Akademia 2011.

CULLER, J.: *Krátký úvod do literární teorie*, Brno: Host 2002.

ĎURIŠIN, D.: *Teória medziliterárneho procesu*. Bratislava 1985.

HARPÁŇ, M.: *Teória literatúry*. Bratislava 1994.

HRABÁK, J.: *Úvod do studia literatury*. Praha: SPN, 1977.

INGARDEN, R.: *Umelecké dílo literární*. Praha 1989.

MAGOCSI, P.R.: *A new Slavic Language Is Born. The Rusyn Literary Language of Slovakia*. New York, 1996.

MOCNÁ D., PETERKA J. a kol.: *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha – Litomyšl: Paseka 2004.

MÜLLER R., ŠIDÁK P.: *Slovník novější literární teorie*, Praha: Academia 2012.

NÜNING, A., ed.: *Lexikon teorie literatury a kultury*, Brno: Host 2006.

PAĐAK V., 2015. *Istorija karpatorusyňskoj literatury i kultury*. – Prešov, 2015. - 186 s.

PAĐAK V., 2016. *Narys istoriji karpatorusyňskoj literatury*. - Toronto, 2016. - 242 s.

PETERKA, J.: *Teorie literatury pro učitele*. Jíloviště: Mercury music Entertainment s.r.o. 2007.

PETRŮ, E.: *Úvod do studia literární vědy*. Olomouc: Rubico 2000.

RAKÚS, S.: *Poetika prozaického textu*. Bratislava 1995.

SEDLÁK, F.: *Úvod do literatúry*. Prešov: PdF UPJŠ, 1995.

ŠTRAUS, F.: *Príručný slovník literárnovedných termínov*. Bratislava 2005.

VLAŠÍN, Š.: *Slovník literární teorie*. Praha: SPN, 1977.

WELLE, R.-WAREN, A.: *Teorie literatury*. Olomouc: Votobia 1996.

ZIMA, P.: *Literární estetika*. Olomouc: Votobia 1998.

ŽILKA, T. – OBERT, V. – IVANOVÁ, M.: Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy. 2.. vyd. Bratislava: OG – Vydavateľstvo Poľana 2002.
ŽILKA, T.: *Poetický slovník*. Bratislava: Tatran 1984.
ŽILKA, T.: *Vademecum poetiky*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre 2011.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

rusínsky a slovenský, sčasti ukrajinský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 28

A	B	C	D	E	FX
25%	18%	25%	4%	4%	25%

Vyučujúci: Mgr. Michal Pavlič, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/DEKR1	Názov predmetu: Dejiny karpatských Rusínov I.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný, 1 prednáška, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: <i>9URSK/DEKR Dejiny karpatských Rusínov</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie Počas semestra študenti budú písať jeden vedomostný test (40%), vypracujú seminárnu prácu (40%) a aktívne sa zúčastňujú na prednáškach a seminároch (20%) s toleranciou troch absencií. Pri väčšej neúčasti sa očakáva splnenie náhradnej úlohy. Na získanie záverečného hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie je priemerom hodnotenia vedomostného testu (40%), hodnotenia seminárnej práce (40%) a aktivity na seminároch (20%).	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu si získa a rozšíri svoje vedomosti z oblasti dejín Rusínov. Osvojí si informácie o vzniku rusínskeho osídlenia v karpatskom priestore. Nadobudne vedomosti o histórii Rusínov v období druhého nevoľníctva, živote Rusínov v 17. a 18. storočí. Získa vedomosti o revolúcií rokov 1848-1849 a rusínskom národnom obrodení do roku 1867.</i> Zručnosti <i>Absolvent rozumie vzniku rusínskeho osídlenia v karpatskom priestore. Dokáže vysvetliť vznik, ako aj zmeny politického programu uhorských Rusínov v priebehu a po revolúcii 1848/1849. Vie objasniť význam užhorodskej únie. Dokáže definovať špecifiká rusínskeho osídlenia za feudalizmu a postoj ľudu v stavovských povstaniach. Vie charakterizovať podstatu aj zvláštnosti rusínskeho národného obrodenia do roku 1867.</i> Kompetencie <i>Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike. Dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať informácie z rôznych informačných zdrojov a tieto získané poznatky interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej terminológie.</i>	

Stručná osnova predmetu: 1. Rusínske obyvateľstvo za druhého nevoľníctva. 2. Horné Potisie a život karpatských Rusínov v 17. a v 18. storočí. 3. Revolúcia rokov 1848-1849 a rusínske národné obrodenie do roku 1867.

Odporúčaná literatúra:

HRANČAK, Ivan Mychajlovyč et alii. *Narysy istoriji Zakarpatt'a : Tom I (z najdavnišych časiv do 1918 roku)*. Užhorod: Hosprozrachunkovyj redakcijno-vydavnyčyj viddil Zakarpats'koho oblasnoho upravlinňa po presi, 1993.

HARAKSIM, L'udovít. *K sociálnym a kultúrnym dejinám Ukrajincov na Slovensku do roku 1867*. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1961.

ŽATKOVIČ, Jurij. *Etnohrafyčeskij očerk uhro-russkych: Kompleksne vydanňa*, Uporjad. i peredm.: O. S. Mazurka. Užhorod: Mystec'ka linija, 2007.

KIČERA, Viktor – FENYČ, Volodymyr – ŠTERR, Diana. *Habsburz'ka cerkva. Mukačivs'ka hreko-katolyc'ka jeparchija v avstrijs'ku dobu (1771-1918)*. Užhorod : Vydavnytstvo V. Paďaka, 2018.

KOŇEČNI, Stanislav. *Kapitoly z istoriji Rusyniv na Sloveňsku v konteksti rozvoja karpat'skych Rusyniv od najstaršych časiv*. Prjašiv: Rusyn i Narodny novynky, 2009.

KONEČNÝ, Stanislav. *Náčrt dejín karpatských Rusínov. Vysokoškolská učebnica*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove; Ústav rusínskeho jazyka a kultúry, 2015.

KÓNYA, Peter. *Stručné dejiny Podkarpatskej Rusi I. : od praveku do roku 1918*. Prešov: Metodické centrum, 1996.

MAGOČIJ, Pavlo Robert. *Pidkarpats'ka Rus' : formuvanňa nacional'noji samosvidomosti (1848–1948)*, Druhe vydanňa, dopovnene ta pereroblene; peredm. V. Fenyča. Užhorod : Vydavnytstvo Valerija Paďaka, 2021.

MAGOCSI, Paul Robert. *Rusíni na Slovensku : Historický prehľad*. Prešov : Rusínska obroda, 1994.

MAGOCSI, Paul Robert. *Carpathian Rus'. A Historical Atlas*. Distributed by the University of Toronto Press for the Chair of Ukrainian Studies University of Toronto, 2017.

MAGOCSI Paul Robert. *Chrbtom k horám. Dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov*. Prešov : UNIVERSUM, 2016.

MYCJUK, Oleksander. *Narysy z socijaľno-hospodars'koji istoriji 6. uhors'koji nyini Pidkarpats'koji Rusy*. T. II.: *doba fevdal'no-kripac'ka (vid druhoji čerty XVI v. do polovyny XIX) z 18 maľunkamy*. Praha : Drukarňa R. Hrdličky, 1938.

POP, Dymytrij Ivanovyč. *Istorija Podkarpats'koji Rusy*. Užhorod, 2005.

POP, Ivan. *Encyklopedyja Podkarpatskoj Rusy*. Užhorod : Izdatel'stvo V. Paďaka, 2001.

POP, Ivan. *Dějiny Podkarpatské Rusi v datech*. Praha : Nakladatelství Libri, 2005.

POP, Ivan. *Mala istorija Rusynuv*. Užhorod : Karpats'ka Veža, 2012.

POP, Ivan. *Podkarpatská Rus*. Praha : Nakladatelství Libri, 2005.

PAP, Stepan. *Istorija Zakarpatt'a. U tr'och tomax. Tom II. Ivano-Frankivs'k: „Nova zorja“*, 2002.

PAP, Stepan. *Istorija Zakarpatt'a. U tr'och tomax. Tom III. Ivano-Frankivs'k: „Nova zorja“*, 2003.

PERENY, Jozef. *Yz ystoryjy zakarpatskych ukraynceev (1849-1914)*. In: *Studia Historica Academiae Scientiarum Hungaricae*. 14. Budapest: Akadémiai kiadó, 1957.

RAMAČ, Janko. *Kratka ystoryja rusnacoeh (1745-1918)*. Novy Sad : Hrekokatol'icka parochyja sv. Petra i Pavla, 1993.

UDVARI, Ištvan. *Obrazčyky z istoriji pudkarpats'kych rusynuv XVIII. stol'itije. Yzh'adovaňa z istoriji kul'tury y jazyka*, Vstup I. Kerči; Speredstvo Ďuly Vigy; Mapay Žolta Botlyka. Užhorod: Izdatel'stvo V. Paďaka, 2000.

FENYČ, Volodymyr. *Uhors'ka Rus' i „Hannibalova prysjaha“ Mychajla Drahomanova:*

počatky intelektuálneho zavojovanňa Zakarpatt'a Ukrajinu. Užhorod: Vydavnyctvo UŽNU „Hoverla“, 2015.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

rusínsky, slovenský; sčasti maďarský, český, nemecký, ruský a ukrajinský jazyk

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 21

A	B	C	D	E	FX
14%	5%	38%	14%	19%	10%

Vyučujúci: doc. Volodymyr Fenych, CSc.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: Prešovská univerzita v Prešove	
Fakulta/pracovisko: Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín	
Kód predmetu: 9URSK/DUKUR	Názov predmetu: Duchovná kultúra Rusínov
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný predmet, 2 semináre týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Priebežné hodnotenie V priebehu semestra študent spracuje, prezentuje a odovzdá seminárnu prácu a okrem iného sa aktívne zúčastňuje prednášok a seminárov, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, nahradených dodatočnou prácou. V zápočtovom týždni sa realizuje vedomostný test. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce a jej PPT-prezentácie (40%), aktivity na seminároch (20%) a vedomostného testu (40%).	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu bude mať po absolvovaní predmetu nasledujúce: Vedomosti - získa vedomosti o špecifických znakoch duchovnej kultúry Rusínov - osvojí si prejavy duchovnej kultúry Rusínov v tradíciách a zvykoch obradov životného cyklu ako aj kalendárneho cyklu - rozumie kultúrnemu pozadiu a kontextu prejavov duchovnej kultúry Rusínov Zručnosti - dokáže rozpoznať špecifické znaky duchovnej kultúry Rusínov, - dokáže adekvátnymi termínmi opísať tradície a zvyky duchovnej kultúry Rusínov v seminárnej práci - dokáže s využitím získaného pojmového aparátu opísať v texte tradície a zvyky v oblasti duchovnej kultúry Rusínov svojho regiónu Kompetencie - bude schopný pomenovať základné reálie vybraných prejavov tradičnej kultúry Rusínov, - dokáže nájsť podobné a rozdielne znaky v ľudových obradoch príbuzných národov a kultúr, - bude schopný nadobudnuté znalosti preukázať v kolokviálnej diskusii o problematike	

vyplývajúcej z kurzu duchovnej kultúry z pohľadu etnológie.

Stručná osnova predmetu:

Stručná osnova predmetu:

1. Všeobecné termíny:

- národopis, historiografia výskumu duchovnej kultúry Rusínov
- charakteristika pojmu duchovná kultúra
- charakteristika a funkcia obyčajov
- obyčaje životného cyklu, teória „obradov prechodu“

2. Narodenie dieťaťa

- význam obyčajov - ochrana matky a dieťaťa, zabezpečenie priaznivého vývoja dieťaťa, ochrana spoločenstva pred možným škodlivým vplyvom ženy, sociálne funkcie: prejavy vzájomnej výpomoci a spolupatričnosti
- obyčaje týkajúce sa: tehotenstva, pôrodu, šestonedelia, narodenia, starostlivosti o dieťa, krstu

3. Svadba

- podstata a význam svadby
- schéma tradičnej svadby: predsvadobné obdobie, svadba, posvadobné obdobie

4. Pohreb

- predstavy o duši a smrti
- postoj k smrti a postoj k mŕtvemu
- predstavy o návrate mŕtvych a revenantoch
- predpovede a znamenia smrti
- skon
- pohreb a kar
- obdobie smútku, spomienky na mŕtveho
- pochovávanie, hroby a cintoríny

5. Kalendárne obyčaje

- zimné obdobie
- jarné a letné obdobie

Odporúčaná literatúra:

BALOH, K. F.: *Tanci Zakarpatt'a. Repertuarnyj zbirnyk*. Užhorod: KP „Užhorod's'ka mis'ka drukarňa“, 2008.

ČIŽMÁR, I.: *Koľadky Rusyniv * Rusnacoch * Lemkov. Koledy Rusínov / Rusnacoch / Lemkov. / Christmas of the Rusyns * of the Rusnacs * of the Lemkos*. Svidník: Tlačiareň svidnícka, 2014.

ČIŽMÁR, I.: *Ludová svadba Rusínov východného Slovenska*. Svidník : Ivan Čižmár, 2006.

ČIŽMÁR, I.: *Narodne vesil'a Rusyniv vychodnoj Slovakiji / Ludová svadba Rusínov výchovného Slovenska / The Folk Wedding of the Rusyns of Eastern Slovakia*. Tlačiareň svidnícka, 2006.

GENNEP VAN, A.: *Prechodové rituály*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.

HARASYMČUK, R.: *Narodni tanci ukrajinciv Karpat. Knyha 1. Hucul's'ki tanci*. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrajiny, 2008.

HARASYMČUK, R.: *Narodni tanci ukrajinciv Karpat. Knyha 2. Bojkivs'ki i lemktivs'ki tanci*.

Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrajiny, 2008.
 HORVÁTHOVÁ, E.: *Rok vo zvykoch nášho ľudu*. Bratislava : Tatran, 1986.
 KALIŇÁK, E.: *Koľadky*. Svidník: Tlačiareň svidnícka, 2012.
 KALIŇÁK, E.: *Úvod do štúdia hudobného folklóru Rusínov na Slovensku*. Prešov: Rusínska obroda, 2002.
 KOL. AUTOROV.: *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska I. diel*, Bratislava : Veda, 1995.
 KOL. AUTOROV.: *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska II. diel*, Bratislava : Veda, 1995.
 KOL. AUTOROV.: *Naukový zbirník Muzeju ukrajinsko-ruskoj kultury u Svydnyku*.
 KONEVAL, M.: *Pastusy i gazdivstvo. Rusyňsky obyčaji zo Spiša*. Prjašiv: Rusyňska obroda na Sloveňsku, 2018.
 LADYŽIŇSKYJ, Š.: *Rusyňsky perly – trjoma holosamy. Zbirnyk rusyňskych narodnych spivankov zo sel severovýchodnoj Slovakiji pro diťskyj i žeňskyj chor z monografijamy i fotografijamy sel i mist*. Prjašiv: Rusyňska obroda na Sloveňsku, 2009.
 OPLEŠTILOVÁ, H. – BABKA, L.: *Zmizelý svět Podkarpatské Rusi ve fotografiích Rudolfa Hůlky (1887-1961)*. Praha: Národní knihovna České republiky – Slovanská knihovna, 2019.
 ZUBERCOVÁ, Z. M.: *Tradície na Slovensku*. Bratislava: Slovart, 2015.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:
 rusínsky a slovenský, sčasti ukrajinský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 18

A	B	C	D	E	FX
56%	33%	0%	0%	0%	11%

Vyučujúci:

Mgr. Michal Pavlič, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: Prešovská univerzita v Prešove	
Fakulta/pracovisko: Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín	
Kód predmetu: 9URSK/MAKUR	Názov predmetu: Materiálna kultúra Rusínov
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný predmet, 2 semináre týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 3.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/DUKUR Duchovná kultúra Rusínov	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Priebežné hodnotenie V priebehu semestra študent spracuje, prezentuje a odovzdá seminárnu prácu a okrem iného sa aktívne zúčastňuje prednášok a seminárov, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, nahradených dodatočnou prácou. V zápočtovom týždni sa realizuje vedomostný test. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce a jej PPT-prezentácie (40%), aktivity na seminároch (20%) a vedomostného testu (40%).	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu bude mať po absolvovaní predmetu nasledujúce: Vedomosti: - vie definovať základné pojmy, ktoré sa vzťahujú k predmetu štúdia, - orientuje sa v špecifikách materiálnej kultúry Rusínov Zručnosti - dokáže pomenovať základné reálie vybraných prejavov tradičnej kultúry Rusínov - dokáže rozpoznať typické znaky určitých prejavov materiálnej kultúry Rusínov - je schopný diskutovať o problematike vyplývajúcej z kurzu materiálnej kultúry z pohľadu etnológie, - dokáže s využitím získaného pojmového aparátu opísať v texte seminárnej práce špecifickú materiálnu kultúru Rusínov Kompetencie - vie súvislo a presvedčivo formulovať myšlienky týkajúce sa materiálnej kultúry Rusínov - vie preukázať orientáciu v prejavoch materiálnej kultúry Rusínov	

Stručná osnova predmetu:

1. Všeobecné delenie národopisu ako vednej disciplíny:

- spôsoby výskumu, pozorovateľ a informátor
- dejiny disciplíny
- skúmanie Rusínov v historickej perspektíve
- súčasne výskumy tradičnej kultúry Rusínov na Slovensku

2. Materiálna ľudová kultúra:

- prírodné pomery z aspektu vývoja materiálnej kultúry
- svetská ľudová architektúra
- vývoj interiéru a jeho vplyv na spôsob bývania
- sakrálna architektúra (zameranie na drevené kostolíky)
- odev a odievanie
- strava a stravovanie
- agrárna kultúra (pestovanie poľnohospodárskych plodín, chov hospodárskych zvierat)
- ľudová výroba a remeslá (drotárstvo, maľovanie veľkonočných vajíčok, uhliarstvo...)

Odporúčaná literatúra:

GREŠLÍK, V.: *Ikony šarišského múzea v Bardejove*. Banská Bystrica: Ars monument, 1994.

HANUDEL, Z.: *Narodni stravy i napoji. Leksyka ukrajins'kych hovoriv schidnoji Slovaččyny*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo Bratislava, 1987.

HAVEL, J.: *Dřevěné kostelíky na Podkarpatské Rusi*. Praha: SPPR, 2004.

HOŠKO, J. H.: *Narodna architektura ukrajins'kych Karpat XV-XX st.* Kyjiv: Naukova dumka, 1987.

KOL. AUTOROV.: *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska I. diel*, Bratislava: Veda, 1995.

KOL. AUTOROV.: *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska II. diel*, Bratislava: Veda, 1995.

KSEŇÁK, M.: *Bida Rusyniv z domu vyhaňala*. Prjašiv: Svitovyj kongres Rusyniv, 2002.

MAKOVSKÝ, S. K.: *Lidové umění Podkarpatské Rusi*. Praha: Nakladatelství Plamja, 1925.

MARKOVIČ, P.: *Rusyn Easter Eggs from Eastern Slovakia*. Wien: Wilhelm Braumüller Universitäts-Verlagsbuchhandlung GmbH., 1987.

MARKOVIČ, P.: *Ukrajinské ľudové krížikové výšivky východného Slovenska*. Prešov: SPN, 1964.

MYKYTA, A.: *Knyha varenija dľa sel'skych karpatorusskych ženščyn*. Užhorod: PP Povč P.M., 2009.

PAVLOVSKÝ, F.: *Drevené gréckokatolícke chrámy na východnom Slovensku*. Svidník a okolie. Prešov: Petra, 2007.

PAVLOVSKÝ, F.: *Drevené gréckokatolícke chrámy na východnom Slovensku*. Humenné, okolie a iné. Prešov: Petra, 2008.

PAVLOVSKÝ, F.: *Drevené gréckokatolícke chrámy na východnom Slovensku*. Bardejov a okolie. Prešov: Petra, 2007.

SOPOLIGA, M.: *Perly ľudovej architektúry*. Prešov: Dino, 1996.

SOPOLIGA, M.: *Poklady ľudovej kultúry*. Svidník: Tlačiareň svidnícka, s.r.o., 2013.

SOPOLIGA, M.: *Tradicie hmotnej kultúry Ukrajincov na Slovensku*. Bratislava: Veda, 2006.

SOPOLIGA, M.: *Narodna architektura Ukrajinciv schidnoji Slovaččyny*. Svidník: Muzej ukrajins'koji kultury v Svydnyku, 1976.

SOPOLIGA, M.: *Tradicie hmotnej kultúry Ukrajincov na Slovensku*. Bratislava : Veda, 2006.

TARAS, J.: *Ukrajins'ka sakralna derev'jana architektura*. Lviv: Inštitut narodoznavstva NANU, 2006.

TIMKOVIČ, G. A.: *Ikonostas a jeho teológia*. 2004.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:
rusínsky a slovenský, sčasti ukrajinský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 13

A	B	C	D	E	FX
38%	38%	15%	0%	0%	8%

Vyučujúci: Mgr. Michal Pavlič, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/SRJPP	Názov predmetu: Špecifiká vyučovania rusínskeho jazyka v materskej škole
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný predmet, 1 hodina prednáška/1 hodina seminár, kombinovaná metóda	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 3.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený priebežným hodnotením. V priebehu semestra študent sa aktívne zúčastňuje na prednáškach a seminároch, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, nahradených dodatočnou prácou, spracuje, prezentuje na seminári a odovzdá seminárnu prácu, v zápočtovom týždni absolvuje kolokviálnu diskusiu. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% , bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce (30%), jej PP-prezentácie (30%) a ústnej odpovede v kolokviálnej diskusii (40%).	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu:</i> – pozná stratégiu systematickej osvetovej práce s deťmi a rodičmi v podmienkach materskej školy, – pozná problematiku vhodného výberu metód prvopočiatkov komunikácie v rusínskom jazyku so zameraním na vybrané okruhy z pohľadu primeranej percepcie a myslenia, – orientuje sa v pedagogickej dokumentácii spojenjej s agendou materskej školy s vyučovacím jazykom rusínskym v zmysle platnej legislatívy, Zručnosti <i>Absolvent predmetu:</i> – aktivizuje sa vo výbere vhodných stratégií využitia vlastných učebných pomôcok, – na základe výberu vhodných tém dokáže cielene koordinovať rozvoj komunikatívnosti detí v MŠ v rusínskom materinskom jazyku, – dokáže vekuprimeraným spôsobom integrovať vhodné rusínske reálie do tém jednotlivých vzdelávacích oblastí vo vzťahu k štandardnému edukačnému procesu v materských školách, Kompetencie <i>Absolvent predmetu:</i> – dokáže aplikovať rozsah a zameranie vyučovania rusínskeho jazyka podľa ISCED 0, – je schopný kreovať alternatívne voľnočasové vzdelávacie aktivity pre deti v materských školách s vyučovacím jazykom rusínskym.	

Stručná osnova predmetu:

Vzdelávacie štandardy, učebné osnovy a plány, dostupné učebné zdroje vo vyučovaní rusínskeho jazyka v podmienkach edukácie v materských školách; Problematika osvetovej práce s deťmi a rodičmi v materskej škole s vyučovacím jazykom rusínskym; Prvopočiatky komunikácie v rusínskom jazyku; Nevyhnutnosť tvorby vlastných učebných pomôcok vo vyučovaní rusínskeho jazyka v materských školách; Pedagogická dokumentácia v materskej škole s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny; Aplikácia rusínskych reálií v rámci iných vzdelávacích oblastí vo vzťahu k edukačnému procesu v materskej škole; Aktivizujúce voľnočasové aktivity pre deti v materských školách s vyučovacím jazykom rusínskym.

Odporúčaná literatúra:

Učebnice rusínskeho jazyka a literatúry v rozsahu ISCED 0

MAGOCSI, P. R. 1996. *A New Slavic Language Is Born. The Rusyn Literary Language of Slovakia*. New York: Columbia University Press.

PLÍŠKOVÁ, A., ed. 2008. *Rusínska kultúra a školstvo po roku 1989*. Prešov: PU-ÚRJK.

PLÍŠKOVÁ, A. 2008. *Rusyňskýj jazýk na Sloveňsku*. Prešov: Svetový kongres Rusínov.

PLÍŠKOVÁ, A., ed. 2008. *Rusyňskýj jazýk medzi dvoma kongresami*. Prešov: Svetový kongres Rusínov – ÚRJK PU.

PLÍŠKOVÁ, A. 2007. *Rusínsky jazyk na Slovensku : náčrt vývoja a súčasné problémy*. Prešov: MPC.

BRUTENIČOVÁ, E., ed. 2021. *Profesijné kompetencie učiteľa materskej školy v oblasti DIEŤA*. Bratislava: MPC.

PALESCHOVÁ, J. 2015. *Školský vzdelávací program a plánovanie v materskej škole*. Bratislava: MPC.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 6

A	B	C	D	E	FX
100%	0%	0%	0%	0%	0%

Vyučujúci: Mgr. Marek Gaj, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28. 02. 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/DEKR2	Názov predmetu: Dejiny karpatských Rusínov II.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný, 1 prednáška/1 seminár, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 3.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: <i>9URSK/DEKR Dejiny karpatských Rusínov, 9URSK/DEKR1 Dejiny karpatských Rusínov I.</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie Kredity sa udelia študentovi na základe vyhodnotenia vedomostného testu (50%) a seminárnej práce (40%) za podmienky aktívnej účasti na seminároch (10%) s toleranciou troch ospravedlnených absencií nahradených konzultáciami. Pri väčšej neúčasti sa očakáva splnenie náhradnej úlohy. Na získanie záverečného hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie je priemerom hodnotenia vedomostného testu, seminárnej práce a aktivity na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu si získa a rozšíri svoje vedomosti z oblasti dejín Rusínov. Osvojí si informácie o Rusínoch v období po rakúsko-uhorskom vyrovnaní až do okupácie Podkarpatskej Rusi Maďarskom. Nadobudne vedomosti o hnutí krajanov v USA a vzniku národných rád v Uhorsku. Získa vedomosti o procese začleňovania Podkarpatskej Rusi do Československa..</i> Zručnosti <i>Absolvent dokáže zdôvodniť úpadok a oživenie rusínskeho národného hnutia na prelome storočí a v priebehu prvej svetovej vojny. Má prehľad o organizáciách Rusínov a ich vývoji a aktivitách v USA, ako aj v Uhorsku. Vie prehľadne popísať proces začleňovania Podkarpatskej Rusi do Československa, ako aj zhodnotiť postavenie Rusínov v medzivojnovej republike. Vie vysvetliť príčiny rozpadu ČSR a jeho dôsledky pre ďalší osud rusínskeho obyvateľstva.</i> Kompetencie <i>Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike. Dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať informácie z rôznych informačných zdrojov a tieto získané poznatky interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej terminológie.</i>	

Stručná osnova predmetu: 1. Rusíni po rakúsko-uhorskom vyrovnaní, za krízy dualizmu a v priebehu prvej svetovej vojny. 2. Hnutie krajanov v USA a vznik národných rád v Uhorsku. 3. Začleňovanie Podkarpatskej Rusi do rámca Československa, jej administrovanie a jeho zmeny. 4. Rusíni a ich reprezentácia medzi dvoma vojnami. 5. Radikalizovanie politického života Rusínov, autonómia Podkarpatskej Rusi a jej okupácia Maďarskom.

Odporúčaná literatúra:

HRANČAK, I. M. *et alii. Narysy istoriji Zakarpatt'a: Tom II (1918-1945)*. Užhorod: „Zakarpatt'a“, 1995.

Encyklopedija istoriji ta kul'tury karpats'kyh rusyniv, Ukladači: Pavlo Robert MAGOČIJ ta Ivan POP; zah. red. Pavla Roberta Magočija; per. z anhl. Nadiji Kuško; red. ukr vyd. Valerij Paďak; Vyp. red. Larysa Ilčenko. Užhorod: Vydavnyctvo V. Paďaka, 2010.

Zakarpatt'a 1919-2009 rokiv: istorija, polityka, kul'tura (ukrajinomovnyj variant ukrajins'ko-uhors'koho vydanňa), Pid red. M. VEHEŠA, Č. FEDYNEC'. Užhorod: Polihrafcentr „Lira“, 2010.

KOŇEČNI, Stanislav. *Kapitoly z istoriji Rusyniv na Sloveňsku v konteksti rozvoja karpats'kyh Rusyniv od najstaršych časiv*. Prjašiv: Rusyn i Narodny novynky, 2009.

KONEČNÝ, Stanislav. *Náčrt dejín karpatských rusínov. Vysokoškolská učebnica*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove; Ústav rusínskeho jazyka a kultúry, 2015.

MAGOČIJ, Pavlo Robert. *Pidkarpats'ka Rus' : formuvanňa nacional'noji samosvidomosti (1848–1948)*, Druhe vydanňa, dopovnene ta pereroblene; peredm. V. Fenyča. Užhorod : Vydavnyctvo Valerija Paďaka, 2021.

MAGOČIJ, Pavlo Robert. *Stvoreni čy peretvoreni v Ameryci? Narodnist' i proces samovyznačennja sered karpatorusyns'kyh imigrantiv i jichnich naščadkiv*. In: Tryvalist' rehional'nych kul'tur. Rusyny i ukrajinci na jichnij Karpats'kij baťkivščyni ta za kordonom / Uporjadnyk Pavlo Robert Magočij. Ňu-Jork: Kolumbijs'kyj universytet, 1993.

MAGOČIJ, Pavlo Robert. *Formuvanňa nacional'noji samosvidomosti : Pidkarpats'ka Rus' (1848-1948)*. Užhorod: Polyčka „Karpats'koho kraju“, 1994.

MAGOCSEI Paul Robert. *Our people. Carpatho-Rusyns and their descendants in North America*. Wauconda, Illinois USA, Bolchazy-Carducci Publishers, Inc., 2005.

MAGOCSEI, Paul Robert. *Rusíni na Slovensku : Historický prehľad*. Prešov : Rusínska obroda, 1994.

MAGOCSEI Paul Robert. *Chrbtom k horám. Dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov*. Prešov : UNIVERSUM, 2016.

POP, Dymytrij Ivanovyč. *Istorija Podkarpats'koji Rusy*. Užhorod, 2005.

POP, Ivan. *Encyklopedyja Podkarpatskoj Rusy*. Užhorod : Izdatel'stvo V. Paďaka, 2001.

POP, Ivan. *Dějiny Podkarpatské Rusi v datech*. Praha : Nakladatelství Libri, 2005.

POP, Ivan. *Mala istorija Rusynuv*. Užhorod : Karpats'ka Veža, 2012.

POP, Ivan. *Podkarpatská Rus*. Praha : Nakladatelství Libri, 2005.

PUŠKAŠ, Andrej. *Cyvylyzacyja yly varvarstvo. Zakarpat'e 1918-1945*. Moskva: Yzdatel'stvo „Evropa“, 2006.

ŠEVČENKO, K. V. *Rusynskij vopros v mežvoennoj Čechoslovakyy*. In: Slavjanovedenye. 2003. №3.

ŠEVČENKO, K. V. *Slavjanskaja Atlantyda. Karpatskaja Rus' y rusyny v XIX-pervoj polovyne XX vv*. Moskva : REGNUM, 2011.

ŠVORC Peter. *Zakliata krajna Podkarpatská Rus (1918–1946)*. Prešov : Universum, 1996.

FENYČ, Volodymyr. *Hreko-katolyky užhorods'koji unijnoji tradyciji: mify, stereotypy, realiji*. Užhorod: Vydavnyctvo V. Paďaka, 2019.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

rusínsky, slovenský; sčasti maďarský, český, nemecký, ruský a ukrajinský jazyk

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 15

A	B	C	D	E	FX
0%	33%	27%	27%	13%	0%

Vyučujúci: doc. Volodymyr Fenych, CSc.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/SRJPE	Názov predmetu: Špecifiká vyučovania rusínskeho jazyka na 1. stupni ZŠ
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný predmet, 1 hodina prednáška/1 hodina seminár, kombinovaná metóda	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 4.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/SRJPP Špecifiká vyučovania rusínskeho jazyka v materskej škole	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený priebežným hodnotením. V priebehu semestra študent sa aktívne zúčastňuje na prednáškach a seminároch, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, nahradených dodatočnou prácou, spracuje, prezentuje na seminári a odovzdá seminárnu prácu, v zápočtovom týždni absolvuje kolokviálnu diskusiu. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% , bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce (30%), jej PP-prezentácie (30%) a ústnej odpovede v kolokviálnej diskusii (40%).	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu:</i> – pozná stratégie systematickej osvetovej práce so žiakmi a rodičmi, – ovláda problematiku výberu vhodných metód prvopočiatkov čítania a písania v rusínskej azbuke, – orientuje sa v pedagogickej dokumentácii spojenjej s agendou základnej školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny v zmysle platnej legislatívy, Zručnosti <i>Absolvent predmetu:</i> – aktivizuje sa vo výbere vhodných stratégií využitia vlastných učebných pomôcok, – aktívne a kreatívne aplikuje rusínske reálie do predmetov rôznych vzdelávacích oblastí vo vzťahu k obsahu učiva 1. stupňa ZŠ, – uplatňuje a aplikuje porovnávací princíp vo vyučovaní rusínskeho jazyka, selektuje a aplikuje vhodné stratégie stimulácie rozvoja komunikatívnosti žiakov v rusínskom materinskom jazyku, – aktívne uplatňuje písanie rusínskou azbukou podľa platnej grafemickej normy, Kompetencie <i>Absolvent predmetu:</i> – dokáže aplikovať rozsah a zameranie vyučovania rusínskeho jazyka podľa ISCED 1, – je schopný kreovať alternatívne voľnočasové vzdelávacie aktivity pre žiakov základných škôl s vyučovacím jazykom rusínskym.	

Stručná osnova predmetu:

Vzdelávacie štandardy, učebné osnovy a plány, dostupné učebné zdroje vo vyučovaní rusínskeho jazyka v podmienkach 1. stupňa ZŠ; Problematika osvetovej práce so žiakmi a rodičmi v základnej škole s vyučovacím jazykom rusínskym; Prvopočiatky písania v rusínskej azbuke; Nevyhnutnosť tvorby vlastných učebných pomôcok vo vyučovaní rusínskeho jazyka v podmienkach 1. stupňa ZŠ; Pedagogická dokumentácia základnej školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny; Aplikácia rusínskych reálií do vyučovania ďalších predmetov v rozsahu obsahu učiva 1. stupňa ZŠ; Písanie rusínskej azbuky podľa platnej grafemickej normy; Aplikácie porovnávacieho princípu vo vyučovaní rusínskeho jazyka vo vzťahu k rozvoju komunikatívnosti žiakov; Aktivizujúce voľnočasové aktivity pre žiakov.

Odporúčaná literatúra:

Učebnice rusínskeho jazyka a literatúry v rozsahu ISCED 1
MAGOCSI, P. R. 1996. *A New Slavic Language Is Born. The Rusyn Literary Language of Slovakia*. New York: Columbia University Press.
PLÍŠKOVÁ, A., ed. 2008. *Rusínska kultúra a školstvo po roku 1989*. Prešov: PU-ÚRJK.
PLÍŠKOVÁ, A. 2008. *Rusyňskýj jazyk na Sloveňsku*. Prešov: Svetový kongres Rusínov.
PLÍŠKOVÁ, A., ed. 2008. *Rusyňskýj jazyk medzi dvoma kongresami*. Prešov: Svetový kongres Rusínov – ÚRJK PU.
PLÍŠKOVÁ, A. 2007. *Rusínsky jazyk na Slovensku : náčrt vývoja a súčasné problémy*. Prešov: MPC.
BERNÁT, J. 2015. *Implementácia kooperatívneho vyučovania v primárnom vzdelávaní*. Bratislava: MPC.
USTOHALOVÁ, T., ed. 2015. *Rozvoj čitateľskej gramotnosti v primárnom vzdelávaní*. Bratislava: MPC.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 4

A	B	C	D	E	FX
100%	0%	0%	0%	0%	0%

Vyučujúci: Mgr. Marek Gaj, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28. 02. 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plíšková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/VKDRJ	Názov predmetu: Vybrané kapitoly z dejín rusínskeho jazyka
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: Povinne voliteľný predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 4.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený priebežným hodnotením. V priebehu semestra študent sa aktívne zúčastňuje na prednáškach a seminároch, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, ktoré budú nahradené dodatočnou prácou, spracuje a predstaví na seminári vo forme PP-prezentácie vybranú tému svojej seminárnej práce, ktorú v zápočtovom týždni odovzdá v písomnej podobe. V závere semestra študent absolvuje písomný test. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce (30%), jej PP-prezentácie (20%), aktivity na seminároch (20%) a záverečný test (30%).	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu získa a rozšíri svoje vedomosti z oblasti dejín rusínskeho jazyka. Zapamätá si potrebné fakty a definície. Osvojí si základné informácie o špecifických podmienkach a tendenciách kultúrno-spoločenského vývoja karpatských Rusínov v minulosti.</i> Zručnosti <i>Dokáže pomenovať a charakterizovať špecifické znaky a tendencie riešenia jazykovej otázky Rusínov v minulosti, počínajúc 17. st. Vie charakterizovať najvýznamnejšie písomné pamiatky rusínskej spisby. Dokáže vysvetliť úlohu najvýznamnejších rusínskych organizácií a ich predstaviteľov v procese riešenia základných problémov národno-identifikačného procesu karpatských Rusínov, vrátane ich jazykovej otázky. Môže rozlišovať na základe dostupných zdrojov jazykové orientácie v prostredí karpatských Rusínov.</i> Kompetencie <i>Dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať odborné informácie z rôznych zdrojov aj v cudzom jazyku a vymieňať si informácie. Dokáže verejne prezentovať získané vedomosti a zručnosti z disciplíny s uplatnením vhodnej terminológie. Vie sa orientovať v periodikách v kontexte dominantných jazykových orientácií a definovať ciele rusínskeho hnutia vo sfére rozvoja jazyka.</i>	

Stručná osnova predmetu:

Spisovný jazyk ako nástroj národnej identifikácie. Rusínsky jazyk na cirkevnoslovenskej báze. Rusínsky jazyk na hovorovej báze. Rusínsky jazyk na veľ'koruskej báze. Návrat k hovorovej báze rusínskeho jazyka. Rusínska jazyková otázka v rokoch 1918 – 1989. Rusínsky jazyk na ukrajinskej báze a jazykové spory na Podkarpatskej Rusi. Rusínska jazyková otázka na Slovensku v medzivojnovom období. Rusínska jazyková otázka v rokoch 1938 – 1948. Rusínsky spisovný jazyk na hovorovej báze po roku 1989.

Odporúčaná literatúra:

MAGOCSI, P. R., 2016. *Chrbtom k horám. Dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov*. Prešov: UNIVERSUM

DULIČENKO, A. D. 1996. Karpatorusínsky jazyk v kontexte regionálnych spisovných jazykov súčasných Slovanov. In: MAGOCSI, P. R., ed. 1996. *A New Slavic Language is Born. The Rusyn Literary Language of Slovakia./Zrodil sa nový slovanský jazyk. Rusínsky spisovný jazyk na Slovensku*. New York: Columbia University Press.

MAGOCSI, P. R., ed. 1996. *A new Slavic Language is born. The Rusyn Literary Language of Slovakia./Zrodil sa nový slovanský jazyk. Rusínsky spisovný jazyk na Slovensku*. New York: Columbia University Press.

MAGOCSI, P. R. - POP, I., 2002, 2005. *Encyclopedia of Rusyn History and Culture*. Toronto-Buffalo-London : University Toronto Press.

MAGOCSI, P. R., ed. 2004, 2007. *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Rusyńskŷj jazyk*. Opole : Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej.

PLIŠKOVÁ, A. 2007. *Rusínsky jazyk na Slovensku – náčrt vývoja a súčasné problémy*. Prešov : MPC.

PLIŠKOVÁ, A. 2009. *Language and National Identity: Rusyns South of Carpathians*. New York: Columbia University Press.

PLIŠKOVÁ, A., ed. 2008. *Rusínska kultúra a školstvo po roku 1989*. Prešov: PU-ÚRJK.

PLIŠKOVÁ, A. 2008. *Rusyńskŷj jazyk na Sloveńsku*. Prešov: Svetový kongres Rusínov.

PLIŠKOVÁ, A., ed. 2008. *Rusyńskŷj jazyk medzi dvoma kongresami*. Prešov: Svetový kongres Rusínov – ÚRJK PU.

VANKO, J. 2000. *The Language of Slovakia's Rusyns/ Jazyk slovenských Rusínov*. New York: Columbia University Press.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský, ruský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 7

A	B	C	D	E	FX
43%	29%	0%	14%	0%	14%

Vyučujúci: Mgr. Zdenka Citriaková, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28. február 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/DEKR3	Názov predmetu: Dejiny karpatských Rusínov III.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný, 1 prednáška/1 seminár, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 4.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: <i>9URSK/DEKR Dejiny karpatských Rusínov, 9URSK/DEKR1 Dejiny karpatských Rusínov I., 9URSK/DEKR2 Dejiny karpatských Rusínov II.</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie V priebehu semestra sa študent aktívne zúčastňuje na prednáškach a seminároch (10%) s toleranciou troch ospravedlnených absencií, absolvuje vedomostný test (50%) a vypracuje seminárnu prácu (40%). Pri väčšej neúčasti sa očakáva splnenie náhradnej úlohy. Na získanie záverečného hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie je priemerom hodnotenia aktivity na seminároch, hodnotenia vedomostného testu a seminárnej práce.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu si získa a rozšíri svoje vedomosti z oblasti dejín Rusínov. Osvojí si informácie o Rusínoch v období od maďarskej okupácie až do roku 1989, resp. 1991. Nadobudne vedomosti vývoji a postavení Rusínov a Ukrajincov jednotlivých historicko-spoločenských obdobiach. Získa vedomosti o tendenciách, problémoch a etapách vývoja rusínskej menšiny.</i> Zručnosti <i>Absolvent ovláda komparáciu postavenia rusínskej menšiny v Maďarsku a na Slovensku v priebehu druhej svetovej vojny. Má prehľad o ambíciách Rusínov na sklonku vojny a po oslobodení regiónov. Pozná vývoj rusínskeho obyvateľstva v Sovietskom zväzu (Ukrajine), Československu, Poľsku, Rumunsku v prvých povojnových rokoch. Dokáže charakterizovať a zhodnotiť postavenie rusínskej a ukrajinskej minority v podmienkach totalitného režimu do roku 1989 a 1991.</i> Kompetencie <i>Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike. Môže porovnať život karpatských Rusínov v modernej strednej Európy a Severnej Amerike. Dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať informácie z rôznych informačných zdrojov a tieto získané poznatky interpretovať a verejne prezentovať s uplatnením vhodnej terminológie.</i>	

Stručná osnova predmetu: 1. Rusíni za maďarskej okupácie a v podmienkach slovenského štátu. 2. Podkarpatská Rus a severovýchodné Slovensko v rokoch 1944 - 1945. 3. Vývoj postavenia Rusínov a Ukrajincov v Sovietskom zväzu (Ukrajine), Československu, Poľsku, Rumunsku v prvých povojnových rokoch. 4. Rusínska a ukrajinská menšina v Československu, Poľsku, Rumunsku v podmienkach totalitného systému: tendencie, problémy a etapy jej vývoja. 5. Karpatskí Rusíni v modernej strednej Európe a Severnej Amerike.

Odporúčaná literatúra:

BURKUT, Ihor. *Rusynstvo: mynule i sučasnist'.* Černivci : Vydavnyctvo „Pruh“, 2009.

Zakarpatt'a 1919-2009 rokiv: istorija, polityka, kul'tura (ukrajinomovnyj variant ukrajins'ko-uhors'koho vydan'na), Pid red. M. BEHEŠA, Č. FEDYNEC'. Užhorod: Polihrafcentr „Lira“, 2010.

Encyklopedija istoriji ta kul'tury karpats'kyh Rusyniv, Ukladači: Pavlo Robert Magočij ta Ivan POP; zah. red. Pavla Roberta Magočija; per. z anhl. Nadiji Kuško; red. ukr vyd. Valerij Paďak; vyp. red. Larysa Il'čenko. Užhorod : Vydavnyctvo V. Paďaka, 2010.

Encyclopedia of Rusyn History and Culture, Revised and Expanded Edition; Editors Paul Robert MAGOCSI and Ivan POP. Toronto – Buffalo – London : University of Toronto Press, 2005.

GAJDOŠ, Marián – KONEČNÝ, Stanislav – MUŠINKA, Mikuláš. *Rusíni / Ukrajinci v zrkadle polstoročia. Niektoré aspekty ich vývoja na Slovensku po roku 1945.* Prešov – Užhorod: UNIVERSUM, 1999.

GAJDOŠ, Marián – KONEČNÝ, Stanislav. *Rusíni a Ukrajinci na Slovensku v procesoch transformácie (1989–1995). Výber z dokumentov. I.* Prešov : Universum, 2005.

Narysy istoriji Zakarpatt'a. U tr'och tomach. Tom II (1918-1945), Vidp. red. i keriv. avt. kol. Ivan HRANČAK. Užhorod : „Zakarpatt'a“, 1995.

Narysy istoriji Zakarpatt'a. U tr'och tomach. Tom III (1946-1991); Keriv. avt. kol. M. M. BOLDYŽAR. Užhorod : Hosprozrachunkovyj redakcijno-vydavnyčyj viddil upravlin'na u spravach presy ta informaciji, 2003.

KOŇEČNI, Stanislav. *Kapitoly z istoriji Rusyniv na Sloveňsku v konteksti rozvoja karpats'kyh Rusyniv od najstaršych časiv.* Prjašiv: Rusyn i Narodny novynky, 2009.

KONEČNÝ, Stanislav. *Náčrt dejín karpatských rusínov. Vysokoškolská učebnica.* Prešov : Prešovská univerzita v Prešove; Ústav rusínskeho jazyka a kultúry, 2015.

KOSTADYNOV, Kostadin. *Rusynye v Centralna Evropa – ystoryja y svremennost.* Varna : Ylyja Vlčev, 2017.

MAGOČIJ, Pavlo-Robert. *Narod nizvidky: Ilustrovana istorija karpatorusyniv*, Per. z anhl. S. Bileňkoho, N. Kuško. Užhorod: Vyd-vo V. Paďaka, 2006.

MAGOČIJ, Pavlo Robert. *Pidkarpats'ka Rus': formuvan'na nacional'noji samosvidomosti (1848–1948)*, Druhe vydan'na, dopovnene ta pereroblene; peredm. V. Fenyča. Užhorod : Vydavnyctvo Valerija Paďaka, 2021.

MAGOČIJ, Pavlo Robert. *Stvoreni čy peretvoreni v Ameryci? Narodnist' i proces samovyznačenn'na sered karpatorusyns'kyh imigrantiv i jichnich naščadkiv.* In: Tryvalist' rehional'nych kul'tur. Rusyny i ukrajinci na jichnij Karpats'kij baťkivščyni ta za kordonom / Uporjadnyk Pavlo Robert Magočij. Ňu-Jork: Kolumbijs'kyj universytet, 1993.

MAGOČIJ, Pavlo Robert. *Formuvan'na nacional'noji samosvidomosti : Pidkarpats'ka Rus' (1848-1948).* Užhorod: Polyčka „Karpats'koho kraju“, 1994.

MAGOCSI, Paul Robert. *Carpathian Rus'. A Historical Atlas.* Distributed by the University of Toronto Press for the Chair of Ukrainian Studies University of Toronto, 2017.

MAGOCSI, Paul R. *An Historiographical Guid To Subcarpathian Rus'.* In: Austrian History Yearbook. Vol. IX–X. [Cambridge, Massachusetts], 1973-74.

MAGOCSI, Paul Robert. *Chrbtom k horám. Dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov.*

Prešov : UNIVERSUM, 2016.

MAGOCSI, Paul Robert. *With Their Backs to the Mountains. A History of Carpathian Rus' and Carpatho-Rusyns*. Budapest – New York : Central European University Press, 2015.

MAGOCSI, Paul Robert. *Our people. Carpatho-Rusyns and their descendants in North America*. Wauconda, Illinois USA, Bolchazy-Carducci Publishers, Inc., 2005.

MAGOCSI, Paul Robert. *Rusíni na Slovensku : Historický prehľad*. Prešov : Rusínska obroda, 1994.

MARKUS', Vasyľ. *Pryjednanňa Zakarpats'koji Ukrajiny do Rad'ans'koji Ukrajiny, 1944-1945*. Kyjiv: MPP „INTEL“, 1992.

MAR'YNA, V. V. *Zakarpatskaja Ukrayna (Podkarpatskaja Rus') v polytyke Beneša y Stalyna. 1939-1945 hh*. Moskva : Novyj chronohraf, 2003.

MAR'YNA, V. V. *K sobytyjam v Podkarpatskoj Rusy (Zakarpatskoj Ukrayne) oseňu 1944-zytoj 1945 hoda*. In: Slovjanovedenye. 2001. №3.

MYHOVYČ, Ivan. *Rusyny v Ukrajinі: test na evropejs'kist'.* Zbirnyk prac'. Užhorod: Vyd-vo V. Pad'aka, 2012.

POP, Ivan. *Encyklopedyja Podkarpatskoj Rusy*. Užhorod : Izdatel'stvo V. Pad'aka, 2001.

POP, Ivan. *Dějiny Podkarpatské Rusi v datech*. Praha : Nakladatelství Libri, 2005.

POP, Ivan. *Mala istorija Rusynuv*. Užhorod : Karpats'ka Veža, 2012.

POP, Ivan. *Podkarpatská Rus*. Praha : Nakladatelství Libri, 2005.

POP, IVAN. *Podkarpatskaja Rus' - Karpats'ka Ukrajina - Kárpátaljai terület - Zakarpats'ka Ukrajina (1938–1945 hh.)*. Užhorod, 2008.

PUŠKAŠ, Andrej. *Cyvylyzacyja yly varvarstvo. Zakarpat'e 1918-1945*. Moskva: Yzdateľ'stvo „Evropa“, 2006.

FENYČ, Volodymyr, „Čuži“ sered svojich, „svoji“ sered čužych. Hreko-katolyky Mukačivs'koji jeparchiji pid čas ta pisľa „vozz'jednanňa“ Zakarpatt'a z Rad'ans'koju Ukrajinou. Užhorod: „Šark“, 2007.

ŠEVČENKO, K. V. *Slavjanskaja Atlantyda. Karpatskaja Rus' y rusyny v XIX – pervoj polovynе XX vv*. Moskva : REGNUM, 2011.

ŠVORC, Peter. *Zakliata krajina Podkarpatská Rus (1918–1946)*. Prešov: Universum, 1996.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:
rusínsky, slovenský; sčasti český, ruský a ukrajinský jazyk

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 7

A	B	C	D	E	FX
43%	43%	14%	0%	0%	0%

Vyučujúci: doc. Volodymyr Fenych, CSc.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/SVRJS	Názov predmetu: Špecifiká vyučovania rusínskeho jazyka na 2. stupni ZŠ a v podmienkach stredoškolského vzdelávania
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný predmet, 1 hodina prednáška/1 hodina seminár, kombinovaná metóda	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: 9URSK/SRJPP Špecifiká vyučovania rusínskeho jazyka v materskej škole, 9URS/SRJPE Špecifiká vyučovania rusínskeho jazyka na 1. stupni ZŠ	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený priebežným hodnotením. V priebehu semestra študent sa aktívne zúčastňuje na prednáškach a seminároch, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, nahradených dodatočnou prácou, spracuje, prezentuje na seminári a odovzdá seminárnu prácu, v zápočtovom týždni absolvuje kolokviálnu diskusiu. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% , bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce (30%), jej PP-prezentácie (30%) a ústnej odpovede v kolokviálnej diskusii (40%).	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu:</i> – pozná stratégie systematickej osvetovej práce so žiakmi a rodičmi v podmienkach 2. stupňa ZŠ a stredoškolského vzdelávania, – orientuje sa v problematike výberu vhodných metód prvopočiatkov čítania a písania v azbuke v prípade, že sa s vyučovaním rusínskeho jazyka začína v niektorom z ročníkov 2. stupňa ZŠ, resp. na strednej škole, – pozná pedagogickú dokumentáciu spojenú s agendou základnej, resp. strednej školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny v zmysle platnej legislatívy, Zručnosti <i>Absolvent predmetu:</i> – aktivizuje sa vo výbere vhodných stratégií využitia vlastných učebných pomôcok a zapojenie žiakov do tvorby vhodných učebných pomôcok s tematikou rusínskych reálií, – dokáže aplikovať rusínske reálie do iných predmetov vo vzťahu k obsahu učiva príslušného stupňa vzdelávania, – dokáže aplikovať porovnávací princíp vo vyučovaní rusínskeho jazyka v podmienkach 2. stupňa ZŠ, resp. strednej školy, Kompetencie <i>Absolvent predmetu:</i>	

- dokáže aplikovať rozsah a zameranie vyučovania rusínskeho jazyka podľa ISCED 2 a 3,
- je schopný kreovať alternatívne voľnočasové vzdelávacie aktivity pre žiakov rusínskeho jazyka na 2. stupni ZŠ, resp. v podmienkach stredoškolského vzdelávania.

Stručná osnova predmetu:

Vzdelávacie štandardy, učebné osnovy a plány, dostupné učebné zdroje vo vyučovaní rusínskeho jazyka v podmienkach 2. stupňa ZŠ, resp. strednej školy; Problematika osvetovej práce so žiakmi a rodičmi v základnej, resp. strednej škole s vyučovacím jazykom rusínskym; Prvopočiatky písania v rusínskej azbuke v prípade, že vyučovanie prebieha v ročníkoch 2. Stupňa ZŠ, resp. strednej školy; Nevyhnutnosť tvorby vlastných učebných pomôcok vo vyučovaní rusínskeho jazyka; Pedagogická dokumentácia základnej a strednej školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny; Aplikácia rusínskych reálií vo vyučovaní ďalších predmetov v rozsahu obsahu učiva 2. stupňa ZŠ, resp. strednej školy; Aplikácie porovnávacieho princípu vo vyučovaní rusínskeho jazyka vo vzťahu k príslušným stupňom vzdelávania; Aktivizujúce voľnočasové aktivity pre žiakov základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom rusínskym.

Odporúčaná literatúra:

Učebnice rusínskeho jazyka a literatúry v rozsahu ISCED 2 a 3
 MAGOCSI, P. R. 1996. *A New Slavic Language Is Born. The Rusyn Literary Language of Slovakia*. New York: Columbia University Press.
 PLÍŠKOVÁ, A., ed. 2008. *Rusínska kultúra a školstvo po roku 1989*. Prešov: PU-ÚRJK.
 PLÍŠKOVÁ, A. 2008. *Rusyňský jazyk na Slovensku*. Prešov: Svetový kongres Rusínov.
 PLÍŠKOVÁ, A., ed. 2008. *Rusyňský jazyk medzi dvoma kongresami*. Prešov: Svetový kongres Rusínov – ÚRJK PU.
 PLÍŠKOVÁ, A. 2007. *Rusínsky jazyk na Slovensku : náčrt vývoja a súčasné problémy*. Prešov: MPC.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 7

A	B	C	D	E	FX
100%	0%	0%	0%	0%	0%

Vyučujúci: Mgr. Marek Gaj, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28. 02. 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/TEPRE	Názov predmetu: Teória a prax prekladu
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný predmet, 1 hodina prednáška/1 hodina seminár, kombinovaná metóda	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený priebežným hodnotením. Počas semestra sa bude hodnotiť samostatná práca študentov, ktorá spočíva osvojení si teórie prekladu a zapojenia sa do kolokviálnej diskusie o teoretických otázkach prekladu, a v praktickom písomnom preklade dvoch zadaných textov umeleckého štýlu (max. 10 strán) zo slovenského do rusínskeho jazyka. Súčasťou samostatnej práce je na základe preloženého textu zostavenie slovensko-rusínskeho prekladového slovníka a synonymického slovníka rusínskeho jazyka. Na získanie hodnotenia A (výborne) študent musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia samostatnej práce študentov – slovensko-rusínskeho prekladu (50%) a úrovne zostaveného prekladového slovníka a synonymického slovníka (50%).	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu:</i> – získal základné vedomosti z teórie prekladu, – získal základné vedomosti o špecifikách prekladu umeleckých textov (preklad expresívnych jednotiek, frazeologizmov, okridlených výrazov, paremiologických jednotiek, vlastných mien, prezývok, reálií a pod.), – získal základné vedomosti o špecifikách prekladu odborných textov (prepis antroponým a toponým, preklad termínov, skratiek, kompozít, neologizmov a pod.) – získal základné vedomosti o špecifikách prekladu administratívnych a publicistických textov (preklad okazionalizmov, lingvokultúrem, skratiek, klišé, exotizmov a pod.) – získal základné vedomosti o špecifikách prekladu naratívnych textov, – získal základný prehľad v slovenských a rusínskych lexikografických prácach Zručnosti <i>Absolvent predmetu:</i> – dokáže základné vedomosti z teórie prekladu prakticky rozvíjať pri preklade konkrétnych textov a žánrov,	

- *vie definovať pojmový aparát z teórie prekladu,*
- *dokáže charakterizovať základné problémy a ciele prekladu,*
- *orientuje sa v základných slovenských a rusínskych lexikografických prácach, printových aj elektronických*

Kompetencie

Absolvent predmetu:

- *ovláda prekladateľské postupy a dokáže ich aplikovať v procese práce,*
- *dokáže pracovať s lexikografickými príručkami,*
- *dokáže rozlišovať vhodné ekvivalenty slov a vybrať ich pre jednotlivé typy prekladu,*
- *dokáže uplatňovať naučenú slovnú zásobu v jednotlivých typoch prekladu,*
- *je schopný na základe preloženého textu zostaviť slovensko-rusínsky prekladový slovník,*
- *je schopný na základe osvojenej slovnej zásoby z rusínskeho jazyka zostaviť synonymický slovník rusínskeho jazyka*

Stručná osnova predmetu:

Pojmový aparát z teórie prekladu (preklad ako proces a preklad ako produkt prekladateľského procesu; základné úlohy prekladu; problémy prekladu; ciele prekladu; typológia prekladu; kompetencia prekladateľa; fázy prekladateľskej činnosti; prekladateľské postupy (techniky, stratégie, metódy); posun v preklade; ekvivalencia; bezekvivalentnosť; adekvátnosť; interferencia; etický kódex prekladateľov; práca s lexikografickými príručkami /printovými, elektronickými/; významní teoretici prekladu a ich koncepcie; komunikačný model A. Popoviča; prekladateľské organizácie; svetové školy prekladu, princípy slovenskej školy prekladu; odborná literatúra venovaná prekladu; inovácie aplikované v procese prekladu /strojové prekladače, nástroje na počítačom podporovaný preklad, titulkovacie softvéry atď./)

ai.
Špecifiká prekladu umeleckých textov (preklad expresívnych jednotiek, frazeologizmov, okridlených výrazov, paremiologických jednotiek, vlastných mien, prezývok, reálií a pod.)

Špecifiká prekladu odborných textov (prepis antroponým a toponým, preklad termínov, skratiek, kompozít, neologizmov a pod.)

Špecifiká prekladu administratívnych a publicistických textov (preklad okazionalizmov, lingvokultúrém, skratiek, klišé, exotizmov a pod.)

Špecifiká prekladu naratívnych textov

Odporúčaná literatúra:

DEKANOVÁ, E.: *Kapitoly z teórie a didaktiky prekladu odborných textov*. Nitra: UKF v Nitre 2009. 151 s.

FERENČÍK, Ľ.: *Kontexty prekladu*. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1982. 149 s.

GROMOVÁ, E.: *Úvod do translatológie*. Nitra: UKF v Nitre 2009. 93 s.

HEČKO, B.: *Dobrodružstvo prekladu*. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1991. 362 s.

HOCHÉL, B.: *Preklad ako komunikácia*. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1990. 145 s.

HREHOVČÍK, T.: *Prekladateľské minimum*. Bratislava: IRIS, 2006. 113 s.

HREHOVČÍK, T. – OPALKOVÁ, J. – MICHALČÍKOVÁ, J. – KREDÁTUSOVÁ, J. – LIASHUK, V. – FEDORKO, M. – SLIVKOVÁ, I. – VOJTEK, D.: *Translatologický slovník: slovensko-anglicko-rusko-ukrajinsko-bielorusko-nemecko-španielsko-francúzsky*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2013, 81 s.

KNITTLOVÁ, D.: *K teorii a praxi překladau*. Olomouc: FF UP v Olomouci 2003. 215 s.

MISTRÍK, J.: *Lingvistický slovník*. Bratislava: SPN 2002, 294 s.

MOUNIN, G.: *Teoretické problémy překladau*. Praha: Univerzita Karlova, 1999.

MÜGLOVÁ, D.: *Komunikácia, preklad, tlmočenie, alebo prečo spadla Babylonská veža*. Nitra: Enigma 2009. 324 s.

OPALKOVÁ, J.: *Preklad ako mediácia interkultúrnej komunikácie*. Prešov: FF PU v Prešove 2006. 92 s.

POPOVIČ, A.: *Originál – preklad. Interpretačná terminológia*. Bratislava: Tatran 1983. 362 s.

SABOLOVÁ, E. (ed.): *Chiméra prekladania. Antológia slovenského myslenia a o preklade I*. Bratislava: VEDA 1999. 232 s.

ŠIMON, L.: *Úvod do teórie a praxe prekladu (nielen pre nemčinárov)*. Prešov: Náuka 2005. 143 s.

TELLINGER, D.: *Kultúrne otázky prekladu umeleckej literatúry*. Typopress: Košice 2005. ISBN 80-89089-35-6.

VAJDOVÁ, L. (ed.): *Myslenie o preklade*. Bratislava: Kalligram 2007. 184 s.

VILIKOVSKÝ, J.: *Preklad ako tvorba*. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1984. 235 s.

JABUR, V. – PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K.: *Gramatika rusyňského jazyka*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2015. - 327 s. - ISBN 978-80-555-1448-2

PLÍŠKOVÁ, A.: *Leksikologija i slovotvoriňa rusyňského jazyka : vysokoškolskyj učebnyk*. - 1. vyd. - Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Ústav rusínskeho jazyka a kultúry, 2015. 193 s. - ISBN 978-80-555-1299-0

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V.: *Rusyňskyj jazyk: kompleksnyj opys jazykovej systemy v kontexti kodifikaciji*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2019. - 475 s. - ISBN 978-80-555-2243-2.

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. – CITRIAKOVÁ, Z. – HOLUBKOVÁ, M.: *Pravyla rusiňského pravopysu z ortografičnym i gramatičnym slovnykom*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2019. - 564 s. - ISBN 978-80-555-2323-1.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 10

A	B	C	D	E	FX
10%	40%	30%	20%	0%	0%

Vyučujúci: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28. 02. 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/PRESE	Názov predmetu: Prekladateľský seminár
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: povinne voliteľný predmet, 2 hodiny seminár, kombinovaná metóda	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 6.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: <i>9URSK/TEPRE Teória a prax prekladu</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený priebežným hodnotením. V priebehu semestra študent sa aktívne zúčastňuje na seminároch, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, nahradených dodatočnou prácou, priebežne pracuje na preklade do rusínskeho jazyka umeleckých, odborných, publicistických a textov iných štýlov zo slovenského, resp. aj iných jazykov, podľa zadania vyučujúceho. Na každú hodinu si pripraví preklad v rozsahu stanovenom vyučujúcim a na základe každej časti prekladu zostaví slovensko-rusínsky prekladový slovník so synonymickým radom slov rusínskeho jazyka. Súčasťou každého seminára je diskusia o problémoch (technike a úrovni) prekladu s dôrazom na výber najvhodnejších ekvivalentov z rusínskej slovnej zásoby a štylizáciu charakteristickú pre rusínsky jazyk. V zápočtovom týždni študent odovzdá celý preklad zadaného textu s lexikograficky usporiadaným slovníkom. Na získanie hodnotenia A (výborne) študent musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50%, bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia preloženého textu (40%), vypracovaného prekladového slovníka (40%) a aktivity na seminároch (20%).	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti Absolvent predmetu: – má základné vedomosti z teórie prekladu, – má základné vedomosti o špecifikách prekladu umeleckých, odborných, publicistických a textov iných štýlov, – má základný prehľad v slovenských a rusínskych lexikografických prácach Zručnosti Absolvent predmetu: – osvojil si zručnosti v slovensko-rusínskom preklade, – pozná zákonitosti a špecifiká slovensko-rusínskeho prekladu, – rozpozná základné a špecifické prístupy v kontexte slovensko-rusínskeho prekladu, Kompetencie Absolvent predmetu: – dokáže preložiť texty rôznych štýlov a žánrov do rusínskeho jazyka, – pozná základné prekladateľské techniky a dokáže si zvoliť si najvhodnejšiu s ohľadom na druh prekladaného textu,	

- orientuje sa v lexikografických príručkách, s ktorými môže pracovať pri prekladoch,
- vie pracovať so synonymickým radom slov a vyberať si najvhodnejšie v závislosti od kontextu

Stručná osnova predmetu:

Výber textu na preklad. Výber techniky prekladu. Preklad jednotlivých častí textu. Analýza prekladu. Diskusia o kompetenciách prekladateľa. Diskusia o výbere adekvátnych slov, ekvivalentov. Problémy prekladu termínov do rusínskeho jazyka.

Odporúčaná literatúra:

DEKANOVÁ, E.: *Kapitoly z teórie a didaktiky prekladu odborných textov*. Nitra: UKF v Nitre 2009. 151 s.

FERENČÍK, Ľ.: *Kontexty prekladu*. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1982. 149 s.

GROMOVÁ, E.: *Úvod do translatológie*. Nitra: UKF v Nitre 2009. 93 s.

KNITTLOVÁ, D.: *K teorii a praxi překlada*. Olomouc: FF UP v Olomouci 2003. 215 s.

MISTRÍK, J.: *Lingvistický slovník*. Bratislava: SPN 2002, 294 s.

MOUNIN, G.: *Teoretické problémy překlada*. Praha: Univerzita Karlova, 1999.

OPALKOVÁ, J.: *Preklad ako mediácia interkultúrnej komunikácie*. Prešov: FF PU, 2006. 92s.

POPOVIČ, A.: *Originál – preklad. Interpretáčná terminológia*. Bratislava: Tatran 1983. 362 s.

TELLINGER, D.: *Kultúrne otázky prekladu umeleckej literatúry*. Košice: Typopress, 2005. ISBN 80-89089-35-6.

PAŇKO, J. a kol: *Rusyňsko-rus'ko-ukrajiňsko-sloveňsko-pol'skyj slovnyk lingvističnych terminiv*. Prešov: Rusínska obroda, 1994. 230 s.

JABUR, V. – PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K.: *Gramatika rusyňského jazyka*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2015. - 327 s. - ISBN 978-80-555-1448-2

PLÍŠKOVÁ, A.: *Leksikologija i slovtvoriňa rusyňského jazyka : vysokoškolskyj učebnyk*. - 1. vyd. - Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Ústav rusínskeho jazyka a kultúry, 2015. 193 s. - ISBN 978-80-555-1299-0

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V.: *Rusyňskyj jazyk: kompleksnyj opys jazykovej systémy v kontexti kodifikaciji*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2019. - 475 s. - ISBN 978-80-555-2243-2.

PLÍŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. – CITRIAKOVÁ, Z. – HOLUBKOVÁ, M.: *Pravyla rusiňského pravopysu z ortografičnym i gramatičnym slovnykom*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2019. - 564 s. - ISBN 978-80-555-2323-1.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 9

A	B	C	D	E	FX
33%	11%	44%	0%	0%	11%

Vyučujúci: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28. 02. 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/SLODI	Názov predmetu: Slovenská dialektológia
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: Povinne voliteľný predmet, 2 hodiny seminár, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 4.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: <i>9URSK/VYRUJA Vývin rusínskeho jazyka a dialektológia</i>	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený priebežným hodnotením. V priebehu semestra študent sa aktívne zúčastňuje na seminároch, s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, ktoré budú nahradené dodatočnou prácou. V priebehu semestra študent spracuje, prezentuje na seminári a odovzdá seminárnu prácu – prepis a analýzu nárečovej výpovede informátora získanej v teréne, zaznamenananej formou priameho kontaktu. V závere semestra študent absolvuje písomný test. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce a jej PP-prezentácie (30%), aktivity na seminároch (20%) a záverečný test (50%).	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu získa a rozšíri svoje vedomosti z oblasti slovenskej dialektológie. Zapamätá si potrebné fakty a definície. Osvojí si základné informácie o členení slovenských nárečí. Získa základné vedomosti z klasifikácie a základných znakov ruských, ukrajinských, bieloruských, rusínskych a slovenských nárečí.</i> Zručnosti <i>Dokáže zadefinovať a vlastnými slovami interpretovať základné pojmy z tejto oblasti. Vie analyzovať základné nárečové javy jednotlivých areálov. Dokáže vyhľadávať a zbierať v teréne dialektologický materiál a následne ho zaznamenať a analyzovať. Dokáže rozlišovať a správne začleniť nárečový text k jazyku a nárečovému areálu. Vie interpretovať základné znaky jednotlivých nárečí na základe nárečového textu alebo zvukového záznamu.</i> Kompetencie <i>Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej lingvistickým atlasom sledovaných oblastí. Dokáže vyhľadávať, spracovať a analyzovať odborné informácie z rôznych informačných zdrojov aj v cudzom jazyku a tieto získané poznatky aplikovať na rozbor a charakteristiku dialektov v širšom slovenskom kontexte. Dokáže verejne prezentovať získané vedomosti a zručnosti z disciplíny s uplatnením vhodnej terminológie. Zvláda samostatne zozbierať a spracovať nárečový materiál prostredníctvom priameho kontaktu s informátorom v teréne.</i>	

Stručná osnova predmetu:

Metódy dialektologického výskumu. Zbieranie nárečového materiálu a zápis nárečových textov. Príklady etnografickej a folklórnej literatúry jednotlivých areálov. Nárečia ruského jazyka. Nárečia ukrajinského jazyka. Nárečia bieloruského jazyka. Nárečia slovenského jazyka (západoslovenské, stredoslovenské a východoslovenské). Nárečia rusínskeho jazyka (Výskum rusínskych nárečí v Poľsku, na Ukrajine a na Slovensku). Hraničné nárečové areály: slovensko-rusínsko-poľské jazykové pomedzie. Hraničné nárečové areály: slovensko-rusínsko-ukrajinské jazykové pomedzie. Stratifikácia národného jazyka na jednotlivé formy (útvary). Metóda relatívnej (pomernej) chronológie, metóda absolútnej chronológie, metodika výskumu centrálnych a periférnych javov, metóda jazykového zemepisu (lingvistickej geografie). Slovanský jazykový atlas (Obščeslavianskij lingvističeskij atlas) a jeho význam pre súčasnú porovnávaciu a konfrontačnú gramatiku slovanských jazykov. Celokarpatský dialektologický atlas (Obščekarpatskij dialektologičeskij atlas) v kontexte slovanskej i svetovej jazykovedy.

Regionálne lingvistické atlasy a ich význam pre výskum národného jazyka i jeho dialektov. Nárečové monografie, nárečové slovníky, nárečové texty a ich prínos pre súčasnú slovanskú jazykovedu.

Odporúčaná literatúra:

- LATTA, V., 1991. *Atlas ukrajinskych hovoriv Schidnoji Slovaččyny. Vydaňňa perše. Naukove i kartohrafične doopracuvaňňa ta uporiadkuvaňňa* Z. Hanudel' – I. Ripka – M. Sopoliga. Bratislava: Slovacke pedahohične vydavnyctvo – Viddil ukrajinskoji literatiury v Priaševi.
- MAŁECKI, M. – NITSCH, K., 1934. *Atlas językowy polskiego Podkarpacia*. Kraków.
- Atlas slovenského jazyka. I., II., III., IV.* Ved. red. J. Štolc, E. Pauliny, A. Habovštiak, F. Buffa. Bratislava: Veda, 1968–1984.
- Obščekarpatskij dialektologičeskij atlas. I.-VII.* Moskva – Kišinev – Varšava – Ľvov – Bratislava – Budapešť – Nový Sad/Belehrad, 1988 – 2003.
- Obščeslavianskij lingvističeskij atlas. I.-VIII.* Moskva – Varšava – Belehrad – Bratislava – Kyjev – Minsk – Budyšin – Ľubl'ana, 1978 – 2012.
- DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ, J., 2013. Celokarpatský dialektologický atlas v kontexte karpatskej lingvistiky. In: *Jazyk a kultúra na Slovensku v slovanských i neslovanských súvislostiach*. Ved. red. P. Žeňuch. Bratislava: SÚJS, s. 31 – 49.
- DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ, J., 2007. Slovenská slavistika v kontexte I. zjazdu slovanských filológov v Prahe 1929. In: *Slovensko-slovanské jazykové, literárne a kultúrne vzťahy*. Ved. red. J. Dudášová: AFPhUP, s. 14–25.
- VAŇKO, J. 2000. *The Language of Slovakia's Rusyns/ Jazyk slovenských Rusínov*. New York: Columbia University Press.
- KRAJČOVIČ, R., 1988. *Vývin slovenského jazyka a dialektológia*. Bratislava: SPN.
- ŠTOLC, J., 1994. *Slovenská dialektológia*. Bratislava: Veda.
- KOLESOV, V., V. a kol., 2006. *Russkajadialektologija. Posobijedl'avuzov*. Moskva: Drofa.
- CZAMBEL, S., 1906. *Slovenská reč a jej miesto v rodine slovanských jazykov*. Turčiansky Sv. Martin.
- BEVZENKO, C., 1980. *Ukrajinska dialektolohija*. Kyjiv: Vyšča škola.
- LEŠKA, O. – ŠIŠKOVÁ, R. – MUŠINKA, M., 1998. *Vyprávění z Podkarpatí. Ukrajinská nářečí východního Slovenska/Rozpovídi z Pidkarpattja. Ukrajinski hovirky Schidnoji Slovaččyny*. New York – Praha – Kyjev: Euroslavica.
- MILLÁ, Ľ. – MILLÝ, M., 2011. *Zoologická lexika v nárečiach Ukrajincov-Rusínov východného Slovenska*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- ŠIŠKOVÁ, R., 2009. *Areálová studie slovní zásoby rusínských nářečí východního Slovenska*.

<i>Diferenční slovník.</i> Praha: Slovanský ústav AV ČR. HANUDEL'OVÁ, Z. 1993. <i>Územné členenie ukrajinských nárečí východného Slovenska.</i> In: <i>Slavica Slovaca</i>, 28, č. 1 – 2, s. 178 – 184. AVANESAVA, R. I., 1968-1969. <i>Lingvističnaja geografija i grupovka belaruskich havorak.</i> JANKOWIAK, M., 2018. <i>Současná běloruská nářečí v Lotyšsku: Charakteristika, výběr textů.</i> Praha: Slovanský ústav AV ČR, v. v. i.. KALITA I. V., 2010. <i>Sovremennaja Belarus: jazyki i nacional'naja identičnosť.</i> Ústí nad Labem, s. 112-190.																	
Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský, ruský, ukrajinský																	
Poznámky:																	
Hodnotenie predmetov Celkový počet hodnotených študentov: 9 <table border="1"> <tr> <th>A</th><th>B</th><th>C</th><th>D</th><th>E</th><th>FX</th></tr> <tr> <td>100%</td><td>0%</td><td>0%</td><td>0%</td><td>0%</td><td>0%</td></tr> </table>						A	B	C	D	E	FX	100%	0%	0%	0%	0%	0%
A	B	C	D	E	FX												
100%	0%	0%	0%	0%	0%												
Vyučujúci: Mgr. Zdenka Citriaková, PhD.																	
Dátum poslednej zmeny: 28. február 2022																	
Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.																	

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/ZSRJ1	Názov predmetu: Základy rusínskeho spisovného jazyka I.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: výberový predmet, 1 seminár/1 cvičenie týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2.-5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie V priebehu semestra študent pracuje na seminároch formou praktických cvičení (pracovných listov) na osvojení si zručnosti praktickej komunikácie v rusínskom normatívnom jazyku. Formou diktátov a autodiktátov si osvojuje ortografickú normu, čítaním ukážok rusínskej beletrie a publicistiky sa oboznamuje s praktickou ortografiou. Zároveň na každý seminár si pripravuje krátku slohovú prácu (v rozsahu 1,5 – 2 strany) na vopred stanovené témy, ktoré dostane na začiatku semestra. Prácu prezentuje pred kolegami v programe Power Point. Na základe gramatických chýb v prácach študentov lektor vysvetľuje postupne jednotlivé ortografické pravidlá. Podmienkou pre udelenie kreditov je aktívna účasť na seminároch, odovzdanie všetkých vypracovaných tém (spolu 2 témy), absolvovanie všetkých pracovných listov (resp. diktátov a pracovných úloh). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení pracovných listov a hodnotení vypracovaných tém, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu dokáže prezentovať: Vedomosti: - <i>orientovať sa v rusínskom grafickom systéme, rozoznať všetky grafémy, všetky fonémy a ich správnu výslovnosť,</i> - <i>rozlišovať grafický systém rusínskeho normatívneho jazyka a grafické systémy susedných slovanských jazykov (predovšetkým ukrajinského a slovenského), ukázať na základe porovnania a tiež kontrastu na rozdiely v grafickom systéme (vokalickom aj konsonantickom) v týchto jazykoch;</i> Zručnosti: - <i>plynule a s porozumením čítať texty v rusínskom normatívnom jazyku,</i> - <i>písať v azbuke krátke slohové útvary;</i> Kompetencie: - <i>plánovať vlastné vzdelávanie v oblasti profesionálneho rozvoja.</i>	

Stručná osnova predmetu:

1. Rusínska azbuka v porovnaní so slovenskou abecedou. 2. Grafický systém rusínskeho normatívneho jazyka. 3. Praktická ortografia na základe ukážok rusínskej beletrie a publicistiky. 4. Vzťah zvukovej a písanej podoby spisovnej rusínčiny. 5. Niektoré pravidlá rusínskeho pravopisu v kontexte ich zmien (plnovýznamové slovné druhy).

Odporúčaná literatúra:

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. a kol. (2021). *Pravyla rusyňskoj výslovnosti z ortoepičným slovníkom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2015. *Gramatika rusyňskoho jazyka*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. *Pravyla rusyňskoho pravopysu z ortografičným i gramatičným slovníkom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. *Rusyňskýj jazyk. Kompleksnýj opys jazykovej systemy v kontekstí kodifikaciji*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. 2005. *Rusyňskýj jazyk v zerkalí nových pravyl pro osnovný i sereďni školy z navčaňom rusyňskoho jazyka*. Prešov: Rusín a Ľudové noviny.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 13

A	B	C	D	E	FX
38%	31%	15%	0%	0%	15%

Vyučujúci: PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/ZAHE1	Názov predmetu: Základy herectva a práce s rusínskym dramatickým textom I.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: výberový predmet, 2 hodiny seminár, kombinovaná metóda	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2-5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený priebežným hodnotením. V priebehu semestra sa vyžaduje aktívna účasť na seminároch (10%), absolvovanie kolokviálnej diskusie na vybranú tému týkajúcu sa dramatizácie divadelnej predlohy a charakteristiky postáv divadelnej hry (40%) a divadelné stvárnenie vybranej postavy z dramatického textu (50%). Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia aktivity na seminároch, hodnotenia kolokviálnej diskusie a divadelného stvárnenia vybranej divadelnej postavy. Na získanie hodnotenia A je potrebné získať najmenej 90 bodov, na získanie hodnotenia B najmenej 80 bodov, na hodnotenie C najmenej 70 bodov, na hodnotenie D najmenej 60 bodov a na hodnotenie E najmenej 50 bodov. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu:</i> – získa informácie o špecifikách rusínskeho profesionálneho divadla – Divadla Alexandra Duchnoviča v Prešove (DAD), – pozná repertoár rusínskeho divadla, – zoznámi sa s prácou dramaturga v divadle, Zručnosti <i>Absolvent predmetu:</i> – získa zručnosti z práce s rusínskym dramatickým textom, – ovláda základné zručnosti z hereckej práce, Kompetencie <i>Absolvent predmetu:</i> – je schopný diskutovať o problémoch a úrovni dramatizácie umeleckých diel na scéne DAD, – dokáže stvárniť vybranú dramaturgiou postavu z repertoáru DAD	

Stručná osnova predmetu:

Výber textu. Dramaturgické spracovanie. Špecifiká dramatizácie. Jazykové spracovanie. Režisér. Výber a obsadzovanie hercov. Výber hudby. Návrh scény a kostýmov.

Odporúčaná literatúra:

PAĎAK, V., PAVLIČ, M. 2020. *Teater Aleksandra Duchnoviča: 30 rokov : vybor iz repertoara*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity

PAĎAK, V. 2018. *Istorija karpatorusinskoho nacionalnoho teatra i dramaturgiji: vysokoškolskij učebnik*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity
Vybrané dramatické texty z repertoáru Divadla Alexandra Duchnoviča – podľa aktuálneho programu divadla

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 4

A	B	C	D	E	FX
100%	0%	0%	0%	0%	0%

Vyučujúci: Mgr. Marián Marko

Dátum poslednej zmeny: 28. 02. 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/VKDRL	Názov predmetu: Vybrané kapitoly z dejín rusínskej literatúry a kultúry
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: výberový predmet, 2 semináre týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2.-5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Priebežné hodnotenie Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie Počas semestra študent sa aktívne zúčastňuje na seminároch (10%), s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, nahradených dodatočnou prácou, vypracuje seminárnu prácu na zvolenú tému (40%) a predstaví ju prostredníctvom PP-prezentácie (50%). Na získanie hodnotenia A je potrebné získať najmenej 90 bodov, na získanie hodnotenia B najmenej 80 bodov, na hodnotenie C najmenej 70 bodov, na hodnotenie D najmenej 60 bodov a na hodnotenie E najmenej 50 bodov. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce, jej PP-prezentácie a aktivity na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti: <i>Získa prehľad o najvýznamnejších umeleckých smeroch v literatúre ako klasicizmus, romantizmus a realizmus. Osvojí si definíciu hlavných znakov. Spozná tvorbu spisovateľov daného obdobia. Naučí sa analyzovať tvorbu vybraných autorov.</i> Zručnosti: <i>Je schopný prezentovať informácie o autorovi diela, o jeho živote a tvorbe, o vplyve doby, v ktorej autor žil a tvoril, charakterizovať autorove svetonázorové orientácie, intelektuálne a estetické smerovania. Vie predstaviť obdobie romantizmu v karpatorusínskej literatúre pol. 19. storočia. Vie analyzovať najhlavnejšie romantické poviedky a novely A. Kralického. Orientuje sa v tvorbe najvýznamnejších predstaviteľov romantizmu v próze karpatských Rusínov.</i> Kompetencie: <i>Dokáže sa orientovať v literárnom procese daného obdobia; svoje poznatky dokáže prejaviť a podložiť historickým komentárom. Dokáže súvislo a presvedčivo formulovať svoje myšlienky o predmete, argumentovať svoje názory a verejne ich prezentovať. Vie preukázať dobrú orientáciu v prehľade literatúry venovanej tejto problematike.</i>	

Stručná osnova predmetu:

Obdobie romantizmu v karpatorusínskej literatúre pol. 19. storočia.

Romantizmus ako ideovo-estetický smer. Hlavné znaky romantizmu.

Tvorba spisovateľov romantizmu.

Próza A. Kralického ako žiarivý príklad romantizmu v literatúre karpatských Rusínov.

Biografia Anatolija Kralického.

Ideovo-estetická analýza romantických poviedok A. Kralického („*Pastier na poloninách*“, „*Nechod', Hricu, na večernicu!*“, „*Fedor Petrjuk*“, „*Knieža Laborec*“).

Znaky romantizmu v novele „*Svätojurský monastier v Livadiji*“.

Odporúčaná literatúra:

Encyklopedia istoriji ta kul'tury karpatskich rusyniv / zahaľna redakcija P. R. Magoči.- Užhorod, 2010.- s. 426-430.

Literaturoznavčyj slovnyk-dovidnyk / ed. R. Hroniak, Ju. Kovaliv a kol. – Kyjiv, 1997.

MAGOCSI, P. R., 1994. Rusíni na Slovensku. Historický prehľad. Prešov: Rusínska obroda, 1994.

MAGOCSI, P. R., 2016. *Chrbtom k horám: dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov*. - Prešov, 2016, 596 s.

MAGOCSI, P. R., 2021. *Podkarpatska Rus: formovania nacionalnoji samosvidomosti (1848–1948)*. – Užhorod, 2021, 768 s.

PAĎAK V., 2015. *Istorija karpatorusyňskoj literatury i kul'tury*. – Prešov, 2015. - 186 s.

PAĎAK V., 2016. *Narys istoriji karpatorusyňskoj literatury*. - Toronto, 2016. - 242 s.

PAĎAK V., 2018. *Istorija karpatorusinskoho nacionalnoho teatra i dramaturgiji*. – Prešov, 2018. - 342 s.

PAĎAK V., 2019. *Anatolij Kralickij: žyťa – literatura – narod*. In: Kralickij A. *Tvory* / Zostav. V. Paďak, M. Pavlič. - Prešov, 2019, s. 9-48.

PAĎAK V., 2020. *Otec Anatolij Kralickij: dovhoy vertaňa sja domiv*. In: Kralickij A. *Kňaz Laborec. Vybrany tvory* / Zostav. V. Paďak, M. Pavlič. - Prešov, 2020, c. 9-37.

KRALICKIJ A., 2019. *Tvory* / Zostav. V. Paďak, M. Pavlič. - Prešov, 2019. 440 s.

KRALICKIJ A., 2020. *Kňaz Laborec. Vybrany tvory* / Zostav. V. Paďak, M. Pavlič. - Prešov, 2020. 400 s.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 1

A	B	C	D	E	FX
100%	0%	0%	0%	0%	0%

Vyučujúci:

doc. Mgr. Valerii Padiak, CSc.

Mgr. Michal Pavlič. PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/CISJA	Názov predmetu: Cirkevnoslovanský jazyk
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: výberový predmet, 2 semináre týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2.-5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie • Účasť na seminároch je povinná. • Študenti písomne vypracujú seminárnu prácu na zadanú tému. • Seminárnu prácu študenti odovzdajú vyučujúcemu v tlačenej podobe v stanovený termín. • Dva týždne pred ukončením semestra študenti absolvujú písomný test. • Percentuálne zastúpenie jednotlivých úloh na celkovom hodnotení študentov: (1) aktívna práca na seminároch: 30%, (2) seminárna práca: 30 %, (3) písomný test 40% • Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% , bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia aktívnej účasti na seminároch, seminárnej práce a písomného testu.	
Výsledky vzdelávania: Po absolvovaní predmetu študent získa:	
Zručnosti: • <i>Určiť rozdiely medzi staroslovienskym a cirkevnoslovanským textom.</i> • <i>Interpretovať cirkevnoslovanské texty (čítanie, preklad, rozbor)</i> • <i>Vysvetliť podstatu jednotlivých redakcií cirkevnoslovanského jazyka.</i>	
Vedomosti: • <i>Charakterizovať základné znaky karpatskej redakcie cirkevnoslovanského jazyka.</i> • <i>Dobre sa orientovať v dejinách staroslovienskeho a cirkevnoslovanského jazyka.</i> • <i>Preukázať schopnosti pri vymedzovaní základných znakov cirkevnoslovanského jazyka.</i>	
Kompetencie: • <i>Charakterizovať zástoj a význam pôsobenia slovanských vierozvestov sv. Cyrila a Metoda pre kultúrny rozvoj Slovanov.</i> • <i>Zvládne základy morfológického systému cirkevnoslovanského jazyka.</i> • <i>Na základe osvojených poznatkov vedieť pracovať s cirkevnoslovanským textom, s odbornou literatúrou v informačných knižných databázach.</i>	

Stručná osnova predmetu:

- Úvodný seminár. Požiadavky na zápočet. Seminárne práce.
- Starosloviensky a cirkevnoslovanský jazyk.
- Základné redakcie cirkevnoslovanského jazyka. Hlavné znaky karpatskej redakcie cirkevnej slovančiny.
- Základný metodický postup pri čítaní, preklade a rozbere csl. textov.
- Diakritické znamienka, znaky, titly pred, nad a za literou v csl. textoch a ich význam.
- Základné znaky cirkevnoslovanského jazyka v porovnaní so starosloviencinou.
- Ukrajinská a karpatská redakcia cirkevnoslovanského jazyka.
- Grammatika slovenska Lavrentija Zizanija (1596).
- Základné číslovky: jednotky a desiatky. Väzba čísloviek s podstatnými menami. Čítanie, preklad a rozbor textov.
- Etymológia čísloviek 11-20, 20-90, sto, tisíc.
- Skloňovanie základných jednoduchých a zložených čísloviek v stsl. a csl. Čítanie, preklad a rozbor csl. textov.
- Stručná charakteristika lexiky cirkevnoslovanského jazyka. Čítanie, preklad a rozbor csl. jazyka.

Odporúčaná literatúra:

Štec, M.: *Úvod do staroslovienciny a cirkevnej slovančiny*. Prešov, 1994.

Štec, M.: *Starosloviencina a cirkevná slovančina*. Prešov, 1997.

Štec, M.: *Cirkevná slovančina*. Prešov, 2005.

Štec, M.: *Cirkevnoslovansko-slovenský slovník. I. (A – O)*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. 2009.

Štec, M.: *Cirkevnoslovansko-slovenský slovník. II. (P–Y)*. Prešov: Pravoslávny kňazský seminár, 2012.

Dudášová-Kriššáková, J.: *Vývin rusínskeho jazyka a dialektológia*, PU v Prešov, 2015

Kurz, J.: *Učebnice jazyka staroslovenského*. Praha, 1969.

Večerka, R.: *Staroslovenština*. Praha, 1984.

Stanislav, J.: *Starosloviensky jazyk I. diel*. Bratislava, 1978.

Stanislav, J.: *Starosloviensky jazyk II. diel*. Bratislava, 1987.

Staroslovienske a cirkevnoslovanské texty:

Dostál, A.: *Staroslovenské texty*. Praha, 1955.

Kurz, J. – Večerka, R. – Reháček, R.: *Texty ke studiu jazyka staroslovenského se slovníčkem*. Praha, 1968, 1970, 1978

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský, ruský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 1

A	B	C	D	E	FX
100%	0%	0%	0%	0%	0%

Vyučujúci: Prof. PhDr. Júlia Dudášová, DrSc.

Dátum poslednej zmeny: 28. február 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/VKMUZ	Názov predmetu: Vybrané kapitoly z múzeoedukológie
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: výberový predmet, 2 hodiny seminár, kombinovaná metóda	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2-5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Predmet je ukončený priebežným hodnotením. Počas semestra študent sa aktívne zúčastňuje na seminároch (10%), s toleranciou 3 ospravedlnených absencií, nahradených dodatočnou prácou, spracuje seminárnu prácu na vybranú tému (40%) a pripraví jej PP-prezentáciu (50%). Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia seminárnej práce, jej PP-prezentácie a aktívnej účasti na seminároch. Na získanie hodnotenia A je potrebné získať najmenej 90 bodov, na získanie hodnotenia B najmenej 80 bodov, na hodnotenie C najmenej 70 bodov, na hodnotenie D najmenej 60 bodov a na hodnotenie E najmenej 50 bodov. Študent, ktorý získa menej ako 50% bude hodnotený stupňom FX.	
Výsledky vzdelávania: Vedomosti <i>Absolvent predmetu:</i> - má prehľad o nových trendoch v múzeoedukológii, - pozná podstatu práce a zamerania múzeí v rusínskom národnostnom kontexte, Zručnosti <i>Absolvent predmetu:</i> - ovláda princípy a metódy percepcie umeleckých diel, - dokáže ohodnotiť umelecké dielo, Kompetencie <i>Absolvent predmetu:</i> - vie definovať základné pojmy z danej oblasti poznania, s ktorými prichádzal do kontaktu (exponát, deponát, artefakt, archívny dokument...) a vymedziť ich obsah, - dokáže interpretovať umelecké dielo, - pozná štruktúru a systém zriaďovania a riadenia muzeálnych a galerijných inštitúcií	
Stručná osnova predmetu: Princípy a metódy percepcie umeleckých diel, artefaktov a pod. Práca s exponátom, deponátom, artefaktom, archívnym dokumentom a pod.. Interpretácia umeleckého diela – percipient a intermédiá. Štruktúra a systém zriaďovania, riadenia muzeálnych a galerijných inštitúcií na Slovensku. Rusínske umenie, kultúra a umelci v procese múzeoedukológie.	

Odporúčaná literatúra:

BYCKO, M.: *Od pop-artu po súčasnosť*. Prešov, 1993.

BYCKO, M.: *Nočné dialógy s Andym*. Prešov, 1996.

BYCKO, M.: *Ingram a sugescia pri vnímaní umeleckého diela*. Prešov, 2000.

BYCKO, M.: *Židia v tvorbe insitného maliara Michala Sirika*, 2003

Bycko, M.: *Nebojte sa Warhola, postmoderna nehryzie*, 2004

CUBJAK, M.: *Mail Art ako výraz a prostriedok komunikácie*, 2005

CUBJAK, M. ed.: *Muzeoedukológia ako reflexia prístupov k zvládaniu dôsledkov celoeurópskych zmien v múzeách a galériách*. Zborník príspevkov z medzinárodného vedeckého sympózia v MMUAW, 2006.

KAPRAĽOVÁ, D., ed.: *Život a dielo Andyho Warhola v procese muzeoedukológie a teórie umenia*. Zborník príspevkov z rovnomeného medzinárodného sympózia v MMUAW, 2011

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 0

A	B	C	D	E	FX
0%	0%	0%	0%	0%	0%

Vyučujúci: Mgr. Martin Cubjak

Dátum poslednej zmeny: 28. 02. 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/KRUSJ	Názov predmetu: Kapitoly z rusínskeho spisovného jazyka
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: výberový predmet, 1 prednáška/1 seminár týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2.-5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie V priebehu semestra študent pracuje na seminároch formou praktických cvičení na osvojení si zručnosti praktickej komunikácie v rusínskom normatívnom jazyku. Formou diktátov a autodiktátov si osvojuje ortografickú normu, pričom diktáty sú koncipované s akcentáciou na zmeny a korekcie v pravidlách rusínskeho pravopisu (zmeny realizované po 10 rokoch – v r. 2005 a po dvadsiatich piatich rokoch – vydaním pravidiel pravopisu s ortografickým slovníkom koncom roku 2019). Na každý seminár si jeden študent pripravuje prezentáciu o niektorých zmenách v pravidlách pravopisu, nasleduje diskusia, do ktorej sa zapájajú všetci študenti. Podmienkou pre udelenie kreditov je aktívna účasť na seminároch, odovzdanie všetkých vypracovaných tém, ktoré sa týkajú jednotlivých pravidiel pravopisu (každý študent spolu 3 témy), absolvovanie všetkých pracovných listov (resp. diktátov a pracovných úloh). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení pracovných listov a hodnotení vypracovaných tém, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu dokáže prezentovať: Vedomosti: - <i>interpretovať a prakticky využívať jednotlivé ortografické pravidlá v rusínskom normatívnom jazyku v kontexte ich zmien a korekcií a prezentovať pritom kritické myslenie;</i> Zručnosti: - <i>orientovať sa v rusínskom grafickom systéme, rozoznať všetky grafémy, všetky fonémy a správne ich vyslovovať jednotlivo aj v textoch,</i> - <i>plynule a s porozumením čítať texty v rusínskom normatívnom jazyku,</i> - <i>správne a logicky naformulovať odpovede na položené otázky, pričom dokáže kombinovať, používať a rozvíjať nové riešenia;</i> Kompetencie: - <i>plánovať vlastné vzdelávanie v oblasti profesionálneho rozvoja.</i>	

Stručná osnova predmetu:

1. Rusínska azbuka v porovnaní so slovenskou abecedou. 2. Praktická ortografia na základe ukážok rusínskej beletrie a publicistiky. 3. Grafický systém rusínskeho jazyka. 4. Vzťah zvukovej a písanej podoby spisovnej rusínčiny. 5. Niektoré pravidlá pravopisu v rusínskom normatívnom jazyku v kontexte ich zmien a korekcií (správne používanie vokálov v jednotlivých slovách, niektoré morfológické zvláštnosti pri skloňovaní podstatných mien, časovanie sloves, modálne slovesá).

Odporúčaná literatúra:

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. a kol. (2021). *Pravyla rusyňskoj výslovnosti z ortoepičným slovnykom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. – PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. 2015. *Gramatika rusyňskoho jazýka*.

Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. *Pravyla rusyňskoho pravopysu z ortografičným i gramatičným slovnykom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. *Rusyňskýj jazýk. Kompleksnýj opys jazýkovej sistemý v kontekstí kodifikaciji*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

JABUR, V. 2005. *Rusyňskýj jazýk v zerkali nových pravyl pro osnovný i seredni školý z navčaňom . rusyňskoho jazýka*. Prešov: Rusín a Ľudové noviny.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:**Hodnotenie predmetov**

Celkový počet hodnotených študentov: 0

A	B	C	D	E	FX
0%	0%	0%	0%	0%	0%

Vyučujúci: PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/POJA1	Názov predmetu: Poľský jazyk pre slavistov I.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: výberový predmet, 2 semináre týždenne, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester štúdia: 2.-5.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie • Účasť na seminároch je povinná. • Študenti písomne vypracujú seminárnu prácu na zadanú tému. • Seminárnu prácu študenti odovzdajú vyučujúcemu v tlačenej podobe v stanovený termín. • Dva týždne pred ukončením semestra študenti absolvujú písomný test. • Percentuálne zastúpenie jednotlivých úloh na celkovom hodnotení študentov: (1) aktívna práca na seminároch: 30%, (2) seminárna práca: 30 %, (3) písomný test 40% • Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90%, na získanie hodnotenia B 80%, na hodnotenie C najmenej 70%, na hodnotenie D 60%, na hodnotenie E najmenej 50%. Študent, ktorý získa menej ako 50% , bude hodnotený stupňom FX. • Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia aktívnej účasti na seminároch, seminárnej práce a písomného testu.	
Výsledky vzdelávania: Po absolvovaní predmetu študent bude spôsobilý: Zručnosti: • <i>Správne čítať, vyslovovať a písať poľský text.</i> • <i>Prekladať text z bežnej komunikácie pomocou slovníka z poľštiny do slovenčiny (rusínčiny).</i> • <i>Vymedziť základné znaky vokálneho a konsonantického systému poľského jazyka v porovnaní so spisovnou rusínčinou a slovenčinou.</i> Vedomosti: • <i>Charakterizovať príbuzné jazyky v lemkovských nárečiach v Poľsku a rusínskych nárečiach na Slovensku z hľadiska poľsko-rusínskych jazykových kontaktov.</i> • <i>Vysvetliť podstatu príbuznosti medzi spisovnou poľštinou, rusínčinou a lemkovčinou.</i> • <i>Charakterizovať základné znaky morfológického systému spisovnej poľštiny (systém skloňovanie podstatných mien a časovania slovies).</i> Kompetencie:	

- *Určiť podobnosti a odlišnosti medzi spisovnou poľštinou a rusínčinou.*
- *Preukázať schopnosť interpretovať poľský text s vymedzením základných gramatických znakov poľštiny.*
- *Na základe osvojených poznatkov vedieť pracovať s poľskou odbornou literatúrou v informačných knižných databázach.*

Stručná osnova predmetu:

- Zásady výslovnosti poľského jazyka.
- Zásady poľského pravopisu (poľská abeceda).
- Základy fonetického a fonologického systému: systém samohlások a spoluhlások, prízvuk, alternácie, najnovšie výsledky výskumu zvukovej roviny v poľskej jazykovede.
- Základy morfológického systému: deklinačný systém substantív, gramatické kategórie, časovanie slovies, najnovšie výsledky výskumu morfológickej roviny poľštiny.
- Podobnosti a odlišnosti slovnej zásoby poľského jazyka v porovnaní so spisovnou slovenčinou a rusínčinou.

Odporúčaná literatúra:

Buffa, F.: *Gramatika spisovnej poľštiny I. – II.* Bratislava, 1964 - 1967.
 Bešta, T.: *Základy polské mluvnice.* Praha, 1994.
 Pančíková, M.: *Zradnosti poľskej a slovenskej lexiky.* Opole, 2005.
 Karolak, S. – Wasilewska, D.: *Učebnik polského jazyka.* Warszawa, 1967.
 Sokolová, M. a kol.: *Slovenčina a poľština (Synchrónne porovnanie s cvičeniami).* Prešov, 2012.
 Buffa, F. – Stano, M.: *Polsko-slovenský a slovensko-poľský slovník.* Bratislava, 1984.
 Abrahamowicz, D. a kol.: *Mały słownik polsko-słowacki.* Warszawa, 1994.
 Abrahamowicz, D. a kol.: *Mały słownik słowacko-polski.* Warszawa, 1994.
 Jurczak-Trojan, Z. a kol.: *Słownik słowacko-polski. I. - II.* Kraków, 1998.
 Pančíková, M.: *Polský jazyk.* Bratislava: Univerzita Komenského, 1994.
 Pančíková, M.- Stefańczyk, W.: *Po tamtej stronie Tatr...* Kraków: Universitas, 2003.
 Pančíková, M.: *Zradnosti poľskej a slovenskej lexiky.* Opole: Uniwersytet Opolski 2005.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

poľský, slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 12

A	B	C	D	E	FX
75%	8%	8%	0%	0%	8%

Vyučujúci: prof. PhDr. Júlia Dudášová, DrSc.

Dátum poslednej zmeny: 28. február 2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.

INFORMAČNÝ LIST PREDMETU

Vysoká škola: <i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	
Fakulta/pracovisko: <i>Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín</i>	
Kód predmetu: 9URSK/LSRJ1	Názov predmetu: Letná škola rusínskeho jazyka a kultúry I.
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: výberový predmet, 26 prednášok/26 seminárov, metóda kombinovaná	
Počet kreditov: 4	
Odporúčaný semester štúdia: 2.-6.	
Stupeň vysokoškolského štúdia: 1.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: priebežné hodnotenie V priebehu trojtýždňovej letnej školy študent pracuje na seminároch formou praktických cvičení na osvojení si zručnosti praktickej komunikácie v rusínskom normatívnom jazyku. Formou diktátov a autodiktátov si osvojuje ortografickú normu, pričom diktáty sú koncipované s akcentáciou na zmeny a korekcie v pravidlách rusínskeho pravopisu (zmeny realizované po 10 rokoch – v r. 2005 a po dvadsiatich piatich rokoch – vydaním pravidiel pravopisu s ortografickým slovníkom koncom roku 2019). Podmienkou pre udelenie kreditov je aktívna účasť na seminároch, odovzdanie všetkých vypracovaných tém v rozsahu 1, 5 – 3 strany (spolu 8 tém), ktoré sa týkajú kultúrno-spoločenského života minority Rusínov, absolvovanie všetkých pracovných listov (resp. diktátov a pracovných úloh). Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 92%, na získanie hodnotenia B 84%, na hodnotenie C najmenej 76%, na hodnotenie D 65%, na hodnotenie E najmenej 51%. Študent, ktorý získa menej ako 51% bude hodnotený stupňom FX. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer hodnotenia jednotlivých hodnotení pracovných listov a hodnotení vypracovaných tém, prihliada sa aj na aktivitu na seminároch.	
Výsledky vzdelávania Absolvent predmetu dokáže prezentovať: Vedomosti: - definovať grafický systém rusínskeho jazyka, rozoznať všetky grafémy, všetky fonémy a ich správnu výslovnosť, - rozlišovať grafický systém rusínskeho normatívneho jazyka a grafické systémy susedných slovanských jazykov (predovšetkým ukrajinského a slovenského), ukázať na základe porovnania a tiež kontrastu na rozdiely v grafickom systéme (vokalickom aj konsonantickom) v týchto jazykoch. Zručnosti: - plynule a s porozumením čítať texty v rusínskom normatívnom jazyku, - písať v azbuke krátke slohové útvary. Kompetencie: - plánovať vlastné vzdelávanie v oblasti profesionálneho života.	

Stručná osnova predmetu: 1. Praktická ortografia na základe ukážok rusínskej beletrie, publicistiky a odborných textov z oblasti jazykovedy. 2. Vzťah zvukovej a grafickej podoby spisovnej rusínčiny. 3. Niektoré pravidlá rusínskeho pravopisu (plnovýznamové a neplnovýznamové slovné druhy v kontexte zmien v pravidlách pravopisu). 4. História Rusínov v spoločensko-politických súvislostiach. 5. Rusíni v zahraničí. 6. Pastierske obyčaje u Rusínov. 7. Pohrebné obyčaje u Rusínov a Vianočné tradície (Kračun).

Odporúčaná literatúra:

PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. a kol. 2019. *Pravyla rusyňskoho pravopysu z ortografičným i gramatičným slovnykom*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
 PLIŠKOVÁ, A. – KOPOROVÁ, K. – JABUR, V. 2019. *Rusyňskýj jazýk. Kompleksnýj opys jazýkovej systemy v konteksti kodifikaciji*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
 JABUR, V. 2005. *Rusyňskýj jazýk v zerkali nových pravyl pro osnovný i seredni školy z navčaňom . rusyňskoho jazýka*. Prešov: Rusín a Ľudové noviny.
 LATTA, V. 1991. *Atlas ukrajinských hovoriv schidnoji Slovaččyny*. Prešov: SPN OUL.
 VAŇKO, J. 2000. *The Language of Slovakia's Rusyn*. New York: New York: Columbia University Press.
 JABUR, V.: K niektorým otázkam charakteristiky noriem rusínskeho jazyka na Slovensku. In: MAGOCSI, P. R. 1996. *A new Slavic Language is Born. The Rusyn literary Language of Slovakia/Zrodil sa nový slovanský jazyk. Rusínsky spisovný jazyk na Slovensku*. New York.
 LATTA, V. 1991. *Atlas ukrajinských hovoriv schidnoji Slovaččyny*. Prešov: SPN OUL.
 MAGOCSI, P. R., ed. 2004. *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Русиньський язык*. Opole : Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: rusínsky, slovenský

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov: 22

A	B	C	D	E	FX
45%	14%	5%	0%	0%	36%

Vyučujúci:

doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.
 PhDr. Kvetoslava Koporová, PhD.
 doc. Mgr. Valerii Padiak, CSc.
 Mgr. Zdenka Citriaková, PhD.
 Mgr. Michal Pavlič, PhD.

Dátum poslednej zmeny: 28.02.2022

Schválil: doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.